

Undersøgelse af indsatsen på mandecentre og mandekrisecentre

Publikationen er udgivet af
Socialstyrelsen
Edisonsvej 18, 1.
5000 Odense C
Tlf: 72 42 37 00
E-mail: socialstyrelsen@socialstyrelsen.dk
www.socialstyrelsen.dk

Forfattere: Gráinne Stevenson, Christina Hansen, Lise Barlach og Nynne Ravnsted-Larsen
Udgivet: Maj 2014

Download rapporten på www.socialstyrelsen.dk

Der kan frit citeres fra rapporten med angivelse af kilde.

Elektronisk ISBN: 978-87-93052-53-6

Indholdsfortegnelse

1	Introduktion	5
1.1	Baggrund for undersøgelsen	5
1.2	Undersøgelsen og dens formål	6
2	Konklusion	8
3	Centrenes målgrupper	10
3.1	Stedets målgruppe	10
3.1.1	<i>Inklusionskriterier</i>	10
3.1.2	<i>Eksklusionskriterier</i>	10
3.1.3	<i>Alder og geografi</i>	10
3.1.4	<i>Børn</i>	10
3.1.5	<i>Uddannelse</i>	11
3.1.6	<i>Beskæftigelse</i>	11
3.1.7	<i>Årsager til at søge hjælp</i>	11
3.1.8	<i>Bopæl</i>	12
3.1.9	<i>Oplevede belastningssymptomer</i>	12
3.2	Horsens Krisecenter for mænds målgruppe	13
3.2.1	<i>Inklusionskriterier</i>	13
3.2.2	<i>Eksklusionskriterier</i>	13
3.2.3	<i>Alder og geografi</i>	13
3.2.4	<i>Børn</i>	13
3.2.5	<i>Uddannelse</i>	13
3.2.6	<i>Beskæftigelse</i>	13
3.2.7	<i>Årsager til at søge hjælp</i>	14
3.2.8	<i>Bopæl</i>	14
3.2.9	<i>Oplevede belastningssymptomer</i>	15
3.3	Mandecentrene i København, Aarhus og Aalborgs målgruppe	15
3.3.1	<i>Inklusionskriterier</i>	15
3.3.2	<i>Eksklusionskriterier</i>	16
3.3.3	<i>Alder og geografi</i>	16
3.3.4	<i>Børn</i>	16
3.3.5	<i>Uddannelse</i>	16
3.3.6	<i>Beskæftigelse</i>	17
3.3.7	<i>Årsager til at søge hjælp</i>	17
3.3.8	<i>Bopæl</i>	19
3.3.9	<i>Oplevede belastningssymptomer</i>	19
3.4	Den samlede målgruppe for alle centrene	20
3.4.1	<i>Forældremyndighed, samvær og forhold til det yngste barn</i>	20
3.4.2	<i>Civilstand og forhold til ekspartner</i>	21
3.4.3	<i>Trivsel</i>	22
3.4.4	<i>Hvorfra kommer ideen til at søge hjælp</i>	23
3.5	Opsummerende om centrenes målgrupper	23
4	Centrenes indsatser	27
4.1	Analyseredskaber	27
4.1.1	<i>Forenklet forandringsteori</i>	27
4.1.2	<i>Kriterier for vurdering af effektmodenheden af centrenes indsatser</i>	27
4.2	Indsatsen på Stedet	28
4.2.1	<i>Forandringsteori for Stedets indsats</i>	28
4.2.2	<i>Implementering af indsatsen</i>	31
4.2.3	<i>Vurdering af indsatsens effektmodenhed</i>	32

4.2.4	Målgruppens vurdering af indsatsen	33
4.3	Indsatsen på Horsens Krisecenter for mænd	33
4.3.1	Forandringsteori for indsatsen	33
4.3.2	Implementering af indsatsen	36
4.3.3	Vurdering af indsatsens effektmodenhed	37
4.3.4	Målgruppens vurdering af indsatsen	38
4.4	Indsatsen på Mandecentrene i København, Aarhus og Aalborg.....	38
4.4.1	Forandringsteori for indsatsen	38
4.4.2	Implementering af indsatsen	42
4.4.3	Vurdering af indsatsens effektmodenhed	44
4.4.4	Målgruppens vurdering af indsatsen	44
4.5	Virkning af alle centrenes indsatser	45
4.6	Mændenes udbytte af centrenes indsatser	48
4.6.1	Hjælp efter behov	49
4.6.2	Troen på sig selv	49
4.6.3	Ro til at komme sig	49
4.6.4	Støtte i hverdagen	50
4.6.5	Nogle at drikke kaffe med og et sikkerhedsnet.....	50
4.6.6	Snak om problemer.....	51
4.6.7	Man kan tale mere frit end med familie og venner.....	52
4.6.8	Del erfaringer med andre	52
4.7	Opsummerende om centrenes indsatser	53
5	Undersøgelsens metoder.....	56
5.1	Spørgeskemaundersøgelsen	56
5.2	Kvalitative interviews med ledere og medarbejdere	57
5.3	Studie af litteratur om effekter af indsatser og metoder på mandecentre og mandekrisecentre.....	58
5.4	Kvalitative interviews med mændene.....	59
5.5	Forbehold ved undersøgelsen	60
6	Litteraturliste.....	61
7	Bilag.....	63
Bilag 1.	Anvendte validerede måleinstrumenter.....	63
Bilag 2.	Opholds- og forløbsskema for mænd på mande(krise)centre	65
Bilag 3.	Interviewguide til ledere og medarbejdere	77
Bilag 4.	Beskrivelse af Stedet "Center for mænd i krise"	80
Bilag 5.	Beskrivelse af Horsens Krisecenter for mænd	83
Bilag 6.	Beskrivelse af Mandecentrene	86
Bilag 7.	Litteraturstudiets resultater	90
Bilag 8.	Beskrivelser af centrenes anvendte metoder	96
Bilag 9.	Interviewguide til mænd.....	97

1 Introduktion

1.1 Baggrund for undersøgelsen

I forbindelse med samlivsofphør oplever flere mænd, end kvinder, problemer med at bevare kontakt til børn, familie og venner, bevare et arbejde, undgå misbrug mv. I værste fald medfører et samlivsofphør for nogle mænd (og oftere end for kvinder) en social deroute med hjemløshed, indtægtstab, misbrug mv. (Social- og Integrationsministeriet 2012). Denne undersøgelse søger at belyse, om støtte fra et mandecenter har en forebyggende virkning i forhold til at undgå, at livskrisen medfører social deroute (fx arbejdsløshed, økonomiske problemer, misbrug, kontaktbrud med familie og evt. børn mv.) eller elementer deraf.

”Mandecenter” forstås i denne sammenhæng som mandecenter og mandekrisecenter. Mens mandecentrenes målgruppe er mænd, som er i krise efter samlivsofphør, har mandekrisecentrene en bredere målgruppe, bestående af mænd, som er i midlertidig krise af forskellige årsager, herunder samlivsofphør.

Fælles for mandecentrene og mandekrisecentrene er, at de yder støtte i form af bl.a. rådgivningssamtaler, mandegrupper og sociale aktiviteter. Støtten har til formål at få manden i stand til at reflektere og handle hensigtsmæssigt for at komme ud af sin krise samt styrke mandens netværk og selvstændighed. Der ydes af satspuljen støtte til centre med nævnte formål og opgaver.

Horsens Krisecenter for mænd blev som det første mandekrisecenter i Danmark etableret i 1987, og Stedet i Fredericia kom til i 1995. Begge mandekrisecentre er opstået som små private initiativer og er hovedsageligt blevet drevet af frivillige kræfter¹. I 2006 blev Mandecentret i København oprettet inden for organisationen Fundamentet, som ellers drev væresteder. Mandecentret i København og senere i Aarhus har i deres levetid i høj grad benyttet sig af lønnede medarbejdere i et samarbejde med frivillige, mens de øvrige Mandecentre, som er kommet til senere², udelukkende eller primært har været drevet af frivillige medarbejdere.

Mandekrisecentrene og mandecentrene har etableret en Landsforening af Mandekrisecentre, der har som et væsentligt formål, at centrenes tilbud bliver inkluderet i Serviceloven:

Der arbejdes i Landsforeningens regi bl.a. på at undersøge mulighederne for delvis finansiering via eksisterende lovgivning for midlertidigt boophold jfr. Servicelovens § 110. For voldsramte mænd arbejdes på en ligestilling rent lovgivningsmæssigt med kvinder på krisecentre jfr. Servicelovens § 109 samt andre lovgivningsmæssige alternative forslag – eksempelvis en eller anden form for grundtilskud til mandekrisecentrene. (Stedets ansøgning om overgangsstøtte fra satspuljen 2013)

---

¹ Horsens Krisecenter for mænd har dog siden 2010 fået satspuljemidler til at ansætte deltidsmedarbejdere.

² I dag har Mandecentrene også afdelinger i Aalborg, Guldborgsund, Herning, Viborg, Silkeborg og Esbjerg. Disse seks centre tilbyder udelukkende gratis telefonisk og ambulante rådgivning samt deltagelse i forskellige sociale aktiviteter (Plauborg og Helweg-Larsen 2011).

1.2 Undersøgelsen og dens formål

Centrene, som omfattes af denne undersøgelse, er:

- Stedet, Center for mænd i krise, i Fredericia³
- Horsens Krisecenter for mænd
- Mandecentret i København
- Mandecentret i Aarhus
- Mandecentret i Aalborg

I alt 114 mænd indgår i undersøgelsen.

Undersøgelsen er finansieret af satspuljemidler for 2012.

I det følgende omtales både mandecentrene og mandekrisecentrene som "centre", med mindre andet er angivet.

Stedet, Horsens Krisecenter for mænd og Mandecentrene i København og Aarhus tilbyder døgnophold og rådgivning til sin målgruppe. Mandecentret i Aalborg, som udelukkende tilbyder rådgivning, indgår ligeledes i undersøgelsen, da lederen af Mandecentret i København vurderer, at dets metoder ligner dem, de anvender i København og Aarhus.

Undersøgelsen består af to spor:

1. En undersøgelse af mændene, der har modtaget tilbud på centrene, belyst kvantitativt (kapitel 3).
2. En analyse af indsatsen på mandecentrene, herunder en vurdering af virkning af indsatsen og af centrenes målbarhed i forhold til effekt og mændenes vurdering af den hjælp, de har modtaget belyst kvalitativt (kapitel 4).

Formålet med undersøgelsen er at opnå tilstrækkelig viden om indsatsen på centrene til at tilvejebringe grundlag for vurdering af centrenes forankringsperspektiver.

Formålet operationaliseres til to **delformål**, som indebærer en faglig vurdering af:

1. om centrenes anvendte indsatser har de virkninger, som centrene tilskriver dem, ift. at løse deres målgruppers problemer,
2. i hvilken grad centrenes indsatser er modne til at undergå effektmåling.

Socialstyrelsen har fokus på metoder i det sociale arbejde og på effekten af disse. Derfor er en vurdering af effektmodenheden af centrenes indsatser og metoder inkluderet i undersøgelsen. En sådan vurdering vil give viden om, hvilke områder centrene fremadrettet kan arbejde med, hvis de ønsker at dokumentere effekten af deres indsatser og de metoder, de anvender i arbejdet med målgrupperne.

Viden om målgruppen, centrenes indsatser og metoder og disses virkninger er indsamlet gennem brug af følgende dataindsamlingsmetoder⁴:

- Spørgeskemaundersøgelse af mændene, som benytter bo- og rådgivningstilbud ved de fem centre⁵

---

³ Herefter benævnt Stedet.

⁴ Se kapitel 5 for en uddybende gennemgang af undersøgelsens metoder.

⁵ Se bilag 2 for opholds- og forløbsskema for mænd på mande(krise)centre.

- Kvalitative interviews og opfølgende telefon- og e-mailkorrespondance med ledere og medarbejdere ved Stedet, Horsens Krisecenter for mænd og Mandecentrene i København, Aarhus og Aalborg⁶
- Studie af litteratur om effekter af indsatser og metoder⁷
- Kvalitative interviews med mænd, som modtager eller har modtaget hjælp fra centrene⁸

Undersøgelsens analyser, vurderinger og konklusioner er beskrevet i rapporten, mens mere detaljerede beskrivelser af centrenes indsatser og resultater fra litteraturstudiet er vedlagt i bilag.

---

⁶ Se bilag 3 for interviewguide til ledere og medarbejdere.

⁷ Se bilag 7 for resultater af litteraturstudiet.

⁸ Se bilag 9 for interviewguide til mænd, der har benyttet centrenes tilbud.

2 Konklusion

Undersøgelsen tyder på, at de fem centre alle har en positiv virkning på livssituationen for de mænd, som er i kontakt med centrene.

De mænd, der er i kontakt med centrene, har forskellige problemstillinger, men centralt for mange af dem er behovet for rådgivning, et dårligt forhold til eksparterner, trivselsproblemer og forskellige fysiske og psykiske belastningssymptomer. Mændene oplever i høj grad en positiv udvikling i deres livssituation efter at have modtaget hjælp fra et af centrene. Mændene får det blandt andet signifikant bedre trivselsmæssigt (som fx at være glad og i godt humør, at vågne frisk og udhvilet og at have en dagligdag, som er fyldt med ting, der interesserer en), ligesom forholdet til deres eksparterner i høj grad er forbedret efter deres kontakt til et center.

Mændene vurderer, at hjælpen, de har fået, har haft stor betydning for den udvikling, de har gennemgået og i forhold til at få løst praktiske problemer. Mændene fremhæver, hvor væsentligt det er og har været, at de har mulighed for at tale med andre om deres følelser og problemer.

Undersøgelsen viser også, at de fem centres målgrupper og indsatser er forskellige. De fem centre lægger vægt på forskellige parametre i definitionen af deres målgrupper. Fx er Mandecentrenes primære målgruppeafgrænsning samlivsbrud, mens Stedet og Horsens Krisecenter for mænd har fokus på en bredere målgruppe, nemlig mænd i krise, som kan være forårsaget af samlivsbrud, konkurs, arbejdsløshed eller lignende.

Centrenes målgrupper er også forskellige med hensyn til fx bopæl før kontakten til et center, beskæftigelsessituation og uddannelsesbaggrund.

Mændene på Mandecentrene i København, Aarhus og Aalborg bor typisk sammen med en partner før en henvendelse til et af centrene, mens mænd i kontakt med Stedet overvejende bor hos familie eller venner, og mænd i kontakt med Horsens Krisecenter for mænd for det meste bor alene i egen bolig umiddelbart før henvendelsen til centret.

Generelt er det kun ca. halvdelen af mændene, der er i beskæftigelse, hvilket er en mindre andel end mænd i den samlede befolkning. Generelt er mændene i markant højere grad arbejdsløse, end mænd i den samlede befolkning.

Gruppen af mænd, som er i kontakt med de tre Mandecentre i København, Aarhus og Aalborg, er differentieret hvad angår beskæftigelse. Hvor 70 % (N=47) af de mænd, der har fået hjælp i Aarhus er i beskæftigelse, er det kun tre ud af fem mænd (60 %, N=5) af mændene fra Aalborg og 55 % (N=40) af mændene fra København. Til sammenligning er 69 % af den samlede mandlige befolkning i beskæftigelse.

Fire ud af syv mænd (57 %, N=7), der har fået hjælp fra Stedet i Fredericia, er i beskæftigelse. Det er en mindre andel end mændene i den samlede mandlige befolkning, som er på 69 %.

Af de mænd, der har fået hjælp fra Horsens krisecenter, er det kun tre (21 %, N=14), der er i beskæftigelse. 11 ud af 14 mænd (79 %, N=14) er enten arbejdsløse eller

uden for arbejdsmarkedet. En markant større andel af mændene i kontakt med centret end i den samlede mandlige befolkning er dermed enten arbejdsløse eller står helt uden for arbejdsmarkedet, idet 31 % af den samlede mandlige befolkning er arbejdsløse eller uden for arbejdsmarkedet.

Mændenes uddannelsesniveau er forskelligt blandt de fem centre. De mænd, som er i kontakt med Mandecentrene i København og Aarhus, har i højere grad en mellemlang eller lang videregående uddannelse eller forskeruddannelse, og dette gælder også i højere grad end mænd i den samlede befolkning. De mænd, der er i kontakt med Stedet i Fredericia eller Horsens Krisecenter for mænd, har derimod i højere grad, end den samlede mandlige befolkning, kun en grundskoleuddannelse som den højeste gennemførte uddannelse. En større andel af de mænd, som har fået hjælp fra Mandecentret i Aalborg, har en erhvervsfaglig uddannelse, end mænd i den samlede befolkning. Endelig har en større andel af mændene, som er i kontakt med Mandecentret i Aalborg, kun grundskoleuddannelse som den højst afsluttede uddannelse, end mænd i den samlede befolkning.

Centrene adskiller sig også fra hinanden i graden af systematik, stringens i brug af metoder og skriftlighed i arbejdet. Hvor indsatser og metoder på Stedet og på de tre Mandecentre implementeres på et (social)fagligt grundlag, lægger Horsens Krisecenter for mænd vægt på menneskelig erfaring. Hvor Mandecentrene og Stedet lægger vægt på metodekendskab og oplæring af medarbejdere i metoder, er dette ikke i fokus hos Horsens Krisecenter for mænd. Dette betyder dog ikke nødvendigvis, at den ønskede virkning af kontakten ikke opnås i Horsens.

Medarbejdere og ledere på alle centrene er i stand til mundtligt at beskrive, hvad centrenes indsatser indeholder, og hvad formålet med dem er. Forandringsteoriene for centrene viser, at der er en logisk sammenhæng mellem centrenes formål og de aktiviteter, der tilbydes på centrene. Der er internationalt påvist positive effekter af metoder, som centrene angiver at bruge, og metoderne vurderes at være relevante i arbejdet på centrene. Alle fem centre har dog et større arbejde foran sig, før deres indsatser eller metoder reelt vil kunne effektmåles, da ingen af centrene fx har tydelige skriftlige definitioner eller beskrivelser af målgruppe eller af de problemstillinger, indsatserne skal løse. Mandecentrene, særligt i København og Aarhus, vurderes dog at være lidt længere i arbejdet for at kunne effektmåles, end de to krisecentre.

Vær opmærksom på forbehold for undersøgelsens datagrundlag, se afsnit 5.5.

3 Centrenes målgrupper

I dette kapitel præsenteres målgrupperne for de enkelte centre og samlet for alle centrene. I beskrivelserne af centrenes målgrupper er det vigtigt at være opmærksom på, at såvel antallet af respondenter som svarprocenten i de kvantitative analyser er lave, hvorfor der må tages forbehold for generaliserbarheden af resultaterne. Dette gælder for de enkelte centre såvel som for centrenes samlede målgruppe. Se kapitel 5 for en nærmere beskrivelse af undersøgelsens metoder.

3.1 Stedets målgruppe

3.1.1 Inklusionskriterier

Stedets leder oplyser, at centrets målgruppe er mænd, der er i krise. Mænd, der benytter centrets botilbud, skal derudover være enten hjemløse eller funktionelt hjemløse grundet forfølgelse eller voldsudsættelse. Enkelte mænd med sociale problemer modtager rådgivning på Stedet uden at bo der. Mænd, som har samvær med deres børn, har mulighed for at bruge Stedet til samværet. Alle mænd kan have deres børn boende hos sig på Stedet.

3.1.2 Eksklusionskriterier

Mænd med et aktivt misbrug kan ifølge Stedets leder kun få ophold på centret, hvis de er i behandling, og indtagelse af alkohol og stoffer under opholdet er ikke tilladt, heller ikke uden for centret. I tvivlstilfælde foretages der en alkohol- eller urintest. Stedet modtager ikke mænd med psykiske lidelser, dog har mænd med fx ADHD af og til benyttet centret. Disse mænd skal være i medicinsk behandling. Dette er dels af hensyn til personalets sikkerhed, dels af hensyn til de børn, som kommer på besøg eller bor hos deres far på centret. Mænd, som lever på gaden ("vagabonder"), indgår ikke i målgruppen med den begrundelse, at de ikke er i en livskrise men har en selvvalgt livsstil.

3.1.3 Alder og geografi

Spørgeskemaundersøgelsen viser, at gennemsnitsalderen for mændene i kontakt med Stedet er 37 år (N=7)⁹. Ifølge Stedets egne registreringer kom ca. 1/3 af de mænd, der havde ophold på centret i 2011, fra Fredericia kommune, mens dette gjorde sig gældende for ca. 1/4 af mændene i 2012.

3.1.4 Børn

Fem ud af syv mænd (71 %) har i spørgeskemaundersøgelsen angivet at have børn under 18 år. Ifølge Stedets egne registreringer har en enkelt mand i perioden 2011 til 2012 haft sit barn boende hos sig, mens én anden mand har haft samvær med sit barn, mens han har boet på Stedet¹⁰.

---

⁹ Mændenes alder varierer fra 32 år til 45 år.

¹⁰ Medarbejderne på Stedet er opmærksomme på, at de har udvidet underretningspligt og har flere gange benyttet sig af den.

3.1.5 Uddannelse

Spørgeskemaundersøgelsen viser, at den højeste fuldførte uddannelse for tre ud af syv mænd (43 %) er grundskolen¹¹. Til sammenligning havde 25 % af den mandlige danske befolkning i 2012 en grundskoleuddannelse som den højeste fuldførte uddannelse¹². En større andel af mændene i kontakt med centret end blandt mænd i den samlede befolkning har dermed en grundskoleuddannelse som højeste gennemførte uddannelse.

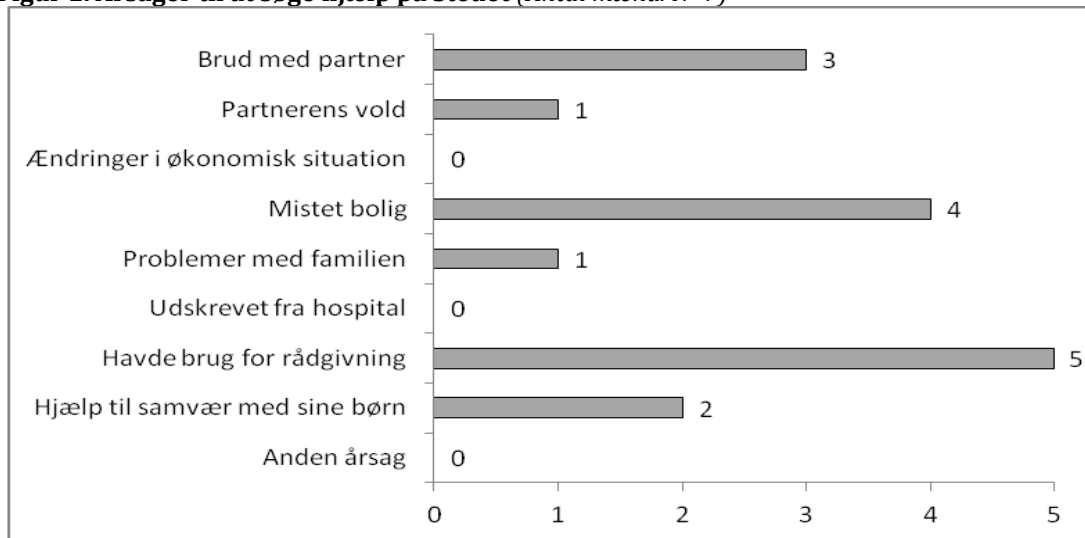
3.1.6 Beskæftigelse

Fire ud af syv mænd (57 %) har i spørgeskemaundersøgelsen angivet at være i beskæftigelse, to mænd (29 %) er arbejdsløse, og én mand (14 %) står udenfor arbejdsmarkedet¹³. Til sammenligning er 69 % af den samlede mandlige befolkning i beskæftigelse, 5 % er arbejdsløse, og 26 % står udenfor arbejdsmarkedet¹⁴. En mindre andel af mændene i kontakt med Stedet er dermed i beskæftigelse end blandt mænd i den samlede befolkning.

3.1.7 Årsager til at søge hjælp

Ifølge Stedets leder og centrets egne registreringer har en del mænd, som har ophold på centret, mistet deres bolig efter samlivsbrud, mens andre ikke har haft en fast bolig i en periode op til, at de har henvendt sig til centret. Derudover henvender nogle mænd sig efter udskrivning fra et psykiatrisk hospital. Nogle mænd har været udsat for vold eller trusler fra en partner eller nabo og kan derfor ikke opholde sig på deres tidligere bopæl. Mændene har også ofte andre sociale eller økonomiske problemer, herunder samværsproblemer i forhold til deres børn, misbrug, psykiske lidelser eller problemer med at organisere hverdagen. Dette billede af centrets målgruppe ses også i figur 1.

Figur 1. Årsager til at søge hjælp på Stedet (Antal mænd. N=7)¹⁵

¹¹ Grundskole svarer til folkeskolens 9. – 10. klasse.

¹² Danmarks Statistik – tabel KRHFU1. Befolkningens højeste fuldførte uddannelse (15-69 år) efter område, herkomst, uddannelse alder og køn.

¹³ Der er spurgt til mændenes arbejdsmæssige situation ved udfyldelsen af spørgeskemaet.

¹⁴ Danmarks Statistik - Arbejdskraftundersøgelsen..

¹⁵ Oplysningerne stammer fra spørgeskemaundersøgelsen. Mændene har kunnet angive flere årsager til at søge hjælp, og tallene summer derfor ikke til 7.

Seks ud af syv mænd (86 %) har i spørgeskemaundersøgelsen angivet flere årsager til, at de har søgt hjælp på Stedet. I gennemsnit har mændene angivet to årsager til at søge hjælp, og det højeste antal årsager er fire.

3.1.8 Bopæl

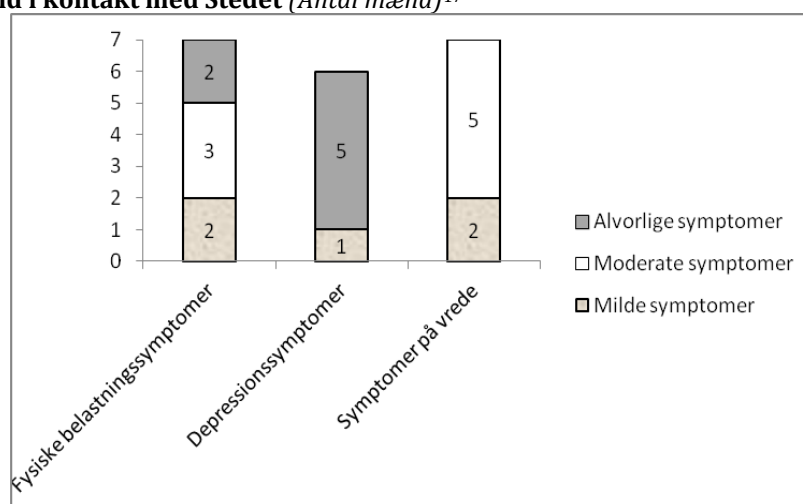
Spørgeskemaundersøgelsen viser, at tre ud af syv mænd (43 %) før kontakten til Stedet boede hos familie eller venner, mens to mænd (29 %) boede sammen med en partner, og én mand (14 %) boede alene i egen bolig. Af de mænd, som har boet på centret i dataindsamlingsperioden (N=4), boede tre ud af fire mænd (75 %) hos familie eller venner før indflytningen på centret. Alle fire mænd (100 %) har derudover angivet "mistet bolig" som årsag til, at de har søgt hjælp på Stedet. Dette stemmer godt overens med Stedets eget krav til målgruppen for centrets botilbud.

3.1.9 Oplevede belastningssymptomer

Figur 2 viser blandt andet, at de mænd, der er i kontakt med Stedet, også i høj grad oplever alvorlige symptomer på depression. Det betyder ikke, at de har en diagnosticeret depression, men at de i de alvorlige tilfælde i høj grad oplever at være belastede af symptomer som fx selvmordstanker og følelsen af at være ensom, nedtrykt og af at mangle energi.

Normtallet for depressionsskalaen for den mandlige danske befolkning er 0,51, hvilket ligger inden for området af milde symptomer. Til sammenligning er gennemsnitstallet for mændene i kontakt med Stedet 2,09, hvilket ligger inden for området af alvorlige symptomer. Normtallene for den samlede mandlige befolkning for skalaerne for fysiske belastningssymptomer og symptomer på vrede er hhv. 0,42 og 0,31, og gennemsnitstallene for disse skalaer for mændene i kontakt med centret er hhv. 0,92 og 0,54. Mændene i kontakt med Stedet oplever altså en tydeligt større andel af fysiske belastningssymptomer, depressionssymptomer og symptomer på vrede end den samlede mandlige befolkning generelt¹⁶.

Figur 2. Fysiske belastningssymptomer, depressionssymptomer og symptomer på vrede blandt mænd i kontakt med Stedet (Antal mænd)¹⁷

¹⁶ Til at måle mændenes fysiske belastningssymptomer, depressionssymptomer og symptomer på vrede er anvendt de relevante underdimensioner fra Symptoms Checklist – 92 (SCL-92). Se bilag 1 for yderligere information. Normtallene for den mandlige danske befolkning i relation til de tre skalaer stammer fra Olsen, Mortensen og Bech (2004).

¹⁷ Oplysningerne stammer fra spørgeskemaundersøgelsen. N=7 for fysiske belastningssymptomer, N=6 for depressionssymptomer, og N=7 for symptomer på vrede.

3.2 Horsens Krisecenter for mænds målgruppe

3.2.1 Inklusionskriterier

Lederen og medarbejdere ved Horsens Krisecenter for mænd oplyser, at målgruppen for centret er mænd over 18 år, som er i krise forårsaget af fx samlivsbrud, psykisk/fysisk partnervold, konkurs, arbejdsløshed, sygdom eller sorg. Centrets botilbud er målrettet mænd, som udover dette også har mistet deres bolig. Mænd, som bor på centret, kan have deres børn boende hos sig.

3.2.2 Eksklusionskriterier

Centrets målgruppe omfatter ifølge lederen og medarbejdere ved centret ikke mænd med et misbrug eller "vagabonder". Begrundelsen for sidstnævnte afgrænsning af målgruppen er, at "vagabonder" ikke er akut boligløse og oftest har et misbrug. Hvis der er tvivl om, hvorvidt en mand har indtaget alkohol eller stoffer, laves en alkohol- eller urintest.

3.2.3 Alder og geografi

Spørgeskemaundersøgelsen viser, at gennemsnitsalderen for mændene i kontakt med centret er 41 år (N=14)¹⁸, og ifølge lederen og medarbejdere ved centret kom mændene i 2012 primært fra Horsens og den omkringliggende landsdel.

3.2.4 Børn

5 ud af 14 mænd (36 %) har i spørgeskemaundersøgelsen angivet at have børn under 18 år, og det sker ifølge lederen og medarbejdere ved centret flere gange årligt, at børn bor med deres fædre på centret, ofte i weekender eller hver anden uge¹⁹.

3.2.5 Uddannelse

Spørgeskemaundersøgelsen viser, at den højeste fuldførte uddannelse for 9 ud af 14 mænd (64 %) er grundskolen²⁰. Dette gør sig kun gældende for 25 % af mændene i den samlede danske befolkning²¹. Dermed har mænd i kontakt med centret et markant lavere uddannelsesniveau end mænd i den øvrige danske befolkning.

3.2.6 Beskæftigelse

11 ud af 14 mænd (79 %) har i spørgeskemaundersøgelsen angivet at være enten arbejdsløse eller uden for arbejdsmarkedet (hhv. 3 ud af 14 mænd (21 %) og 8 ud af 14 mænd (57 %). Til sammenligning er kun 31 % af den samlede mandlige befolkning enten arbejdsløse eller står udenfor arbejdsmarkedet (hhv. 5 % og 26 %) ²². En markant større andel af mændene i kontakt med centret end i den samlede mandlige befolkning er dermed enten arbejdsløse eller står helt udenfor arbejdsmarkedet.

---

¹⁸ Mændenes alder varierer fra 20 år til 56 år.

¹⁹ Medarbejdere på centret er opmærksomme på, at de har udvidet underretningspligt og har flere gange benyttet sig af den.

²⁰ Grundskole svarer til folkeskolens 9. – 10. klasse.

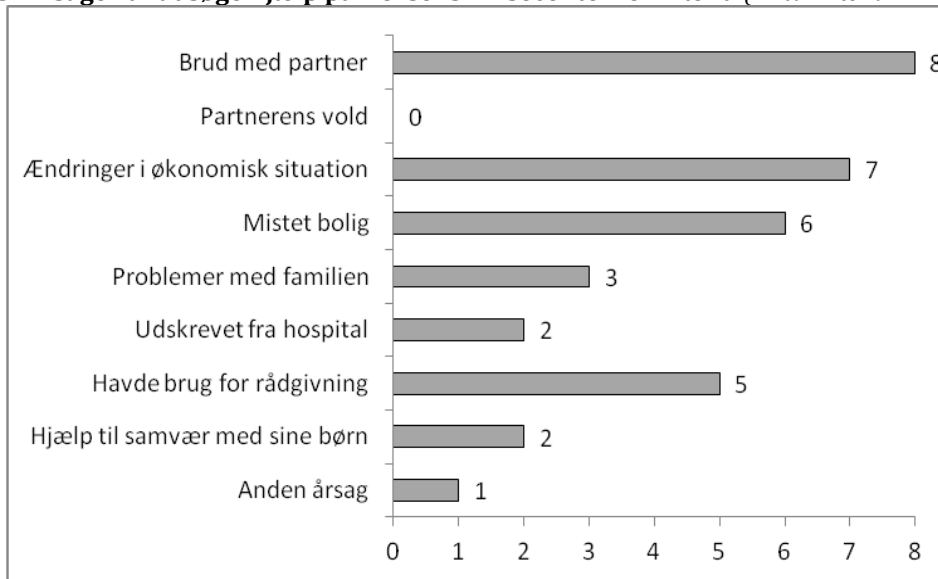
²¹ Danmarks Statistik – tabel KRHFU1. Befolkningens højeste fuldførte uddannelse (15-69 år) efter område, herkomst, uddannelse alder og køn.

²² Danmarks Statistik - Arbejdskraftundersøgelsen.

3.2.7 Årsager til at søge hjælp

Lederen og medarbejdere ved centret har erfaret, at mange mænd først henvender sig, når de har haft problemer i et stykke tid. På henvendelsestidspunktet har mændene ofte oplevet, at deres venner og familie er trætte af fx at have manden boende eller at lytte til hans problemer. Derudover oplever centret ofte, at de mænd, som benytter sig af centrets tilbud, ikke er vant til at spare op eller sikre, at de har penge til fx betaling af husleje. Endelig henvender nogle mænd sig til krisecentret med større fysiske eller følelsesmæssige skader. Det kan være resultatet af, at de har været udsat for vold fra deres partner eller af et tæskehold, som partneren har "bestilt". Det kan også være fx hjemvendte soldater eller mænd, som har været i tvangsægteskaber. I figur 3 afspejles de mange forskellige årsager, som centrets målgruppe har til at søge hjælp.

Figur 3. Årsager til at søge hjælp på Horsens Krisecenter for mænd (Antal mænd. N=14)²³

10 ud af 14 mænd (71 %) har i spørgeskemaundersøgelsen angivet flere årsager til, at de har søgt hjælp på centret. I gennemsnit har mændene angivet to årsager til at søge hjælp, og det højeste antal årsager er syv.

3.2.8 Bopæl

Spørgeskemaundersøgelsen viser, at seks ud af 14 mænd (43 %) boede alene i egen bolig før kontakten til centret. Tre af mændene (21 %) boede sammen med en partner, to mænd (14 %) boede hos familie eller venner og tre mænd (21 %) boede andre steder. Af de mænd, som har boet på centret, boede tre mænd (33 %) alene i egen bolig, to mænd (22 %) sammen med en partner og to mænd (22 %) andre steder før indflytningen på centret (N=9). Fem af de mænd (56 %), som har boet på centret i denne periode, har angivet "mistet bolig" som årsag til, at de har søgt hjælp på centret. Dette passer ikke umiddelbart med kriteriet om hjemløshed for de mænd, som ønsker at benytte centrets botilbud. Det kan dog blandt andet forklares med centrets oplevelse af, at mændene ikke er vant til at håndtere deres økonomi på en måde, så de har penge til betaling af fx husleje. Mændene kan dermed opleve, at det ikke er boligproblematikken men den økonomiske situation, som er aktuel ved henvendelsen til centret.

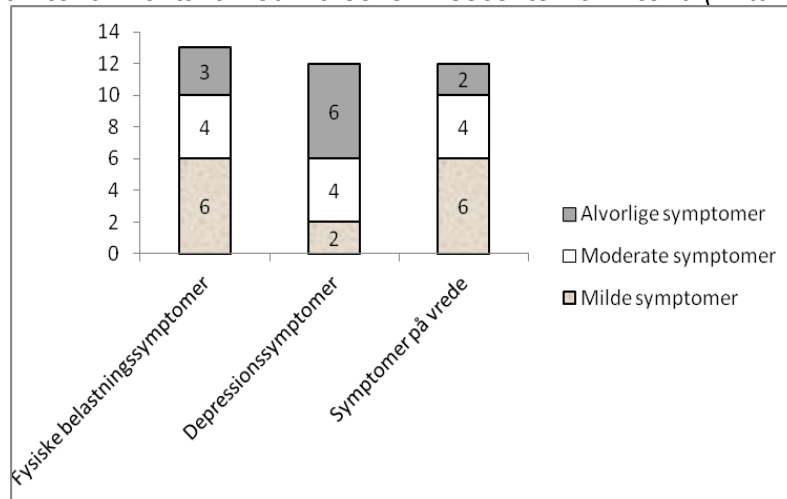
²³ Oplysningerne stammer fra spørgeskemaundersøgelsen.

3.2.9 Oplevede belastningssymptomer

Figur 4 viser blandt andet, at mændene i nogen grad oplever moderate eller alvorlige fysiske belastningssymptomer. Det betyder ikke, at de har en eller flere diagnosticerede somatiske sygdomme, men at de i de i høj eller relativt høj grad oplever at være belastede af symptomer som fx hovedpine, brystsmertes, vejtrækningsbesvær eller kvalme.

Normtallet for skalaen for fysiske belastningssymptomer for den mandlige danske befolkning er 0,42, hvilket ligger inden for området af milde symptomer. Til sammenligning er gennemsnittallet for mændene i kontakt med centret 0,79, hvilket ligger inden for området af moderate symptomer. Normtallene for skalaerne vedrørende depressionssymptomer og symptomer på vrede er for den samlede mandlige befolkning hhv. 0,51 og 0,31, og gennemsnittallene for disse skalaer for mændene i kontakt med centret er hhv. 1,63 og 0,80. Mænd i kontakt med centret oplever altså en større andel af fysiske belastningssymptomer, depressionssymptomer og symptomer på vrede end den samlede mandlige befolkning²⁴.

Figur 4. Fysiske belastningssymptomer, depressionssymptomer og symptomer på vrede blandt mænd i kontakt med Horsens Krisecenter for mænd (*Antal mænd*)²⁵

3.3 Mandecentrene i København, Aarhus og Aalborgs målgruppe

3.3.1 Inklusionskriterier

Ledere og medarbejdere ved Mandecentrene i København, Aarhus og Aalborg oplyser, at målgruppen for centrene er mænd, som er i krise efter samlivsbrud. Mændene skal desuden være villige til at arbejde med de problemer, de selv beskriver, de har. For at kunne benytte botilbuddene i København og Aarhus skal mændene derudover være reelt hjemløse.

²⁴ Til at måle mændenes fysiske belastningssymptomer, depressionssymptomer og symptomer på vrede er anvendt de relevante underdimensioner fra Symptoms Checklist – 92 (SCL-92). Se bilag 1 for yderligere information. Normtallene for den mandlige danske befolkning i relation til de tre skalaer stammer fra Olsen, Mortensen og Bech (2004).

²⁵ Oplysningerne stammer fra spørgeskemaundersøgelsen. N=13 for fysiske belastningssymptomer, N=12 for depressionssymptomer, og N=12 for symptomer på vrede.

3.3.2 Eksklusionskriterier

Mænd, som har et misbrug af alkohol, hash eller hårdere stoffer, indgår ifølge ledere og medarbejdere ved centrene i København og Aarhus ikke i målgruppen for disse centres botilbud²⁶. På alle tre centre kan der dog ifølge centrenes ledere og medarbejdere tilbydes rådgivningsforløb parallelt med, at en mand får alkoholbehandling et andet sted, hvis samlivsbruddet vurderes at være det primære problem. Mænd, der udøver partnervold, henvises til behandling ved et specialiseret behandlingstilbud, men kan inkluderes i alle tre centres tilbud sideløbende med behandlingsforløbet.

3.3.3 Alder og geografi

Spørgeskemaundersøgelsen viser, at gennemsnitsalderen på centret i København er 44 år (N=40), mens den er 45 år (N=46) for mænd, der er i kontakt med centret i Aarhus og 46 år (N=6) for mænd i kontakt med centret i Aalborg²⁷. De mænd, som bor på eller modtager tilbud fra Mandecentret i København, kommer ifølge centrets egne registreringer fortrinsvis fra København og Frederiksberg kommuner og Region Hovedstaden i øvrigt. Mandecentret i Aarhus modtager ifølge deres egne registreringer primært mænd fra Aarhus samt fra Midtjyllands og Nordjyllands regioner, mens lederen af Mandecentret i Aalborg oplyser, at de primært modtager mænd fra Aalborg og de øvrige nordjyske kommuner.

3.3.4 Børn

Lige over 4/5 af mændene (82 %, N=39), som er i kontakt med Mandecentret i København, har i spørgeskemaundersøgelsen angivet at have børn under 18 år. For Mandecentrene i Aarhus og Aalborg gør dette sig gældende for hhv. lige over 2/3 (68 %, N=47) og tre ud af seks af mændene (50 %, N=6). I fjerde kvartal 2012 var der ifølge registreringen på centrene i København og Aarhus ni børn, som boede med deres far, samt 64 forekomster af samvær på et af de to centres botilbud²⁸.

3.3.5 Uddannelse

Spørgeskemaundersøgelsen viser, at billedet af den uddannelsesmæssige baggrund for mændene, som er i kontakt med Mandecentret i København, har stor variation. Det vil sige, at der er fem mænd (14 %, N=37), som har angivet, at deres højeste fuldførte uddannelse er grundskolen, men at der også er tre mænd, som har angivet at have en forskeruddannelse (8 %). 19 mænd (40 %, N=47) i kontakt med centret i Aarhus har angivet at have en erhvervsfaglig uddannelse og 15 mænd (32 %) en mellemlang videregående uddannelse som højeste gennemførte uddannelse. Tre ud af seks mænd (50 %, N=6) i kontakt med centret i Aalborg har angivet, at deres højeste fuldførte uddannelse er en erhvervsfaglig uddannelse²⁹.

Sammenlignes disse tal med tallene for den samlede mandlige befolkning ses det, at mændene i kontakt med centret i Aarhus generelt har et lidt højere uddannelsesniveau end mænd i den øvrige danske befolkning, da kun 10 % af den mandlige danske befolkning har en mellemlang videregående uddannelse. Også mændene i kontakt med centret i København har generelt et højere uddannelsesniveau end den samlede mandlige befolkning, da ti af mændene (27 %)

---

²⁶ Mandecentret i Aalborg er ikke et bosted.

²⁷ Mændenes alder varierer fra 28 år til 67 år på såvel centret i København som i Aarhus, og fra 25 år til 71 år på centret i Aalborg.

²⁸ Centrene er bevidste om medarbejdernes underretningspligt, og de benytter den.

²⁹ Grundskole svarer til folkeskolens 9. – 10. klasse, mens en forskeruddannelse er en Ph.d.

på centret i København har angivet at have enten en lang videregående uddannelse eller en forskeruddannelse mod kun 9 % af den samlede mandlige befolkning³⁰.

Det generelt højere uddannelsesniveau blandt mænd i kontakt med centrene i København og Aarhus blev også fundet i en tidligere evaluering af de to centre (Plauborg og Helweg-Larsen, 2011), hvor 37 % (N=27) af mændene i kontakt med de to centre havde en mellemlang eller lang videregående uddannelse.

Mændene i kontakt med centret i Aalborg har en større andel af mænd med erhvervsfaglig uddannelse end blandt den samlede mandlige befolkning. Samtidig har en større andel af mændene end blandt mænd i den samlede befolkning angivet kun at have en grundskoleuddannelse (to ud af seks af mændene i kontakt med centret mod 1/4 i den samlede befolkning)³¹.

3.3.6 Beskæftigelse

Lidt mere end halvdelen (55 %, N=38) af mændene, som er i kontakt med Mandecentret i København, har i spørgeskemaundersøgelsen angivet at være i beskæftigelse. Dette gør sig gældende for 70 % (N=47) af de mænd, som er i kontakt med centret i Aarhus og for tre ud af fem af de mænd (60 %, N=5), som er i kontakt med centret i Aalborg. Til sammenligning er 69 % af den samlede mandlige befolkning i beskæftigelse³², og gruppen af mænd i kontakt med de tre centre ligner dermed tilnærmelsesvist den samlede mandlige befolkning på dette punkt. Dog er en markant større andel af mænd i kontakt med de tre centre end blandt den samlede mandlige befolkning også arbejdsløse (ni mænd i København (24 %), otte mænd i Aarhus (17 %) og én mand i Aalborg (20 %) mod 5 % i den samlede befolkning).

To tidligere evalueringer af hhv. Mandecentret i København og centrene i København og Aarhus viser tilsvarende, at omkring 2/3 af mændene i kontakt med centrene er i beskæftigelse (Christensen et al., 2008, og Plauborg og Helweg-Larsen, 2011).

3.3.7 Årsager til at søge hjælp

Centrenes ledere og medarbejdere beskriver målgruppen som mænd, der har mistet deres identitet som følge af samlivsbrud, ofte har mistet overblikket over, hvordan de kan komme ud af krisen og ofte trækker sig fra sociale fællesskaber. Mændene kommer fra meget forskellige sociale grupper, og de har forskellig tyngde af problemer. Ifølge ledere og medarbejdere ved centrene i København og Aarhus har mænd, som benytter disse centres botilbud, oftere tunge sociale problemer end mænd, som kun benytter tilbuddet om rådgivning. Ifølge centrenes egne registreringer henvender mændene sig til centrene i København eller Aarhus pga. samlivsbrud, fysisk eller psykisk vold fra ekspartneren, problemer med samvær med børn og boligproblemer. I figur 5 viser også de mange forskellige årsager, som mændene har til at søge hjælp på de enkelte centre.

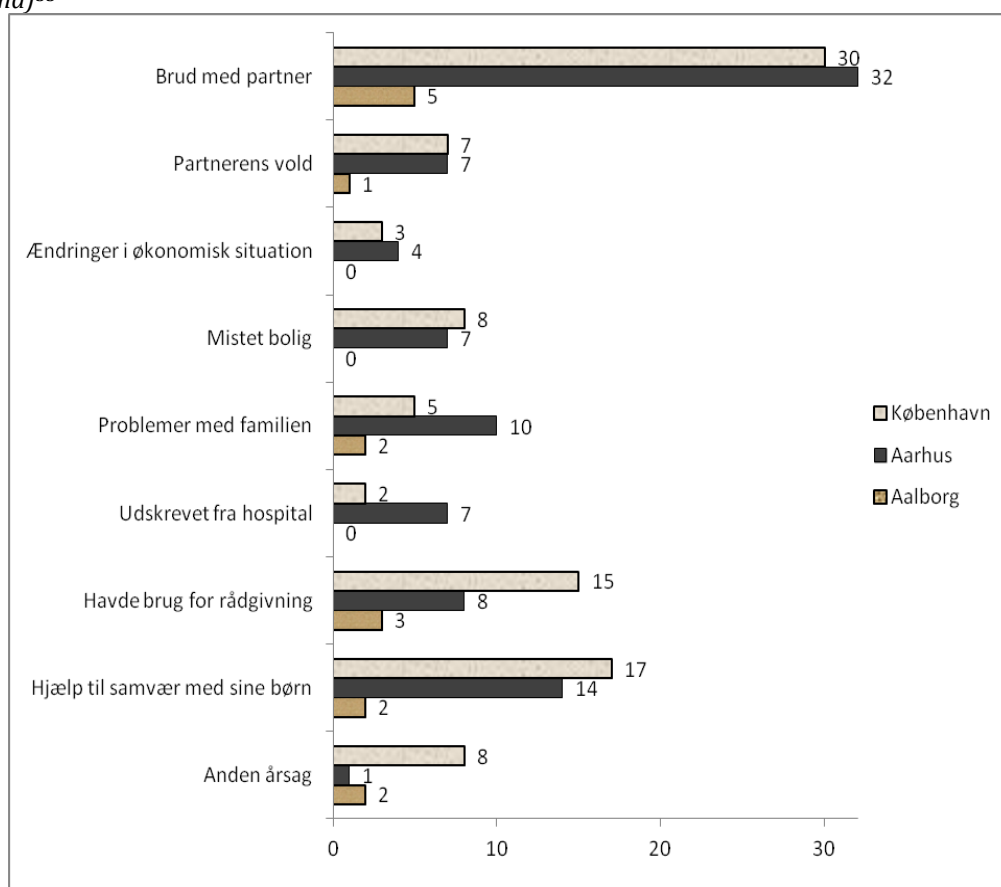
---

³⁰ Danmarks Statistik – tabel KRHFU1. Befolkningens højeste fuldførte uddannelse (15-69 år) efter område, herkomst, uddannelse alder og køn.

³¹ Danmarks Statistik – tabel KRHFU1. Befolkningens højeste fuldførte uddannelse (15-69 år) efter område, herkomst, uddannelse alder og køn.

³² Danmarks Statistik - Arbejdskraftundersøgelsen.

Figur 5. Årsager til at søge hjælp på Mandcentrene i København, Aarhus og Aalborg (Antal mænd)³³

En forklaring på, at ikke alle mændene angiver samlivsbrud som årsag til henvendelsen til centrene i figur 5, kan være, at samlivsbruddet ligger et stykke tilbage i tiden, og at der derfor på henvendelsestidspunktet er andre ting, som er mere presserende. Denne forklaring understøttes af fund i de to tidligere evalueringer af Mandcentrene, som indikerer, at de fleste mænd først henvender sig til et center et godt stykke tid efter samlivsbruddet. Nogle mænd venter i mere end et år med at søge hjælp (Christensen et al., 2008, og Plauborg og Helweg-Larsen, 2011).

Lidt mere end 2/3 af de mænd (69 %, N=39), der har søgt hjælp på Mandcentret i København, har i spørgeskemaundersøgelsen angivet flere årsager til dette. For centrene i Aarhus og Aalborg gør dette sig gældende for hhv. 64 % (N=45) og fire ud af seks af mændene (67 %, N=6). I gennemsnit har mændene angivet tre årsager til at søge hjælp på centret i København, to årsager på centret i Aarhus og tre årsager på centret i Aalborg. Det højeste antal årsager er syv på centret i København, fire på centret i Aarhus og fem på centret i Aalborg. En tidligere evaluering af Mandcentret i København i 2008 af Christensen et al. fandt tilsvarende, at langt de fleste mænd har flere årsager til at søge hjælp på centret.

³³Oplysningerne stammer fra spørgeskemaundersøgelsen. N=39 for København, N=45 for Aarhus, og N=6 for Aalborg.

3.3.8 Bopæl

Spørgeskemaundersøgelsen viser, at 46 % af mændene før kontakten til centret i København boede sammen med en partner, mens 31 % boede alene i egen bolig, og 8 % boede hos familie eller venner (N=39). 57 % af mændene i kontakt med centret i Aarhus boede sammen med en partner før henvendelsen, mens 33 % boede alene i egen bolig (N=46). Endelig boede tre ud af seks mænd (50 %, N=6) i kontakt med centret i Aalborg sammen med en partner før henvendelsen, og to ud af seks (33 %) boede alene i egen bolig.

Ses der kun på de mænd, som har boet enten på Mandecentret i København eller i Aarhus, så boede hhv. fem ud af syv (71 %, N=7) og fem ud af ti (50 %) sammen med en partner før indflytningen. Tre af de mænd (43 %), som har boet på centret i København i denne periode, har angivet "mistet bolig" som årsag til, at de har søgt hjælp på centret. Dette gør sig gældende for tre af de mænd (30 %), som har boet på centret i Aarhus. Det stemmer ikke umiddelbart overens med kriteriet om hjemløshed blandt de mænd, som ønsker at benytte et af centrenes botilbud. En forklaring på dette kan fx være, at mændene ikke oplever, at det er spørgsmålet om deres boligsituation, som er det mest presserende, men at det derimod er en anden problemstilling (fx psykisk og/eller fysisk vold fra ekspartnerens side), som fylder mest.

3.3.9 Oplevede belastningssymptomer

Figur 6 viser blandt andet, at de mænd, der er i kontakt med de tre centre i varierende grad er præget af forskellige belastningssymptomer. Fx er mænd i kontakt med centret i København i nogen grad præget af moderate eller alvorlige symptomer på vrede. Det betyder, at de i de i høj grad eller relativt høj grad oplever at være belastede af symptomer som fx følelsen af let at blive irriteret, trang til at slå nogen eller til at ødelægge ting, eller at de ofte kommer i skænderi med nogen.

Normtallet for skalaen for symptomer på vrede for den mandlige danske befolkning er 0,31, hvilket ligger indenfor området af milde symptomer. Til sammenligning er gennemsnitstallet for mændene i kontakt med centret i København 0,58, mens det for mænd i kontakt med centrene i Aarhus og Aalborg er hhv. 0,46 og 0,73.

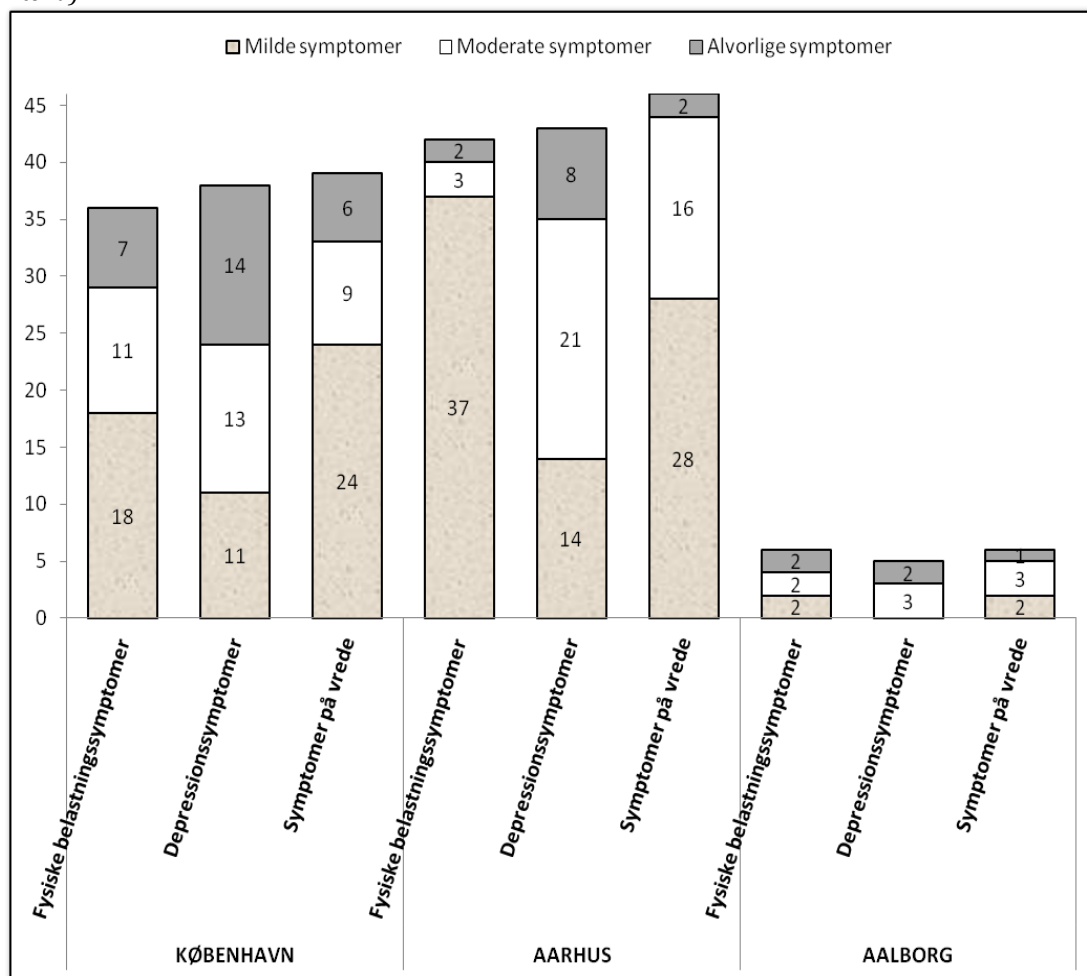
Normtallene for den samlede mandlige befolkning for skalaerne vedrørende fysiske belastningssymptomer og depressionssymptomer er hhv. 0,42 og 0,51.

Gennemsnitstallene for mændene i kontakt med centret i København er for disse skaler hhv. 0,71 og 1,25. Gennemsnitstallene for disse skalaer er hhv. 0,39 og 0,96 for mænd i kontakt med centret i Aarhus, og hhv. 1,13 og 1,37 for mænd i kontakt med centret i Aalborg. Mændene i kontakt med de tre centre oplever altså en større andel af fysiske belastningssymptomer, depressionssymptomer og symptomer på vrede end den mandlige danske befolkning gør³⁴.

---

³⁴ Til at måle mændenes fysiske belastningssymptomer, depressionssymptomer og symptomer på vrede er anvendt de relevante underdimensioner fra Symptoms Checklist – 92 (SCL-92). Se bilag 1 for yderligere information. Normtallene for den mandlige danske befolkning i relation til de tre skalaer stammer fra Olsen, Mortensen og Bech (2004).

Figur 6. Fysiske belastningssymptomer, depressionssymptomer og symptomer på vrede blandt mænd i kontakt med Mandecentrene i København, Aarhus og Aalborg (Antal mænd)³⁵

3.4 Den samlede målgruppe for alle centrene

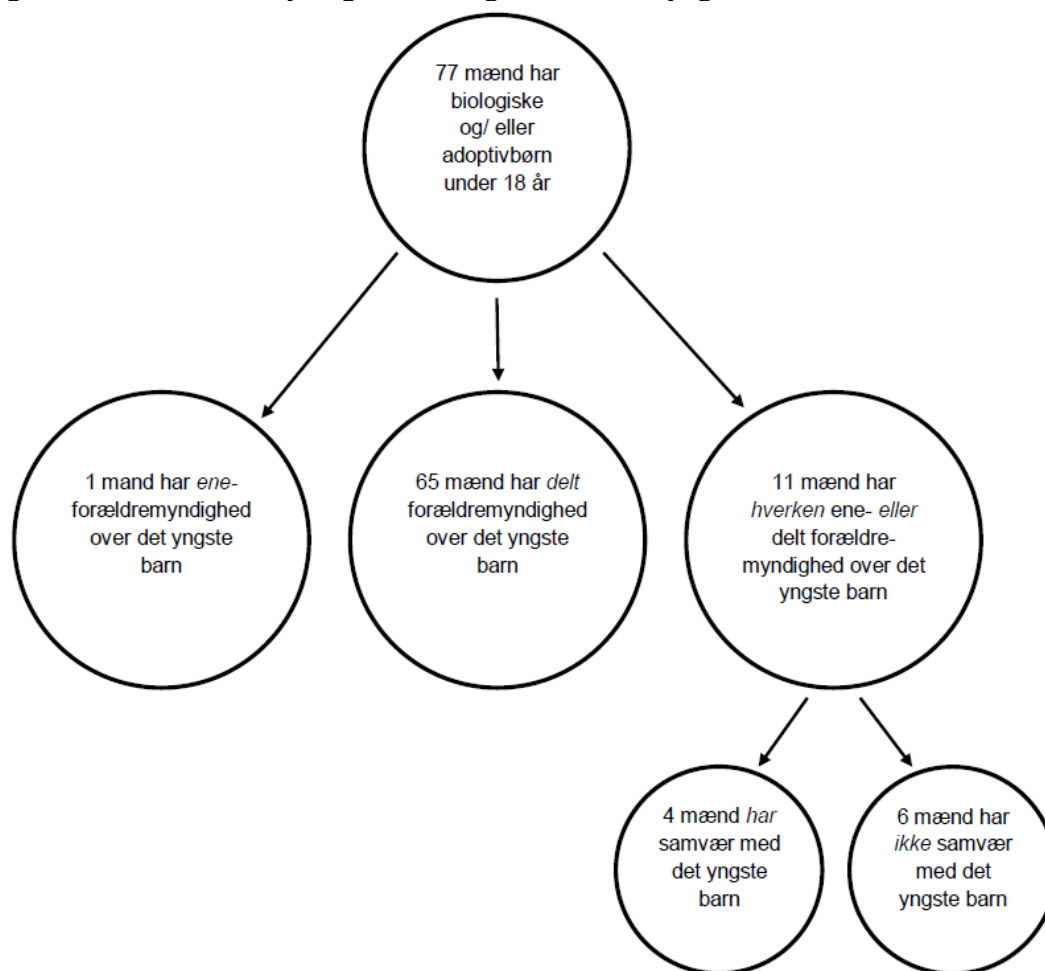
For en række karakteristika er det ikke muligt at præsentere resultater opdelt for de enkelte centre, idet datagrundlaget er meget lille. For at kunne pege på en mulig virkning af centrenes indsatser i kapitel 3 præsenteres disse karakteristika for alle centrene samlet i dette afsnit.

3.4.1 Forældremyndighed, samvær og forhold til det yngste barn

77 af de mænd, som er i kontakt med de fem centre, har i spørgeskemaundersøgelsen angivet at have børn under 18 år. Dette svarer til 68 % af alle mændene (N=114). Blandt disse mænd har 40 % angivet at have ét barn under 18 år, 35 % har to børn under 18 år, 16 % har 3 børn under 18 år, og 8 % har fire børn eller flere under 18 år. Gennemsnitligt har mændene to børn under 18 år (N=77).

³⁵ Oplysningerne stammer fra spørgeskemaundersøgelsen. For fysiske belastningssymptomer gælder: København; N=36. Aarhus; N=45. Aalborg; N=6. For depressionssymptomer gælder: København; N=38. Aarhus; N=43. Aalborg; N=5. For symptomer på vrede gælder: København; N=39. Aarhus; N=46. Aalborg; N=6.

Figur 7. Børn, forældremyndighed over og samvær med yngste barn³⁶

Som det ses i figur 7, har langt hovedparten (84 %) af de mænd, som har angivet at have børn under 18 år, delt forældremyndighed over det yngste barn (N=77).

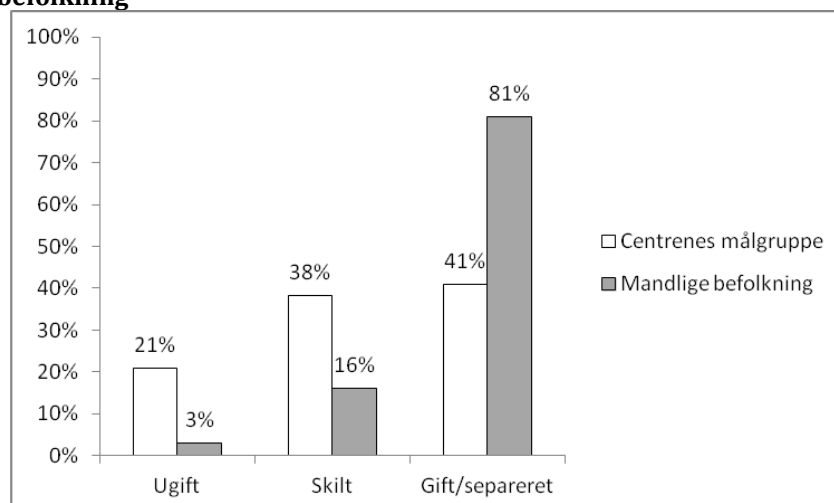
Kun de mænd, som har angivet hverken at have ene- eller delt forældremyndighed over deres yngste barn under 18 år, er blevet spurgt om deres forhold til barnet, før de søgte hjælp på et af centrene. Blandt disse mænd har fire ud af ti (40 %, N=10) et godt eller rigtig godt forhold til barnet, og kun én (10 %) har et dårligt forhold til barnet.

3.4.2 Civilstand og forhold til ekspartner

Jf. figur 8 er mænd i kontakt med centrene i markant højere grad ugifte eller skilte end mænd i den samlede befolkning.

³⁶ Én af mændene uden hverken ene- eller delt forældremyndighed har ikke angivet, hvorvidt han har samvær med yngste barn.

Figur 8. Mændenes civilstand for centrenes målgruppe sammenlignet med den samlede mandlige befolkning³⁷

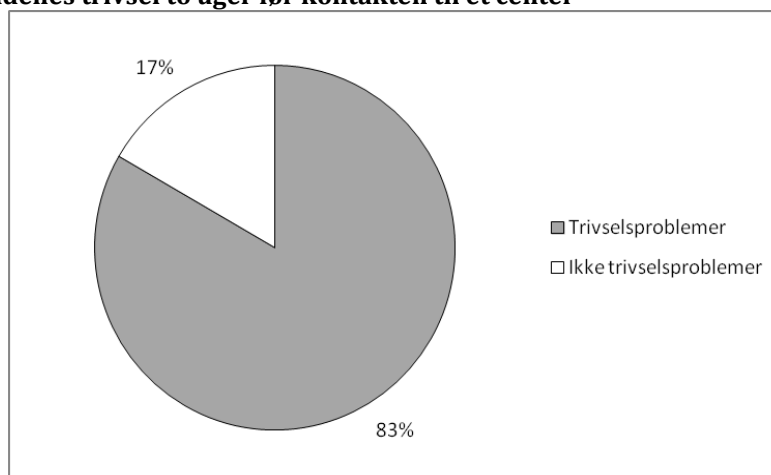
Spørgeskemaundersøgelsen viser, at hele 74 % af mændene havde et dårligt eller meget dårligt forhold til deres ekspartner før hjælpen fra et af centrene, og kun 9 % havde et godt eller rigtig godt forhold (N=99). Dette underbygges af tal fundet i tidligere evalueringer af Mandecentrene i København og Aarhus, hvor mere end 2/3 af mændene angav, at deres samliv med ekspartneren var præget af konflikter og skænderier (Christensen et al., 2008), og at konfliktniveauet med ekspartneren var højt ved kontakten til centrene³⁸ (Plauborg og Helweg-Larsen, 2011).

3.4.3 Trivsel

Figur 9 viser, at 83 % af mændene ifølge spørgeskemaundersøgelsen oplevede, at de havde trivselsproblemer to uger før kontakten til et center (N=114).

Trivselsproblemer vil sige, at de fx på intet tidspunkt eller kun lidt af tiden føler sig glade og i godt humør, aktive og energiske, eller er vågnet friske og udhvilede. Dårlig trivsel kan skyldes mange forhold, herunder fx et samlivsbrud.

Figur 9. Mændenes trivsel to uger før kontakten til et center

³⁷ Oplysningerne stammer fra spørgeskemaundersøgelsen og Danmarks Statistik tabel FOLK1. N=110 for centrenes målgruppe, og N=1.153.991 for den samlede mandlige befolkning.

³⁸ Konfliktniveauet blev angivet som fire eller fem på en skala fra et til fem, hvor fem er et højt konfliktniveau.

3.4.4 Hvorfra kommer ideen til at søge hjælp

Næsten 1/3 af alle mændene (31 %, N=113) har fået inspirationen fra internettet til at søge hjælp på et af centrene. Lige over ¼ af mændene (27 %) har fået ideen fra familie/venner, 17 % fra læge, skadestue, sygehus, psykolog, politi og/eller advokat, 14 % fra sagsbehandler og 10 % fra et andet sted som fx arbejdsgiver, mentor eller fra behandlingstilbuddet Alternativ Til Vold.

3.5 Opsummerende om centrenes målgrupper

Målgruppens karakteristika kan kort opridses som vist i tabel 1.

Tabel 1. Opsummering og sammenligning af målgruppens karakteristika på de enkelte centre

	Stedet (N=7)	Horsens Krisecenter for mænd (N=14)	Mandecentret i København (N=40)	Mandecentret i Aarhus (N=47)	Mandecentret i Aalborg (N=6)
Inklusions- kriterier (Yderligere kriterier for botilbud)	Krise. (Hjemløs/ funktionelt hjemløs).	Over 18 år. Krise grundet fx samlivsbrud, partnervold, konkurs, arbejdsløshed, sygdom eller sorg. (Hjemløs.)	Krise grundet samlivsbrud. Villig til at arbejde med problemer. (Hjemløs.)	Krise grundet samlivsbrud. Villig til at arbejde med problemer. (Hjemløs.)	Krise grundet samlivsbrud. Villig til at arbejde med problemer.
Eksklusions- kriterier	"Vagabonder". Psykkiske lidelser. Aktivt misbrug kun hvis i behandling. Indtagelse af alkohol og stoffer er ikke tilladt.	"Vagabonder". Misbrug.	Misbrug af alkohol – kan dog inkluderes hvis i behandling og samlivsbrud er primær problemstilling. Stofmisbrug. Udøver vold mod partner – kan inkluderes hvis i behandling.	Misbrug af alkohol – kan dog inkluderes hvis i behandling og samlivsbrud er primær problemstilling. Stofmisbrug. Udøver vold mod partner – kan inkluderes hvis i behandling.	Misbrug af alkohol – kan dog inkluderes hvis i behandling og samlivsbrud er primær problemstilling. Stofmisbrug. Udøver vold mod partner – kan inkluderes hvis i behandling.
Gennemsnits- alder	37 år.	41 år.	44 år.	45 år.	46 år.
Kommer primært fra	¼ af mændene kom fra Fredericia Kommune i 2012.	Horsens og den omkring- liggende landsdel.	København og Frederiksberg kommuner og Region Hovedstaden.	Aarhus og regionerne Midtjylland og Nordjylland.	Aalborg og de nordjyske kommuner.
Har børn under 18 år	Fem ud af syv mænd (71 %).	Lidt mere end 1/3 af mændene (36 %).	Lige over 4/5 af mændene (82 %).	Lige over 2/3 af mændene (68 %).	Tre ud af seks mænd (50 %).
Højeste gennemførte	Tre ud af syv mænd (43 %)	Knapt 2/3 af mændene	Stor variation som spænder	19 mænd (40 %) har en	Tre ud af seks mænd (50 %)

uddannelse	har en grundskole-uddannelse.	(64 %) har en grundskole-uddannelse.	fra, at fem mænd (14 %) har en grundskole-uddannelse, til at tre mænd (8 %) har en forsker-uddannelse.	erhvervsfaglig uddannelse og 15 mænd (32 %) har en mellemlang videregående uddannelse.	har en erhvervsfaglig uddannelse.
Beskæftigelse	Fire ud af syv mænd (57 %) er i beskæftigelse.	Lidt mere end $\frac{3}{4}$ af mændene (79 %) er enten arbejdsløse eller udenfor arbejdsmarkedet.	Lidt mere end halvdelen af mændene (55 %) er i beskæftigelse. Ni mænd (24 %) er arbejdsløse.	Knapt $\frac{3}{4}$ af mændene (70 %) er i beskæftigelse. Otte mænd (17 %) er arbejdsløse.	Tre ud af fem mænd (60 %) er i beskæftigelse.
Antal samt de hyppigste årsager til at søge hjælp	Seks ud af syv mænd (86 %) har flere årsager til at søge hjælp. Behov for rådgivning, mistet bolig og samlivsbrud er de hyppigste årsager.	Knapt $\frac{3}{4}$ af mændene (71 %) har flere årsager til at søge hjælp. Samlivsbrud, ændringer i økonomisk situation, mistet bolig og behov for rådgivning er de hyppigste årsager.	Lidt mere end $\frac{2}{3}$ af mændene (69 %) har flere årsager til at søge hjælp. Samlivsbrud, hjælp til samvær med børn og behov for rådgivning er de hyppigste årsager.	Knapt $\frac{2}{3}$ af mændene (64 %) har flere årsager til at søge hjælp. Samlivsbrud, hjælp til samvær med børn og problemer med familien er de hyppigste årsager.	Fire ud af seks mænd (67 %) har flere årsager til at søge hjælp. Samlivsbrud, behov for rådgivning, problemer med familien, hjælp til samvær med børn og andre årsager er de hyppigste årsager.
Bopæl før kontakt til centret	Tre ud af syv mænd (43 %) bor hos familie/venner.	Lidt mere end $\frac{2}{5}$ af mændene (43 %) bor alene i egen bolig.	Knapt halvdelen af mændene (46 %) bor sammen med en partner.	Lidt over halvdelen af mændene (57 %) bor sammen med en partner.	Tre ud af seks mænd (50 %) bor sammen med en partner.
Gennemsnit for oplevede belastnings-symptomer³⁹	Fysiske belastnings-symptomer: 0,92. Depressions-symptomer: 2,09. Symptomer på	Fysiske belastnings-symptomer: 0,79. Depressions-symptomer: 1,63. Symptomer på	Fysiske belastnings-symptomer: 0,71. Depressions-symptomer: 1,25. Symptomer på	Fysiske belastnings-symptomer: 0,39. Depressions-symptomer: 0,96. Symptomer på	Fysiske belastnings-symptomer: 1,13. Depressions-symptomer: 1,37. Symptomer på

³⁹ Normtallene for den mandlige danske befolkning i relation til de tre skalaer stammer fra Olsen, Mortensen og Bech (2004).

For skalaen vedrørende fysiske belastningssymptomer gælder at "Milde symptomer" = 0,0–0,61, "Moderate symptomer" = 0,62–1,28 og "Alvorlige symptomer" = 1,29–4,0.

For depressionsskalaen gælder at "Milde symptomer" = 0,0–0,72, "Moderate symptomer" = 0,73–1,50 og "Alvorlige symptomer" = 1,51–4,0.

For skalaen vedrørende symptomer på vrede gælder at "Milde symptomer" = 0,0–0,57, "Moderate symptomer" = 0,58–1,08, og "Alvorlige symptomer" = 1,09–4,0.

	vrede: 0,54.	vrede: 0,80.	vrede: 0,58.	vrede: 0,46.	vrede: 0,73.
Forældre-myndighed	Størstedelen (84 %) af de mænd, der har børn under 18 år, har delt forældremyndighed over børnene.				
Samvær og forhold til yngste barn	Kun fire mænd (5 %) har samvær med deres yngste barn, og blandt dem har størstedelen et godt forhold til barnet.				
Civilstand	Mændene er i langt højere grad ugifte eller skilte end mænd i den samlede befolkning.				
Forhold til ekspartner	Næsten tre ud af fire mænd (74 %), der er i kontakt med centrene, har et dårligt eller meget dårligt forhold til ekspartneren før henvendelsen til et center.				
Trivsel	Mere end 80 % af mændene oplever trivselsproblemer to uger før kontakten til et af centrene.				
Hvorfra kommer ideen til at søge hjælp	Næsten 1/3 af mændene (31 %) har fået ideen til at søge hjælp på et af centrene fra Internettet. Knap 1/3 af mændene (31 %) fået ideen fra en professionel kontakt som fx sagsbehandler, læge, sygehus, psykolog, politi og/eller advokat. Lidt mere end 1/4 af mændene (27 %) har fået ideen fra familie/venner.				

Opsummeringen viser, at målgruppen typisk er fra i slutningen af trediverne til i midten af fyrrerne, og de fleste mænd, som kontakter et af centrene, har børn under 18 år. Mændene har i gennemsnit to børn under 18 år, og langt de fleste af mændene med børn har delt forældremyndighed over børnene. Resultaterne i denne undersøgelse indikerer, at de fleste af de mænd, der har samvær med deres børn, også har et godt forhold til børnene før kontakten til et af centrene⁴⁰.

Mændene i kontakt med et af de fem centre er i langt højere grad ugifte eller skilte end mænd i den samlede befolkning. Næsten tre ud af fire mænd, der er i kontakt med centrene, har et dårligt eller meget dårligt forhold til ekspartneren før henvendelsen til et center.

Mændene er i markant højere grad arbejdsløse end mænd i den samlede befolkning. Generelt er over halvdelen af mændene i beskæftigelse – dog er fire ud af fem mænd på Horsens krisecenter for mænd arbejdsløse eller udenfor arbejdsmarkedet.

Mænd, som er i kontakt med et af centrene, oplever i langt højere grad end mænd i den samlede befolkning fysiske belastningssymptomer, depressionssymptomer og symptomer på vrede. Især hvad angår depressionssymptomer oplever mændene i meget høj grad alvorlige symptomer. Langt størstedelen af mændene oplever også trivselsproblemer før de henvender sig til et center.

De fleste af mændene, har flere årsager til at søge hjælp på et af centrene - i gennemsnit to årsager. Mændene henvender sig langt overvejende på grund af samlivsbrud, men også behovet for hjælp til samvær med børn, behovet for rådgivning, eller en mistet bolig er hyppige årsager til mændenes henvendelser.

Mændenes bopæl før kontakten til et af centrene varierer. På Mandecentrene i København, Aarhus og Aalborg bor mændene typisk sammen med en partner før en henvendelse til et af centrene, mens mænd i kontakt med Stedet overvejende bor hos familie eller venner, og mænd i kontakt med Horsens Krisecenter for mænd for det meste bor alene i egen bolig umiddelbart før henvendelsen til centret.

Også i mændenes uddannelsesniveau er der forskelle blandt de fem centre. De mænd, som er i kontakt med Mandecentrene i København og Aarhus, har i højere

⁴⁰ Meget få mænd har angivet at have samvær med deres yngste barn under 18 år.

grad en mellemlang eller lang videregående uddannelse eller endda forskeruddannelser, og dette gælder også i højere grad end mænd i den samlede befolkning. De mænd, der er i kontakt med Stedet eller Horsens Krisecenter for mænd, har derimod i højere grad end den samlede mandlige befolkning kun en grundskoleuddannelse som den højeste gennemførte uddannelse.

4 Centrenes indsatser

Dette kapitel indeholder en faglig vurdering af:

- sammenhængen mellem mændenes problemstillinger, centrenes aktiviteter, aktiviteternes formål og det overordnede formål med og succeskriterium for indsatsen,
- hvordan og på hvilket grundlag implementeringen af centrenes hjælp og støtte foregår,
- om kvantitative data sammen med viden fra effektlitteraturen indikerer en positiv virkning af centrenes indsatser og metoder,
- i hvilken grad centrenes indsatser og metoder er parate til effektmåling.

4.1 Analyseredskaber

I den faglige vurdering i dette kapitel er anvendt en række analyseredskaber, som kort beskrives nedenfor.

4.1.1 Forenklet forandringsteori

For at vurdere indsatsers virkning, har vi set på sammenhængen mellem formål og indsats ud fra en forenklet forandringsteori.

De forenklede forandringsteorier tydeliggør, om der er sammenhæng mellem målgruppens problemstillinger, som de defineres af centrene, centrenes aktiviteter og disses formål samt indsatsens overordnede formål og succeskriterier.

Centrenes aktiviteter kan opdeles i hhv. omsorgsaktiviteter og udviklingsaktiviteter. Omsorgsaktiviteter kendetegnes ved at have til formål at give omsorg og skabe rammer for en stabilisering af livssituationen. Det kan fx være midlertidigt døgnophold, sociale aktiviteter og hjælp til kontakt med myndigheder. Udviklingsaktiviteter er aktiviteter, som har et defineret formål om at udvikle mændene, og som udgør et afgrænset forløb. Dette kan fx være en målrettet indsats, der skal hjælpe med at etablere en god samværsaftale med ekspartneren eller med at opretholde et minimum af hygiejne.

Formålet med distinktionen mellem omsorgs- og udviklingsaktiviteter er at tydeliggøre og kategorisere aktiviteternes forskellige formål samt at tydeliggøre forskelle imellem centrene.

4.1.2 Kriterier for vurdering af effektmodenheden af centrenes indsatser

Vurderingen af, i hvilken grad centrenes indsatser er parate til effektmåling, bygger på Socialstyrelsens fokus på systematiske metoder i det sociale arbejde og på effekten af disse⁴¹.

Før der kan måles solid effekt af en metode eller indsats, kræver det blandt andet, at følgende er tydeligt beskrevet:

- problemet eller behovet som metoden eller indsatsen skal håndtere,

---

⁴¹ Grundlaget for dette er en metodeguide, som er et internt arbejdsredskab i Social- og Integrationsministeriets koncern, der er udarbejdet i 2010.

- målgruppen for metoden eller indsatsen, inkl. klare inklusions- og eksklusionskriterier,
- selve metoden eller indsatsen, på en tilstrækkelig præcis og detaljeret måde, så den kan anvendes og implementeres ensartet uanset hvor og af hvem den anvendes⁴²,
- hvilken virkning og/eller effekt, der er ønsket og forventet ved brugen af metoden eller indsatsen.

4.2 Indsatsen på Stedet

4.2.1 Forandringsteori for Stedets indsats

Som nævnt i kapitlet om centrenes målgrupper er Stedets målgruppe mænd i en midlertidig livskrise, som evt. mangler en bolig. Kapitlet peger på, at mænd, som er i kontakt med Stedet (N=7), har problemer som fx hjemløshed, depressionssymptomer eller et dårligt forhold til deres ekspartner, samt at mange henvender sig, fordi de gerne vil have rådgivning.

Formålet med et ophold på Stedets botilbud er ifølge lederen af centret, at manden skal have fået en bolig⁴³. Det vil derudover næsten altid være et formål, at manden skal være i stand til at klare sig selv i hverdagen, men i enkelte tilfælde har manden kun et boligproblem. Indsatsen over for de mænd, som modtager rådgivning på Stedet uden at benytte botilbuddet, har som formål, at mændene skal være i stand til at klare sig selv i hverdagen.

Lederen af Stedet oplyser, at mændene selv definerer succeskriteriet for, hvornår formålet er opnået. Det kan fx være at have fået en indtægt, at have løst et misbrugsproblem, at have afklaret forhold vedr. samvær med børn og/eller at kunne varetage daglige rutiner som personlig hygiejne. Den enkelte mand aftaler med Stedets leder eller medarbejdere, hvornår manden kan fraflytte krisecentret eller afslutte rådgivningsforløbet.

Stedets primære tilbud består af omsorgsaktiviteter, men mændene har et stående tilbud om at kunne deltage i udviklingsaktiviteter afhængigt af deres lyst og behov. Lederen af Stedet vurderer, at langt de fleste mænd benytter sig af muligheden for udviklingsaktiviteter, når de først er flyttet ind.

---

⁴² Baseret på Socialstyrelsens Vidensdeklaration fra 2013, som er et internt arbejdsredskab.

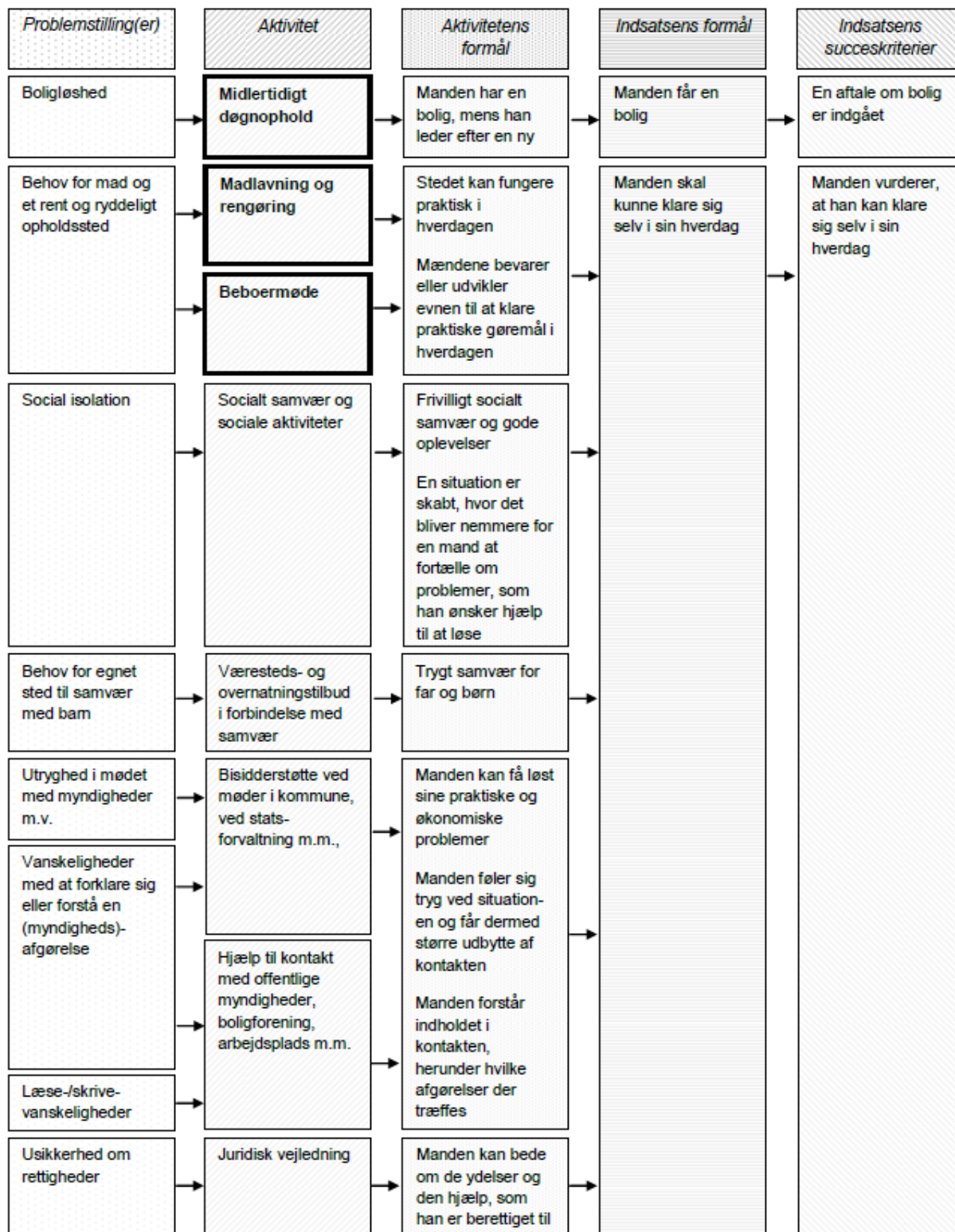
⁴³ Se bilag 4 for en detaljeret beskrivelse af Stedets indsats.

Brugen af Stedet

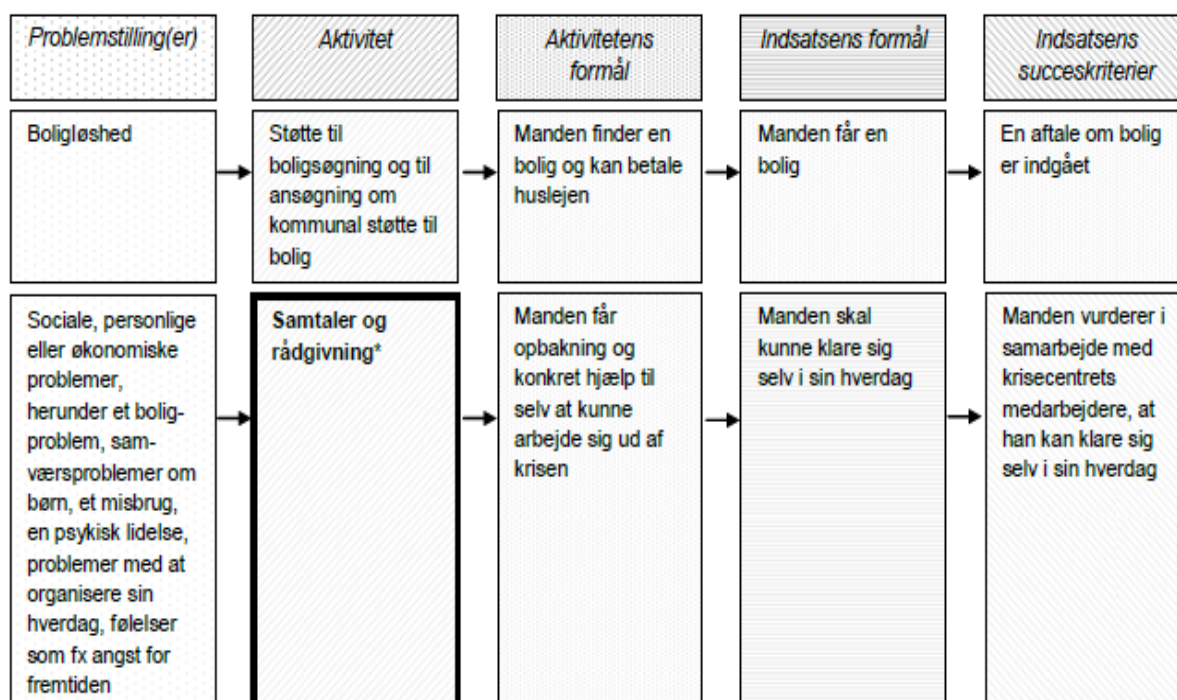
- Alle de mænd, der har været i kontakt med Stedet, har benyttet sig af rådgivningssamtaler (N=7). Mændene har også fået hjælp til at kontakte kommunen og til juridiske spørgsmål, hjælp og rådgivning vedrørende økonomi, bolig, job og statsforvaltning samt bisidderstøtte.
- Kun en enkelt mand er helt ophørt med at deltage i forløb på centret, og det er derfor ikke muligt at præsentere gennemsnitstal vedrørende forløb for Stedet. Et forløb indeholder flere kontakter mellem centret og manden, som kan bestå af fx rådgivningssamtaler eller deltagelse i andre aktiviteter på centret. Den ene mand har været i kontakt med Stedet i seks uger og har undervejs deltaget i ti forløb. Det betyder, at der har været en ret intensiv kontakt mellem centret og manden i kontaktperioden.
- Fire mænd har boet på Stedet. Kun én enkelt mand er flyttet ud fra centret i dataindsamlingsperioden, og det er derfor ikke muligt at præsentere en gennemsnitlig opholdslængde. Den ene mand boede på Stedet i 38 dage.
- I 2012 havde Stedet 82 henvendelser fra mænd eller personer i kontakt med mænd inden for centrets målgruppe (Stenager og Barlach, udkommer i august 2013).

Figur 10 og 11 viser en forenklet forandringsteori for Stedets indsats. **Kerneydelser**, som altid indgår i døgnophold eller rådgivningsforløb for alle mænd på Stedet, **er fremhævet med fed**. Mændene kan benytte sig af de øvrige aktiviteter efter lyst og behov.

Figur 10. Forandringsteori for omsorgsaktiviteter på Stedet

Figur 11. Forandringsteori for udviklingsaktiviteter på Stedet

*Kun kernedydelse for mænd, som alene får rådgivning og ikke benytter botilbuddet

Den opstillede forandringsteori for Stedets indsats viser god sammenhæng mellem mændenes problemstillinger, centrets aktiviteter og deres formål samt krisecentrets overordnede formål med og succeskriterium for indsatsen. Det vurderes, at aktiviteterne kan bidrage til, at mændene i kontakt med centret kan få et frirum og støtte til at løse problemer, som de selv definerer som væsentlige, således at de kan blive klar til at håndtere en hverdag uden for centret. Forandringsteorien for Stedet er samlet set så bred, at hele målgruppen, dvs. såvel mænd, som kun er hjemløse, og mænd med større problemer, kan rummes i dem.

4.2.2 Implementering af indsatsen

Lederen af Stedet oplyser, at socialfaglighed spiller en stor rolle på centret⁴⁴. Dette skyldes ikke mindst det faktum, at lederen af Stedet, som er uddannet socialrådgiver og har en lang erfaring inden for det sociale område, indtager en central rolle i Stedets daglige drift og udvikling. Såvel lederen som de øvrige medarbejdere på krisecentret arbejder uden at være lønnet af centret.

Stedet definerer ifølge lederen af centret sin tilgang til at understøtte mændenes udviklingsproces som "empowerment", dvs. at manden styrkes i sin tro på, at han selv kan finde løsninger på sine problemer. Der arbejdes ud fra en handleplan for mandens ophold eller rådgivning, som bygger på hans egne ønsker. Lederen af Stedet fortæller, at medarbejderne desuden motiverer til, at manden reflekterer over, hvad han vil med sit liv og hvad det kræver at nå dertil. Handleplanen bliver ikke altid lavet skriftligt, men Stedet har en skriftlig handleplansskabelon.

Lederen af Stedet beskriver metoderne, som han anvender til samtaler med og rådgivning af mændene i tilbuddet, så de i væsentlige træk kan kaldes for såvel *den*

⁴⁴ Afsnittet om implementering af Stedets indsats bygger på interview med lederen af Stedet.

*motiverende samtale*⁴⁵ som *coaching*⁴⁶. Der er påvist effekt af disse metoder i effektstudier (Lundahl, 2010 og De Meuse, Dai og Lee, 2009). Desuden angiver lederen, at han bruger metoden *appreciative inquiry*⁴⁷. Det må på baggrund af lederens beskrivelse af de øvrige medarbejderes oplæring og supervision formodes, at alle medarbejdere på Stedet i større eller mindre grad benytter sig af de samme metoder.

På baggrund af interview med lederen af Stedet vurderes det, at lederen har en faglig indsigt i metoderne, som han bruger i sit arbejde, og at han implementerer metoderne. Nye medarbejdere rekrutteres på baggrund af personlige frem for metodiske kompetencer, men det vurderes, at lederens oplæring og supervision af de øvrige medarbejdere understøtter en implementering af Stedets indsats på et socialfagligt grundlag.

Det vurderes, at tilgangen og metoderne, som Stedet angiver, at medarbejderne anvender i arbejdet med mændene, er egnede til brug i en indsats som Stedets. Dette skyldes ikke mindst, at metoderne i sig selv kan styrke mændenes evne til og tro på, at de kan håndtere egen hverdag, hvorfor de kan bidrage til opfyldelse af indsatsens formål om, at mændene skal kunne klare sig selv.

4.2.3 Vurdering af indsatsens effektmodenhed

Ud fra de i afsnit 3.1.2 beskrevne kriterier for vurdering af, i hvilken grad de respektive centres indsatser er parate til at undergå effektmåling, vurderes det, at Stedet har et betragteligt stykke arbejde foran sig, før en solid effektmåling af centrets indsats er mulig. Dette skyldes følgende:

- **Problemstillingen**, som indsatsen/metoden skal håndtere, er ikke tydeligt skriftligt beskrevet. Stedets leder definerer problemstillingen som "en midlertidig livskrise" og eksempler på, hvad krisen kan indebære, er nævnt på fx Stedets hjemmeside. Stedet fører et register over mænd, som bruger botilbuddet, samt de mænd, som afvises. Registret indeholder en meget kort beskrivelse af mændenes problemstilling.
- **Målgruppen** er ikke tydeligt defineret. Stedets målgruppe er beskrevet med et enkelt, klart inklusionskriterium, nemlig hjemløshed, og med flere klare eksklusionskriterier, omend disse ikke er udtømmende. En individuel vurdering af, hvorvidt en mand tilhører målgruppen, vil derfor skulle foretages af Stedet i nogle situationer. Centret har ingen systematiske støtteredskaber til at afgøre, om en mand er i målgruppen.

---

⁴⁵ En grundsten i *den motiverende samtale* er, at motivation er relationel, og at motivationsarbejdet via samtalen i høj grad består af at fremdrage personens egne argumenter for at lave en forandring. Det vil sige, at der i den motiverende samtale arbejdes med spørgsmål og nysgerrighed ud fra borgerens situation, perspektiv og ønsker frem for forsøg på at overtale borgeren. (Rosdahl 2013)

⁴⁶ Der findes mange definitioner af *coaching*. Fælles for definitionerne er, at coaching er et middel, hvor en person via dialog og samtale hjælper en anden person til at udvikle nye ideer, muligheder og resultater. Dette gøres ved hjælp af anerkendelse, gensidig tillid og respekt samt tid og rum til at udforske, udfordre samt reflektere over forskellige perspektiver. (Jepsen 2009)

⁴⁷ *Appreciative inquiry* er en tilgang til at arbejde med mennesker og organisationer, hvor der er fokus på at bygge på det, som fungerer godt. (Cooperrider og Whitney 2005).

- **Indsats og metode** er ikke tydeligt skriftligt beskrevet. Stedet har ikke selv udarbejdet en forandringsteori for sit arbejde. Krav til medarbejdernes personlige kompetencer er beskrevet, men ikke kravene til de faglige kompetencer. Indsatsens forløb og aktiviteter er ikke beskrevet. Det er dog tydeligt, at der er tale om individuelt tilrettelagte forløb. Konkrete redskaber til implementering samt beskrivelser og standarder for løbende og systematisk opfølgning på implementeringen er ikke beskrevet. Stedet laver fx ikke systematisk skriftlige handleplaner for beboere eller mænd i rådgivning. Der føres heller ikke systematisk journal el. lign. over de samtaler, som medarbejderne har med mændene i centret, eller den udvikling, som mændene evt. gennemgår. Det er ikke klart beskrevet, hvornår den enkelte mands forløb er planmæssigt afsluttet. Flere af metoderne, som Stedets leder nævner, at han anvender, bygger dog på velbeskrevne metoder, som effektstudier påviser effekt af (Lundahl 2010 og De Meuse, Dai og Lee 2009). Stedet har procedurer for at understøtte metodeintegriteten via oplæring af og kurser for nye medarbejdere.
- **Virkingen eller effekten**, som er ønsket eller forventes af indsatsen/metoden, er ikke tydeligt skriftligt beskrevet. Stedet opstiller ikke klare indikatorer for effekten af indsatsen. Det er ikke beskrevet, hvordan indsatsen påvirker andre forhold af mændenes hverdag og livssituation. Mændenes eller deres pårørendes tilfredshed med indsatsen har ikke været målt på andre måder end gennem et kort spørgeskema, som centret giver mændene ved udflytning fra botilbuddet.

4.2.4 Målgruppens vurdering af indsatsen

Mænd, som er i kontakt med Stedet (N=7), vurderer hjælpen, de har modtaget fra Stedet således:

- Seks ud af syv mænd (86 %) peger på, at Stedets hjælp har haft stor betydning for, at deres problemer er blevet mere håndterbare. Det samme antal tillægger centret stor betydning for deres tro på fremtiden.
- Fire ud af syv mænd (57 %) tilkendegiver, at Stedets hjælp med at arbejde med planer ift. hhv. deres kriser og fremtidsønsker har haft stor betydning for dem.
- Fire ud af syv mænd (57 %) svarer, at de tillægger centret betydning for deres nuværende forhold til deres ekspartner.

4.3 Indsatsen på Horsens Krisecenter for mænd

4.3.1 Forandringsteori for indsatsen

Målgruppen for Horsens Krisecenter for mænd er mænd over 18 år, som er i krise forårsaget af arbejdsløshed, partnervold etc. Krisecentrets botilbud er målrettet mænd inden for denne målgruppe, som derudover har mistet boligen. Som det ses i kapitel 3, har mændene med kontakt til krisecentret (N=114) problemer som fx hjemløshed, ændret økonomi, depressionssymptomer eller et dårligt forhold til deres ekspartner.

Lederen og medarbejdere ved krisecentret definerer formålet med støtten således, at mændene bliver hele mennesker, genvinder deres selvværd og selvrespekt og atter

bliver en ressource for samfundet.⁴⁸ Krisecentrets leder siger om tilbuddet: "Det er ikke bare et billigt sted at bo. Der skal ske en udvikling."

Succeskriterierne for, at formålet er opnået, definerer krisecentret ifølge lederen og medarbejdere som følger:

- Manden vurderer sammen med sin kontaktperson, at han er klar til udflytning eller afslutning på sit rådgivningsforløb.
- Medarbejderne vurderer, at en mand gør sig fri af krisecentrets hjælp, at manden har fundet en bolig og har opnået et økonomisk eksistensgrundlag.
- Medarbejderne vurderer, at manden i stigende grad forholder sig socialt til sin omverden.

Ud over at tilbyde omsorgsaktiviteter stiller krisecentret et krav om, at mændene, som deltager i tilbuddet, skal arbejde på en forandring, så de kan løse deres problemer. Her indgår altså såvel omsorgs- som udviklingsaktiviteter som basiselementer i tilbuddet.

De obligatoriske udviklingsaktiviteter består af at finde en bolig, lægge et budget og at spare op til udflytning. Andre udviklingsaktiviteter kan også have et praktisk sigte, og der arbejdes desuden med personlige problemer.

Brugen af Horsens Krisecenter for mænd

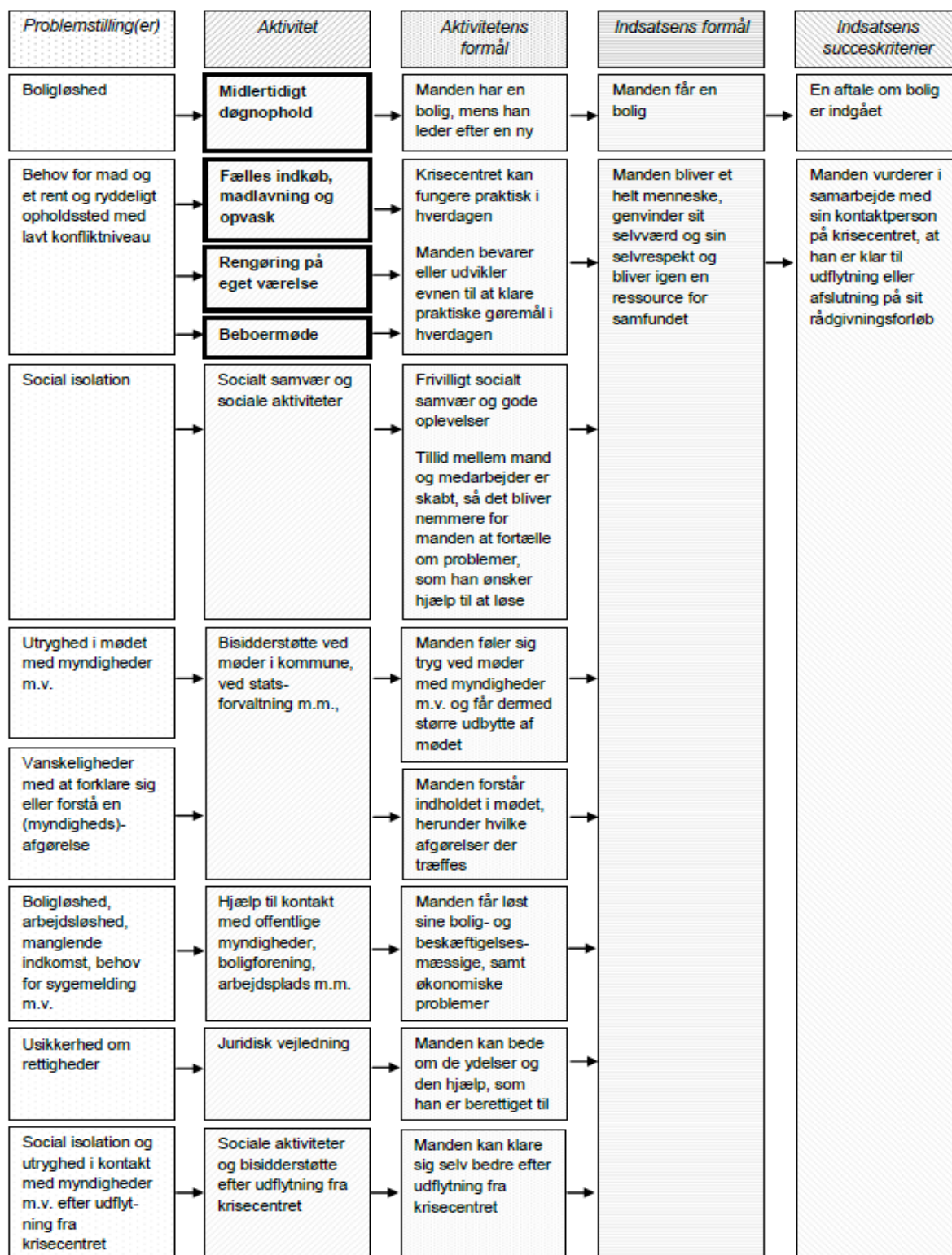
- Alle de mænd, der har været i kontakt med Horsens Krisecenter for mænd, har benyttet sig af rådgivningssamtaler (N=14). Langt de fleste mænd har fået hjælp og rådgivning vedrørende økonomi, bolig, job eller statsforvaltning. Mændene har også benyttet hjælp til at kontakte kommunen, bisidderstøtte og efterværn.
- Hver mand er gennemsnitligt i kontakt med Horsens Krisecenter for mænd i seks uger, og han har undervejs i gennemsnit 11 forløb på centret (N=4). Et forløb indeholder flere kontakter mellem centret og manden, som kan bestå af fx rådgivningssamtaler eller deltagelse i andre aktiviteter på centret. Det betyder, at der er en ret intensiv kontakt mellem centret og mændene i kontaktperioden.
- Ni mænd har boet på krisecentret. Den gennemsnitlige opholdslængde er 44 dage (N=3). Opholdslængderne varierer fra ni til 88 dage.
- I 2012 havde krisecentret 237 henvendelser fra mænd eller personer i kontakt med mænd inden for centrets målgruppe (Stenager og Barlach, udkommer i august 2013).

Figur 12 og 13 viser en forenklet forandringsteori for krisecentrets indsats.

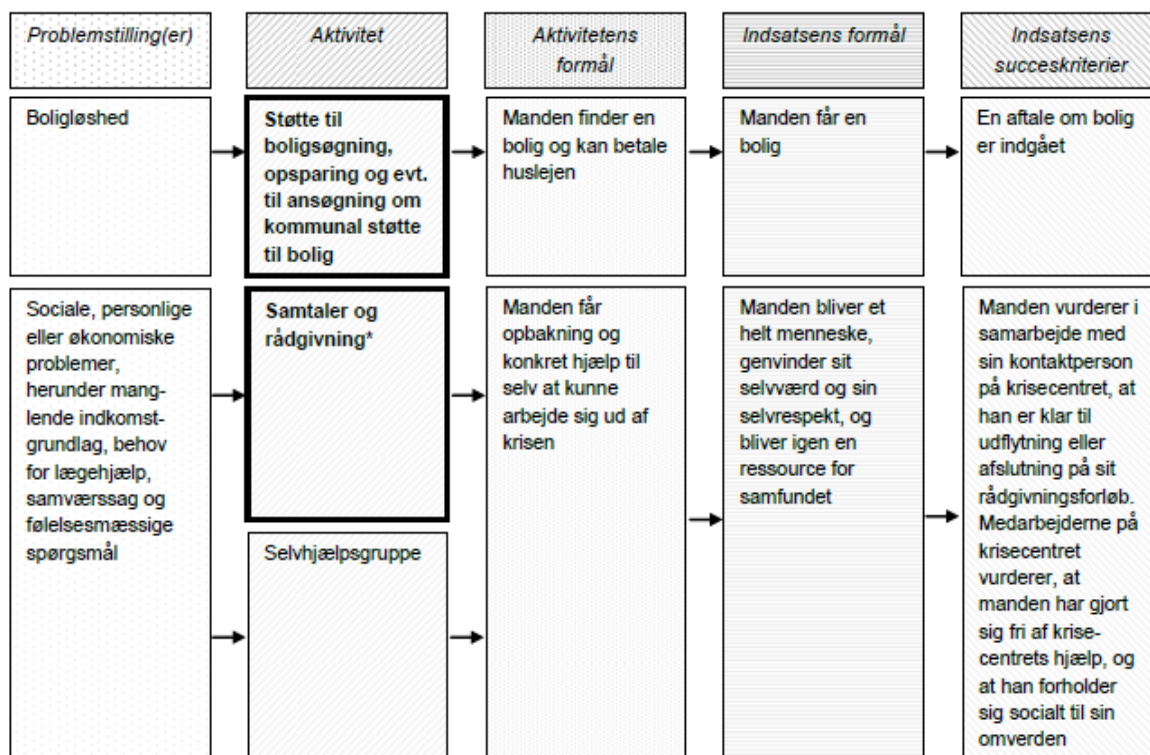
Kerneydelser, som altid indgår i døgnophold eller rådgivningsforløb for alle mænd på krisecentret, **er fremhævet med fed**. De øvrige aktiviteter kan mændene benytte sig af efter lyst og behov.

⁴⁸ Se bilag 5 for en detaljeret beskrivelse af krisecentrets indsats.

Figur 12. Forandringsteori for omsorgsaktiviteter på Horsens Krisecenter for mænd

Figur 13. Forandringsteori for udviklingsaktiviteter på Horsens Krisecenter for mænd

*Kun kernedytelse for mænd, som alene får rådgivning og ikke benytter botilbuddet

Som det fremgår af forandringsteorien for krisecentret, er der en god sammenhæng mellem mændenes problemstillinger, centrets aktiviteter, aktiviteternes formål og krisecentrets overordnede formål med og succeskriterium for indsatsen. Det vurderes, at centrets aktiviteter kan indebære, at mændene både kan få omsorg og støtte til at lære at håndtere deres selvdefinerede problemer, så de kan få mulighed for at genvinde deres selvværd og selvrespekt og blive en ressource for samfundet.

4.3.2 Implementering af indsatsen

Horsens Krisecenter for mænd er præget af et fokus på menneskeligt engagement og erfaring som drivkraft og faglig ramme. Lederen af centret betragter ikke socialfaglige eller andre relevante faglige kompetencer som afgørende for, at medarbejderne kan tilbyde den nødvendige støtte til mænd i krise, men lægger i stedet stor vægt på menneskelig erfaring. Krisecentret drives af såvel deltidsmedarbejdere, primært i fleksjob, som frivillige medarbejdere. En enkelt projektansat deltidsmedarbejder har en socialfaglig baggrund.

Mænd, som bor eller deltager i rådgivningsforløb på krisecentret, tildeles en kontaktperson. Der udarbejdes en handleplan med udgangspunkt i det problem, som manden på det givne tidspunkt finder mest presserende. Handleplanen er ikke nødvendigvis skriftlig, men alle samtaler med disse mænd registreres i en individuel log, som alle medarbejdere har adgang til og kan skrive i.

Medarbejderne på krisecentret fortæller, at de bruger *de små skridts metode*⁴⁹ samt *coaching*⁵⁰ i deres arbejde med mændene. Centrale elementer i begge disse

⁴⁹ *De små skridts metode* er udarbejdet af Landsforeningen af VæreSteder. Metodens hjørnestein er dels, at man er på et værested som et menneske med egen vilje og

metoder er, at der tages udgangspunkt i den enkelte mand og hans problemer og behov, og at manden selv bestemmer, hvilke problemer, han ønsker løst og hvordan. Derfor vurderes det, at disse metoder er relevante for indsatsen og dens formål om, at mændene skal genvinde deres selvværd og selvrespekt og blive en ressource for samfundet. Det vurderes også, at de kan bidrage til succeskriterierne om, at mændene gør sig fri af krisecentrets hjælp.

Der er påvist effekt af *coaching* i effektstudier (De Meuse, Dai og Lee, 2009). *Coaching* forstås dog væsentligt forskelligt af de enkelte medarbejdere på krisecentret, hvoraf nogle forståelser af metoden ligger uden for en definition af *coaching*, mens andre ligger indenfor. Et eksempel på en anden tolkning af *coaching* er at lære mændene at gøre rent, lave mad og vaske tøj.

I tilgangen til at støtte mændene definerer krisecentrets medarbejdere nogle gange den enkelte mands konkrete behov og handler på dem. Dette er i modstrid med såvel *coaching* som *de små skridts metode*. Et eksempel på dette er, at kontaktpersoner "tager manden ved hånden" og kræver at følge ham til fx en boligforening, hvis det vurderes, at manden ikke gør nok for at søge en ny bolig.

Krisecentrets medarbejdere følger altså i nogle tilfælde ikke de metoder og tilgange, som de giver udtryk for, de bruger. Dette hænger formodentlig sammen med, at metodekendskab ikke tillægges væsentlig vægt i hverken det daglige arbejde eller i rekruttering og oplæring af medarbejdere. Krisecentret har heller ikke fokus på, at medarbejdere skal have en fælles forståelse af og ramme for metoder. Det er væsentligt at pointere, at disse problempunkter ikke nødvendigvis betyder, at den ønskede virkning af kontakten ikke opnås.

4.3.3 Vurdering af indsatsens effektmodenhed

Ud fra kriterierne for en vurdering af, om centrets indsats er parat til effektmåling (beskrevet i afsnit 3.1.2) vurderes det, at krisecentret skal udføre et betydeligt stykke arbejde, før en solid effektmåling er mulig. Dette skyldes følgende:

- **Problemstillingen**, som indsatsen/metoden skal håndtere, er ikke tydeligt skriftligt beskrevet. Problemstillingen er defineret som "kriseforårsaget af fx brudte parforhold, psykisk/fysisk partnervold, konkurs, arbejdsløshed, sygdom eller sorg over dødsfald"⁵¹. Krisecentret fører ikke et samlet register over mænd, som har kontakt med centret, og deres problemstillinger.
- **Målgruppen** er ikke tydeligt defineret. Der er opstillet flere klare eksklusionskriterier, omend disse ikke er udtømmende. En individuel vurdering af, om en borger tilhører målgruppen, vil derfor skulle foretages af krisecentret i nogle situationer. Krisecentret har ingen systematiske støtteredskaber til at afgøre, om en mand er i målgruppen.
- **Indsats og metode** er ikke tydeligt skriftligt beskrevet. Krisecentret har ikke selv udarbejdet en forandringsteori for sit arbejde. Krav til medarbejdernes personlige kompetencer er beskrevet men ikke til de faglige kompetencer.

---

ansvarlighed og ikke som bærer af et problem, dels at værestedet ikke har målsætninger for sine brugere, idet målet skal afhænge af brugernes situation, behov og energi. (Landsforeningen af VæreSteder, 2009)

⁵⁰ For en beskrivelse af coaching, se bilag 8.

⁵¹ På fx krisecentrets hjemmeside <http://www.horsenskrisecenter.dk/>.

Indsatsens forløb og aktiviteter er ikke beskrevet. Det er dog tydeligt, at der er tale om individuelt tilrettelagte forløb. Konkrete redskaber til implementering samt beskrivelser og standarder for løbende og systematisk opfølgning på implementeringen er ikke beskrevet. Krisecentret laver fx ikke systematisk skriftlige handleplaner for beboere og for mænd i rådgivning. Øget systematik i sagsbehandlingen er dog søgt opnået gennem etablering af en log for hver beboer og for mænd, som modtager rådgivning i et forløb. I loggen registreres samtaler med den enkelte mand og udviklingen i hans sag. Derudover findes der ikke beskrivelser eller standarder for løbende og systematisk opfølgning på implementering. *Coaching*, som krisecentret nævner, de anvender, bygger på en velbeskrevet metode, som effektstudier påviser effekt af (De Meuse, Dai og Lee, 2009). Det er dog ikke alle medarbejdere, som demonstrerer indsigt i metoden. Krisecentret har ikke procedurer for at understøtte metodeintegriteten. Det er ikke klart beskrevet, hvornår den enkelte mands forløb er planmæssigt afsluttet.

- **Virningen eller effekten**, som er ønsket eller forventes af indsatsen/metoden, er ikke tydeligt skriftligt beskrevet. Krisecentret opstiller ikke klare indikatorer for effekten af indsatsen, bortset fra, at beboeren skal opnå at få en bolig, at have lagt et budget og at have lavet en opsparing. Det er ikke beskrevet, hvordan indsatsen påvirker andre forhold af mændenes hverdag og livssituation. Borgernes eller de pårørendes tilfredshed med indsatsen har ikke været målt på andre måder end gennem et kort spørgeskema, som krisecentret giver mændene ved udflytning.

4.3.4 Målgruppens vurdering af indsatsen

Mænd, som er i kontakt med krisecentret (N=13), vurderer den hjælp, de har modtaget fra krisecentret således:

- Fem ud af 13 mænd (38 %) svarer, at krisecentrets hjælp har haft stor betydning for, at deres problemer er blevet mere håndterbare, mens de resterende otte mænd (62 %) tillægger krisecentrets hjælp en mindre men dog nogen betydning.
- Ti ud af 13 mænd (77 %) tillægger krisecentrets hjælp stor betydning for deres tro på fremtiden.
- Hhv. fire (31 %) og seks ud af 13 mænd (46 %) tillægger krisecentrets hjælp med at arbejde med planer for hhv. mændenes kriser og mændenes fremtidsønsker stor betydning. Hhv. seks (46 %) og syv ud af 13 mænd (54 %) tillægger hjælpen med planer for de to parametre en mindre men dog nogen betydning.
- I alt fire ud af 13 mænd (31 %) svarer, at de tillægger krisecentret enten stor eller mindre betydning for deres nuværende forhold til deres ekspartner.

4.4 Indsatsen på Mandecentrene i København, Aarhus og Aalborg

4.4.1 Forandringsteori for indsatsen

Som nævnt i kapitlet om centrene målgrupper er målgruppen for Mandecentrene indsatsen mænd, som er i krise efter samlivsbrud.⁵² Mændene skal desuden være villige til at arbejde med de problemer, som de selv beskriver, de har. For at kunne

---

⁵² For flere informationer om Mandecentrene indsatsen, se bilag 6.

benytte botilbuddene i København og Aarhus skal mændene være reelt hjemløse. Kapitlet viser, at mænd, som er i kontakt med Mandecentrene⁵³, har problemer som fx samlivsbrud, et dårligt forhold til deres ekspartner, mistet bolig, depressionssymptomer og behov for hjælp til samvær med deres børn.

Ledere og medarbejdere ved Mandecentrene i København og Aarhus definerer formålet med centrenes indsætter som, at den enkelte mand har fundet fodfæste, har lært af sin krise og er parat til selv at kunne klare problemerne, som han har defineret i sit forløb. Det kan fx være problemer med børn, bolig eller arbejde.

Lederen af Mandecentret i Aalborg definerer et lignende formål: "Manden skal opnå en accept af og ændret holdning til sig selv og sin familie i lyset af sin nye familiesituation samt genfinde en hverdag, hvor han er i stand til fx at overholde samværsaftaler og passe et arbejde".

På de tre Mandecentre lægges der således både vægt på, at manden skal kunne klare sig selv og på personlig læring og identitet i forbindelse med samlivsbrud.

Den enkelte mand definerer selv succeskriteriet for, hvad han vil opnå i løbet af sit ophold eller rådgivningsforløb, baseret på hans personlige behov for hjælp.

De tre Mandecentre tilbyder mændene omsorg i form af fx ophold (i København og Aarhus) og sociale aktiviteter. Desuden stiller centrene som krav til mændene, at de skal arbejde på en forandring, så de kan løse deres problemer. Der indgår altså såvel omsorgs- som udviklingsaktiviteter som basiselementer i tilbuddet.

De tre centre har ifølge ledere og medarbejdere i udgangspunktet fokus på, at den enkelte mands krise har såvel en praktisk som en følelsesmæssig side. Skønt mændene selv skal definere, hvilke problemer de ønsker støtte til, består centrenes udredning af mændene i spørgsmål vedr. såvel praktiske problemer som følelsesmæssige reaktioner, hvorfor begge emner bringes på banen før eller senere i alle forløb.

---

⁵³ Oplysningerne er indhentet via spørgeskema i forbindelse med denne undersøgelse. N=40 for København. N=47 for Aarhus. N=6 for Aalborg.

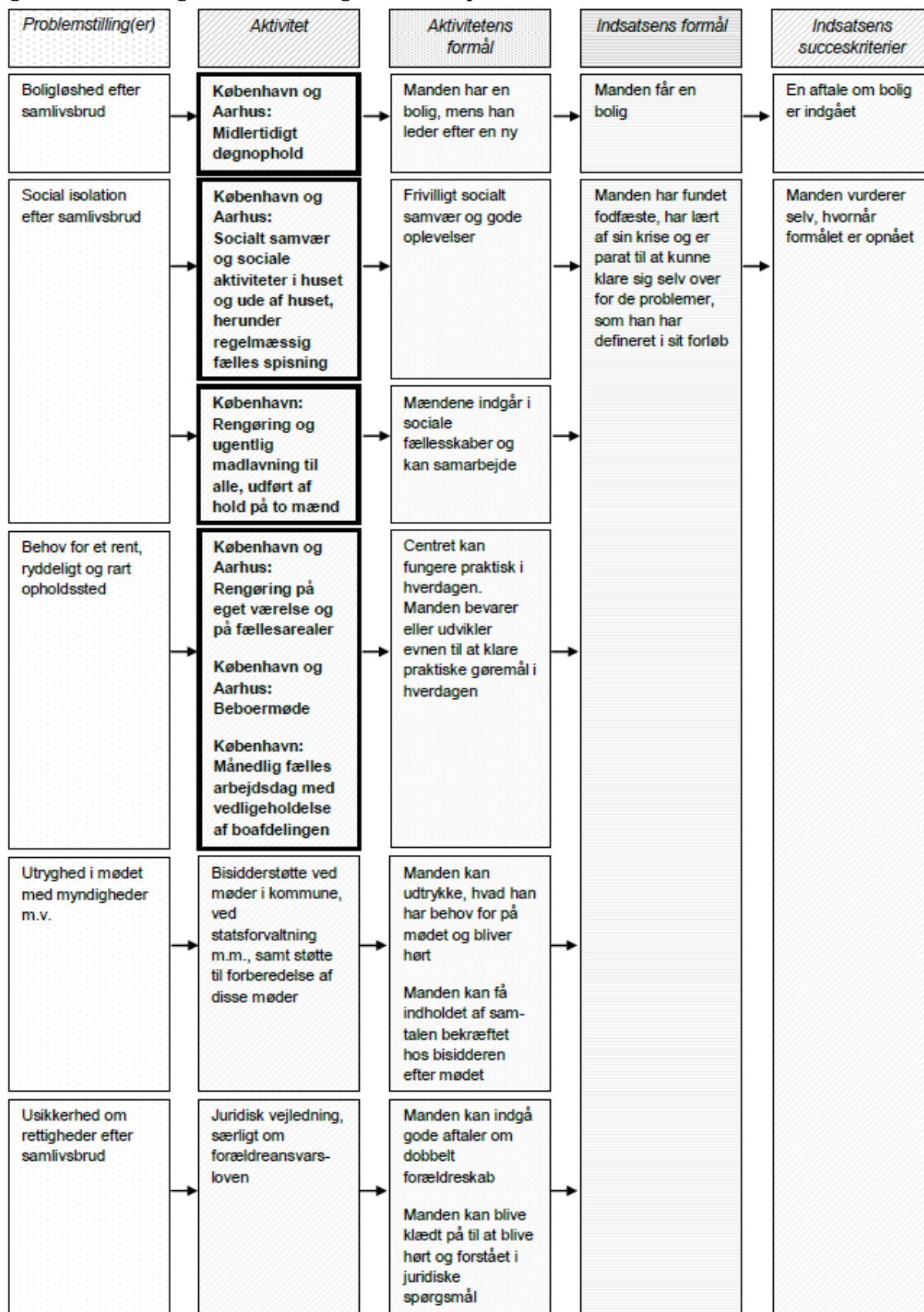
Brugen af Mandcentrene i København, Aarhus og Aalborg

- Alle mændene, der har været i kontakt med Mandecentret i Aalborg (N=6), og de fleste af mændene i kontakt med centrene i København (N=40) og Aarhus (N=47), har benyttet sig af rådgivningssamtaler. Derudover har mændene:
  - i København især benyttet sig af hjælp og rådgivning vedrørende økonomi, bolig, job eller statsforvaltning, beboersamtaler, mandegrupper og juridisk bistand,
  - i Aarhus især benyttet sig af individuelle coachingforløb, mandegrupper, rådgivning vedrørende økonomi, bolig, job eller statsforvaltning, beboersamtaler og parsamtaler,
  - i Aalborg især benyttet sig af bisidderstøtte.
- Hver mand har i gennemsnit haft 18 forløb på Mandecentret i København (N=26), mens gennemsnittet er ni forløb på centret i Aarhus (N=30) og seks forløb på centret i Aalborg (N=5). Et forløb indeholder flere kontakter mellem centret og manden, som kan bestå af fx rådgivningssamtaler eller deltagelse i andre aktiviteter på centret. En mand er gennemsnitligt i kontakt med centret i København i 32 uger. Gennemsnittet er ti uger for centret i Aarhus og 14 uger for centret i Aalborg. Det betyder, at der for alle tre centre er en regelmæssig kontakt mellem centret og mændene i kontaktperioden.
- Syv mænd har boet på Mandecentret i København, og ti mænd har boet på centret i Aarhus. Den gennemsnitlige opholdslængde er 86 dage (ca. tre måneder) på centret i København (N=3) og 52 dage (ca. to måneder) på centret i Aarhus (N=3). Opholdslængderne varierer fra otte til 150 dage i København og fra 17 til 78 dage i Aarhus. Én mand i København og én mand i Aarhus har haft ophold på centrene i hhv. 610 og 205 dage. Disse opholdslængder er ikke medregnet i de gennemsnitlige opholdslængder på de to centre.
- I 2012 havde Mandecentret i København 926 henvendelser fra mænd eller personer i kontakt med mænd inden for centrets målgruppe. Centrene i Aarhus og i Aalborg havde hhv. 2.287 og 185 henvendelser (Stenager og Barlach, udkommer i august 2013).

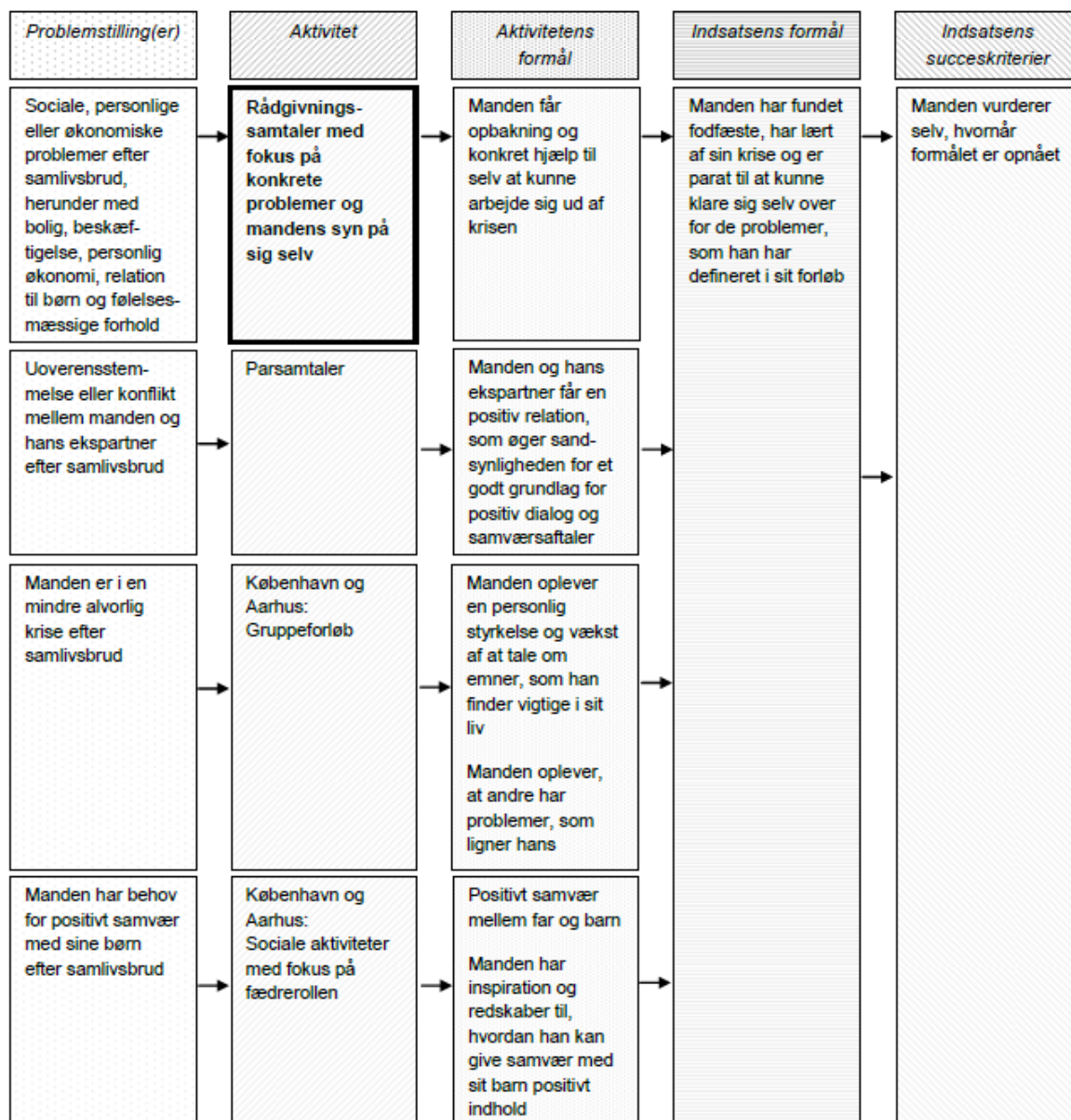
Figur 14 og 15 viser en forenklet forandringsteori for centrenes indsats. Det fremgår af figurerne, at nogle aktiviteter (fx døgnophold) kun foregår på nogle af Mandecentrene. **Kerneydelser**, som altid indgår i ophold eller rådgivningsforløb for alle mænd på Mandecentrene, **er fremhævet med fed**. De øvrige aktiviteter kan mændene benytte sig af efter lyst og behov.

Figur 14. Forandringsteori for omsorgsaktiviteter på de tre Mandecentre

Figur 15. Forandringsteori for udviklingsaktiviteter på de tre Mandecentre

Forandringsteorien for de tre Mandecentres indsatser illustrerer, at der er en god sammenhæng mellem mændenes problemstillinger, centrenes aktiviteter og deres formål og centrenes overordnede formål med og succeskriterier for indsatserne. Det vurderes, at aktiviteterne kan bidrage til, at mændene på de tre centre kan få omsorg, og at de kan få støtte til at løse problemerne, som de definerer som væsentlige, således at de kan blive klar til at håndtere en hverdag uden for centrene og har lært af krisen.

4.4.2 Implementering af indsatsen

De tre Mandecentres ledelse og medarbejdere oplyser, at såvel ansatte som frivillige på centrene har faglige uddannelser, som er relevante for opgaverne, som de varetager, fx uddannelser som coach, socialrådgiver, terapeut og jurist. Faglighed og metodekendskab vægtes højt i rekrutteringen og i oplæringen af såvel ansatte som frivillige medarbejdere. Mens leder og medarbejdere i Aalborg alle er frivillige, har Mandecentrene i København og Aarhus både lønnede og frivillige medarbejdere. I København og Aarhus arbejder man på, at de frivillige medarbejdere i stigende grad skal varetage rådgivning af mændene.

Centrene har en væsentlig grad af skriftlighed i deres sagsbehandling, og den indsats, som den enkelte mand får, dokumenteres sammen med mandens udvikling. I København og Aarhus⁵⁴ arbejdes der ud fra skriftlige grundlag for såvel udredning som metoderamme⁵⁵.

De tre centre har ifølge ledere og medarbejdere metodefrihed, hvilket i praksis indebærer, at den enkelte medarbejder, inden for den ovenfor nævnte ramme, gradvist finder egen rådgivningspraksis ud fra egne metodiske kompetencer, træning og faglig sparring med rutinerede ansatte og andre frivillige. Alle medarbejderne arbejder dog med metoden *aktiv lytning*⁵⁶. Der arbejdes med en empowerment-tilgang i rådgivningen, som har som formål, at den enkelte mand skal genaktivere sin evne til at finde løsninger på sine problemer og genvinde egne kræfter til at handle på sin situation. En medarbejder i Mandecentret i København, som bl.a. er coach og ansvarlig for mandegruppen i København, har beskrevet sin narrative tilgang⁵⁷ til mændenes gruppeforløb i en artikel, *Mænds fortællinger om skilsmisse – et narrativt perspektiv på gruppeforløb med mænd*⁵⁸.

Mandecentrene forsøger at hjælpe mænd gennem samlivsbrud, et felt, som er belyst i en metaanalyse (Strouse og Roehrlé, 2011). Metaanalysen viser positiv effekt af sådanne indsatser. Fokus for rådgivningstilbud i de tre centre er, at mændene skal have hjælp til at komme ud af den aktuelle krise. Der arbejdes således ikke med dybereliggende problemer, men med at manden skal kunne håndtere sin aktuelle situation.

Ledere og medarbejdere oplyser, at der også arbejdes med fx metoderne *den motiverende samtale* og *coaching*. Der er påvist effekt af disse metoder i effektstudier (Lundahl, 2010 og De Meuse, Dai og Lee, 2009).

Det vurderes, at medarbejdere på alle tre centre har faglig indsigt i metoderne, der anvendes. Vurderingen bygger på, at medarbejderne har uddannelser, som er relevante for arbejdet, de udfører, samt på centrenes beskrivelse af deres oplæring af og faglige sparring mellem medarbejdere.

Tilgangen og metoderne, som ledere og medarbejdere ved centrene oplyser, de anvender i arbejdet med mændene, vurderes som egnede til at bruge i en indsats som Mandecentrenes. Metoderne kan i sig selv styrke mændenes evne til og tro på, at de kan håndtere egen hverdag, hvorfor de kan bidrage til opfyldelse af indsatsens formål om, at mændene skal kunne finde fodfæste og kunne klare sig selv.

---

⁵⁴ Der er ikke skriftlige grundlag for udredning og metoderamme i Aalborg.

⁵⁵ Mandecentret har i oktober 2012 udarbejdet et internt papir, Tilgang til arbejdet og metode i samtalerne i Mandecentret, som beskriver de beskrevne tilgange og metoder i nærmere detaljer.

⁵⁶ En definition på *aktiv lytning* er: at lytte med forståelse, dvs. at modtageren (lytteren) i en kommunikation forsøger at sætte sig ind i afsenderens referenceramme, følelser mv. for derved at kunne forstå afsenderens budskab, før modtageren svarer på den afsendte kommunikation. (Jerlang og Jerlang, 2006)

⁵⁷ En narrativ tilgang til at arbejde med rådgivning og socialt arbejde bygger på, at et menneske og dets omgivelser konstruerer historier om det enkelte menneskes liv, kompetencer m.v., som bliver styrende for menneskets handlinger. Ved at arbejde med alternative historier, får han/hun mulighed for at ændre sine handlinger og finde en løsning på sine problemer (Morgan, 2000).

⁵⁸ Juul Jensen (2013).

4.4.3 Vurdering af indsatsens effektmodenhed

Ud fra kriterierne for en vurdering af, om centrets indsats er parat til effektmåling (beskrevet i afsnit 3.1.2) vurderes det, at Mandecentrene skal udføre et betydeligt stykke arbejde, før en solid effektmåling af deres indsats er mulig. Dog arbejder de på i stigende grad at systematisere og skriftliggøre indsatsen. Status kan beskrives således:

- **Problemstillingen**, som indsatsen/metoden skal håndtere, er ikke tydeligt skriftligt beskrevet. Det primære problem, som de tre centre skal løse, nemlig krise efter samlivsbrud og i nogle tilfælde hjemløshed, er beskrevet, mens problemerne, som krisen består i, identificeres af centrene i hver enkelt sag. Mandecentrene i København og Aarhus registrerer dog de problemstillinger, som den enkelte mand oplyser, han har.
- **Målgruppen** er ikke tydeligt defineret. De tre Mandecentres målgruppe er beskrevet med nogle klare inklusionskriterier og eksklusionskriterier. Det er dog ikke beskrevet hvor længe efter samlivsbrud, en mand kan indgå i målgruppen, og kriterierne vil ikke kunne rumme alle de forskellige mænd, som henvender sig for at få støtte. Der vil derfor i nogle sammenhænge være behov for en individuel vurdering af, om en mand tilhører målgruppen. Centrene har ingen systematiske støtteredskaber til at afgøre, om en mand er i målgruppen.
- **Indsats og metode** er ikke tilstrækkeligt tydeligt skriftligt beskrevet. De tre Mandecentre har ikke selv udarbejdet en forandringsteori for deres arbejde. Det er beskrevet, hvilke personlige kompetencer medarbejderne bør have, men ikke hvilke faglige, selvom faglige kompetencer stilles som krav af centrene i deres rekruttering og oplæring af medarbejdere. Indsatsens forløb og aktiviteter er ikke beskrevet. Det er dog tydeligt, at der er tale om individuelt tilrettelagte forløb. Et konkret redskab til implementering, som skal bruges i centrene i København og Aarhus, er under udarbejdelse i form af en handleplan med vurdering af den enkelte mands situation undervejs.

Der er påvist effekt af flere af metoderne, som de tre centres medarbejdere nævner, de anvender (Lundahl, 2010, De Meuse, Dai og Lee, 2009 og Strouse og Roehrlé, 2011). Centrene har udviklet støtteredskaber til understøttelse af metodefidelitet i form af en udredningsguide, som bruges i København og Aarhus, og et skriftligt overordnet metodegrundlag. Der indgår i indsatsen i København og Aarhus standarder for løbende og systematisk opfølgning af indsatsens implementering og for dokumentation af resultatopnåelse på borgerniveau. Det er dog ikke klart beskrevet, hvornår den enkelte mands forløb er afsluttet.

- **Virkingen eller effekten**, som er ønsket eller forventes af indsatsen, er ikke tydeligt skriftligt beskrevet. Mandecentrene opstiller ikke klare indikatorer for effekten af indsatsen, bortset fra, at beboere skal opnå at få en bolig. Mændenes *tilfredshed* med indsatsen er undersøgt i to evalueringer (Christensen et al., 2008 og Plauborg og Helweg-Larsen, 2011). Ved udflytning bliver mændene spurgt om deres tilfredshed med tilbuddet.

4.4.4 Målgruppens vurdering af indsatsen

Mænd, som er i kontakt med de tre Mandecentre (N=40 for København. N=47 for Aarhus. N=6 for Aalborg), vurderer hjælpen, de har modtaget fra centrene, således:

- 20 ud af 40 mænd (50 %) fra Mandecentret i København peger på, at centrets hjælp har haft stor betydning for, at deres problemer er blevet mere håndterbare. De tilsvarende tal for Mandecentrene i Aarhus og Aalborg er hhv. 28 ud af 47 mænd (60 %) og fire ud af seks mænd (67 %).
- 32 ud af 40 mænd (80 %) fra Mandecentret i København tillægger centret stor betydning for deres tro på fremtiden. De tilsvarende tal for Mandecentrene i Aarhus og Aalborg er hhv. 38 ud af 47 mænd (81 %) og seks ud af seks mænd (100 %).
- 16 ud af 40 mænd (40 %) fra Mandecentret i København angiver, at centrets hjælp med at arbejde med planer vedr. deres kriser har haft stor betydning for dem. De tilsvarende tal for Mandecentrene i Aarhus og Aalborg er hhv. 27 ud af 47 mænd (57 %) og fem ud af seks mænd (83 %).
- 19 ud af 40 mænd (48 %) fra Mandecentret i København tilkendegiver, at centrets hjælp med at arbejde med planer vedr. deres fremtidsønsker har haft stor betydning for dem. De tilsvarende tal for Mandecentrene i Aarhus og Aalborg er hhv. 27 ud af 47 mænd (57 %) og fire ud af seks mænd (67 %).
- 18 ud af 40 mænd (46 %) fra Mandecentret i København angiver, at de tillægger centrets hjælp stor betydning for deres nuværende forhold til deres ekspartner. De tilsvarende tal for Mandecentrene i Aarhus og Aalborg er hhv. 14 ud af 47 mænd (30 %) og fire ud af seks mænd (67 %).

To evalueringer har undersøgt hhv. Mandecentret i København (Christensen et al., 2008) og Mandecentrene i København og Aarhus (Plauborg og Helweg-Larsen, 2011). Disse evalueringer indikerer en positiv virkning af centrenes indsatser og peger på, at de hjælper og støtter mændene til at komme ud af krisen, de befinder sig i. Ligeledes viser begge evalueringer, at mændene får hjælp til at håndtere konflikter med deres eksksamleverer, og at antallet af konflikter med eksksamleveren og konfliktniveauet reduceres efter mændenes henvendelse til centrene.

Christensen et al. konkluderer, at der generelt er en positiv udvikling i mændenes boligsituation, sociale netværk og helbredssituation i forbindelse med deres kontakt til Mandecentrene. Der påvises derimod ikke nogen større ændringer i mændenes økonomiske og erhvervsmæssige situation i forbindelse med deres henvendelse til Mandecentrene. Dette kan hænge sammen med den sidstnævnte evalueringens beskrivelse af, at kun få af mændene får hjælp til at håndtere økonomiske problemer, mens mere end tre ud af fire mænd får hjælp til at løse konflikter med eksksamleveren.

4.5 Virkning af alle centrenes indsatser

Virksomheden af de fem centres indsatser er målt kvantitativt ved hjælp af et spørgeskema. Virksomheden kan med forsigtighed aflæses i umiddelbare forandringer i livssituationen for de mænd, som har været i kontakt med centrene. Forandringerne i mændenes livssituationer kan ikke nødvendigvis eller med sikkerhed alene tilskrives centrenes indsatser, da mændene også interagerer med omverdenen under deres kontakt med centrene. Det kan dog blandt andet med baggrund i de opstillede forandringsteorier antages, at centrenes indsatser har været medvirkende til de forandringer, som mændene har oplevet.

Spørgeskemaundersøgelsen viser, at mændene, som før indflytningen på et af de fire centre med botilbud boede på meget forskellig måde, langt overvejende flytter ind i deres egen bolig uden en partner (73 %, N=11), når de fraflytter et af centrene igen. Dette kan jf. forandringsteorierne tilskrives centrenes fokus på afklaringen af mændenes boligsituation under opholdet.

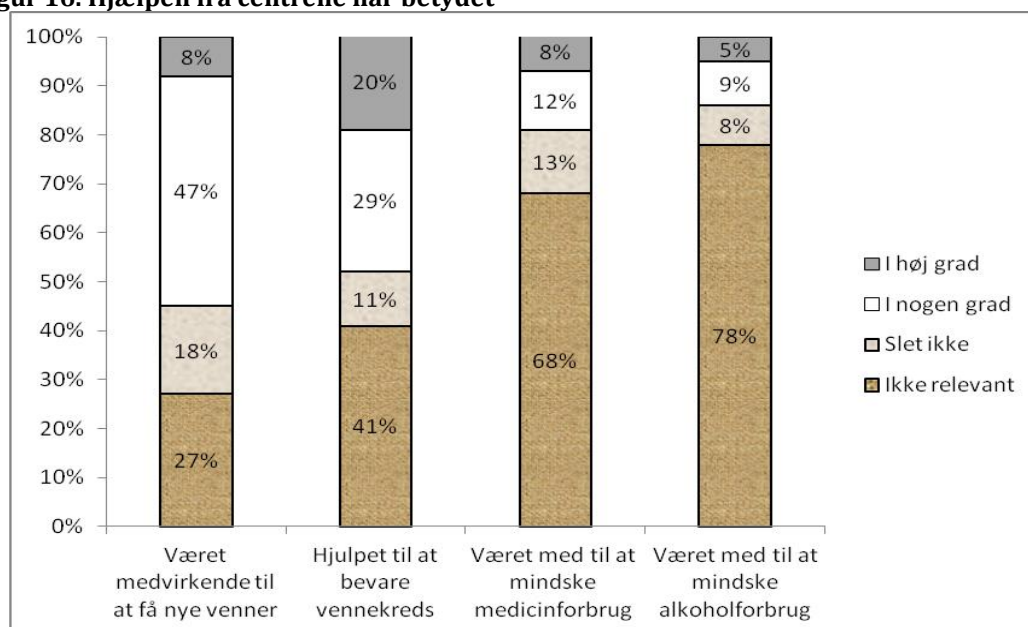
Næsten tre ud af fire mænd, der er i kontakt med centrene, har et dårligt eller meget dårligt forhold til ekspartneren før henvendelsen (N=99). For 45 % af mændene ændrer forholdet sig i positiv retning som vist i tabel 1 (N=95). Over halvdelen af alle mændene oplever positive ændringer i forholdet til ekspartneren. Dette kan ses som et resultat af centrenes rådgivning om håndteringen af evt. konflikter med ekspartneren. Bl.a. tilbyder de tre Mandecentre deciderede parsamtaler, hvor både manden og ekspartneren deltager.

Tabel 2. Forholdet til ekspartneren før og efter hjælp fra et center (N=95)

Før hjælp fra centret	Efter hjælp fra centret	Ændring	Antal mænd	Procent
Uændret		0	44	46%
Godt/meget godt	Hverken godt eller dårligt	-1	1	1%
Hverken/eller	Dårligt/meget dårligt	-1	1	1%
Hverken/eller	Godt/meget godt	+1	7	7%
Dårligt/meget dårligt	Hverken godt eller dårligt	+1	28	30%
Dårligt/meget dårligt	Godt/meget godt	+2	14	15%
I alt			95	100%

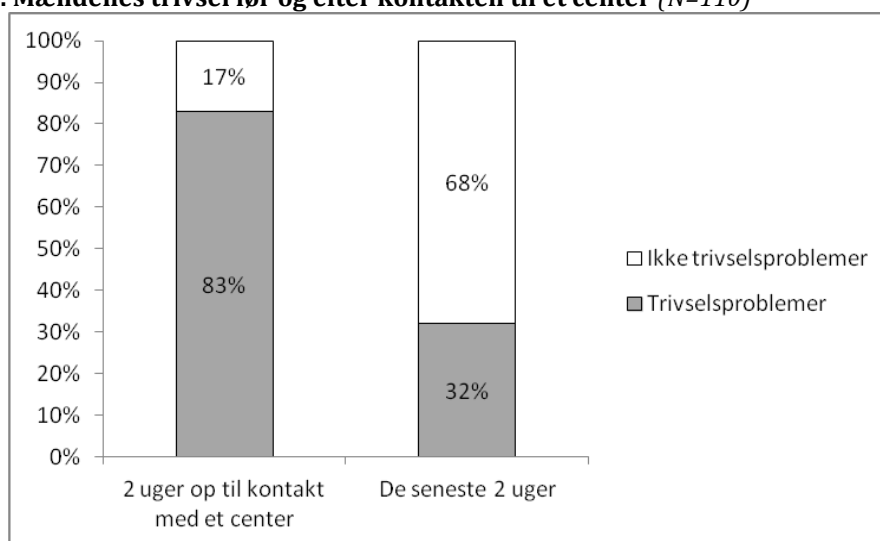
Som det ses i figur 16, angiver mere end halvdelen af mændene (55 %) i spørgeskemaundersøgelsen, at hjælpen fra et af centrene i nogen eller i høj grad har været medvirkende til, at de har fået nye venner (N=113). Centrenes hjælp har for lige under halvdelen af mændene (49 %, N=112) været medvirkende til, at de har kunnet bevare deres vennekreds. Mændene vurderer i langt mindre grad, at centrenes hjælp har været medvirkende til et reduceret medicin- og/eller alkoholforbrug. Her har langt de fleste mænd angivet, at det ikke har været relevant, hvilket kan betyde, at mændene enten ikke vurderer, at de har et problematisk forbrug af medicin og/eller alkohol, eller at mændene ikke har opsøgt et center med henblik på hjælp til sådanne problemstillinger.

Figur 16. Hjælpen fra centrene har betydet⁵⁹

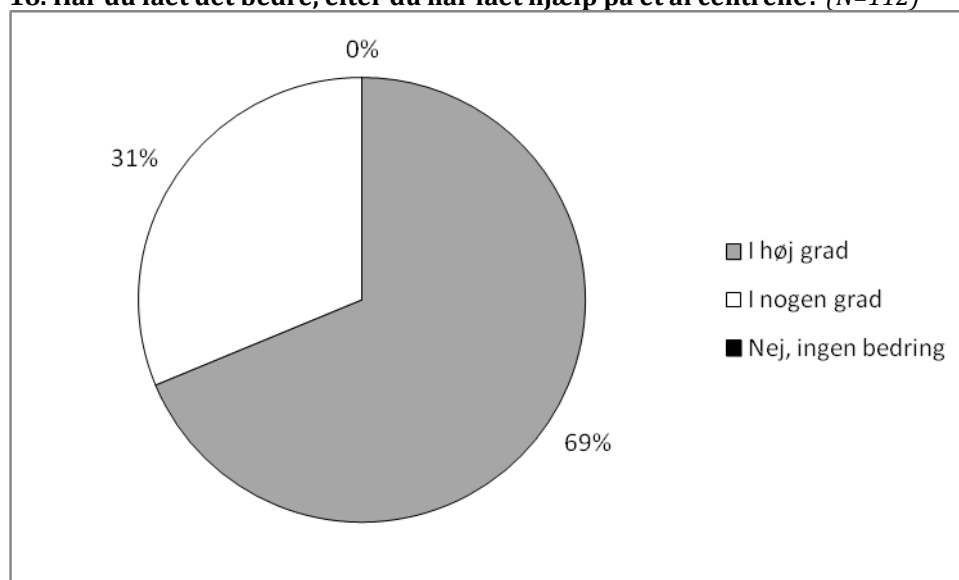
⁵⁹ Oplysningerne stammer fra spørgeskemaundersøgelsen. N=112 for alle spørgsmål undtagen i spørgsmålet om, hvorvidt hjælpen har medvirket til at mændene har fået nye venner, hvor N=113. Pga. afrundinger summer tallene ikke nødvendigvis til 100 % i søjlerne.

Figur 17. Mændenes trivsel før og efter kontakten til et center (N=110)

Spørgeskemaundersøgelsen viser, at der er en signifikant ændring i den oplevede trivsel blandt mændene, der har været i kontakt med et af de fem centre⁶⁰. Således har 68 % af mændene ingen trivselsproblemer efter kontakten til et af centrene, hvorimod kun 17 % står i samme situation før deres henvendelse til et af centrene jf. figur 17 (N=110). Dette skal også ses i lyset af, at alle mændene i spørgeskemaundersøgelsen angiver i nogen eller i høj grad at have fået det bedre, efter de har fået hjælp på et center, som vist i figur 18.

Figur 18. Har du fået det bedre, efter du har fået hjælp på et af centrene? (N=112)

Mændenes vurdering af betydningen af centrenes hjælp i forhold til deres oplevede trivsel indikerer, at centrenes indsatser har været medvirkende til, at mændene har fået det bedre. Dette resultat understøtter de forandringsteorier, der er opstillet for de

⁶⁰ Ændringen i mændenes trivsel er signifikant med Wilcoxon-test: $P < 0,0001$ og McNemar-test: $P < 0,0001$.

enkelte centre i dette kapitel, og det tyder på, at centrene opfylder deres egne formål om øget trivsel.

Afslutningsvis angiver mere end halvdelen af mændene (54 %) også i spørgeskemaundersøgelsen, at deres liv i fremtiden er fuldt af mål og mening, når de bliver spurgt om dette efter kontakten til et af centrene (N=111)⁶¹.

4.6 Mændenes udbytte af centrenes indsatser

Mændenes udbytte af centrenes indsatser er beskrevet på baggrund af kvalitative interviews med nogle af de mænd, der modtager støtte fra et center. I det følgende er det enkeltstående eksempler, der med mændenes egne ord og beskrivelser viser, hvad de har fået ud af at modtage hjælp fra et center.

De interviewede mænd har modtaget og modtager vidt forskellige former for støtte og hjælp. Nogle af mændene har boet på et center, hvor de har fået forskellige former for hjælp, mens andre af mændene udelukkende har fået rådgivning, samtaler eller har deltaget i en mandegruppe. Alle de interviewede mænd modtager på interviewtidspunktet støtte fra et center og er i forskellige faser i deres forløb. Nogle af mændene har tidligere haft ophold på et center og deltager stadig i efterværn eller får rådgivning. Nogle mænd bor på centret og modtager støtte, mens andre får samtaler eller rådgivning efter behov eller modtager individuel coaching efter deltagelse i et mandegruppeforløb.

Mændene har haft meget varierede behov for hjælp fra et center. Nogle mænd har udelukkende haft behov for at tale med andre og få sparring og/eller rådgivning i forhold til samlivsbrud. Andre har haft brug for et midlertidigt sted at bo og hjælp til praktiske ting som fx at lære at lave mad og vaske tøj. Nogle har ønsket hjælp til at kontakte forskellige offentlige instanser, til at få bedre styr på økonomien eller har haft behov for udredning for at få hjælp fra andre steder i forhold til fx sygdom og psykologiske problematikker.

En mand, som har haft ophold på et center siger:

De hjalp mig med at få styr på min økonomi og sådan noget. De hjalp mig med alt, der hedder papirer og kontakt til kommuner og kontakt til jobcenter og alt hvad der var. Jeg havde overhovedet ikke selv styr på noget som helst. Det hele var jo en stor pærevælling. Der var jo ikke den ting, jeg ikke fik hjælp til. Det var bare at sige til. Man får tilknyttet en kontaktperson, og så sørger han for alt. Det gav rigtig meget, og stod det til mig, så flyttede jeg gerne herop igen. Fordi der er stadig en masse bøvl.

Nogle af mændene har haft flere sociale problemer samtidig, fx alvorlig sygdom, depression, gæld eller konkurs, skilsmisse, arbejdsløshed og manglende bolig. Andre har problematikker, der udelukkende skyldes en skilsmisse, som fx samvær med børn, økonomi, følelserne i forhold til at blive skilt og behovet for at tale med nogen om det.

---

⁶¹ Mændene har vurderet det på en skala fra 1 til 7, hvor 1 er "fuldt af mål og mening", og 7 er "helt uden mål og mening". 54 % af mændene har svaret 1 eller 2 på spørgsmålet.

4.6.1 Hjælp efter behov

Det har været helt afgørende for flere af de mænd, der har haft flere problemer at slås med på én gang, at de har fået den hjælp og støtte fra et center, som de havde brug for. Det er blandt andet sket gennem samtaler og rådgivning. Flere af mændene har givet udtryk for vigtigheden af, at de fortrinsvist har talt med den samme medarbejder på centret, og at denne medarbejder har kendt til hele deres historie.

Jeg synes, jeg fik den hjælp jeg havde behov for. Jeg havde aldrig forventet, at der var så hjælpsomme mennesker, som der var. Altså som satte sig så meget ind i et andet menneskes problemer. Det havde jeg ikke forventet, at der var nogen der gad. Så det, det overraskede mig meget.

4.6.2 Troen på sig selv

Nogle af de mænd, der, udover ophold på et center, har været igennem et længere forløb af samtaler, støtte og coaching, har opnået væsentlige personlige forandringer og har gennemgået personlig udvikling i en positiv retning.

At jeg har kunnet mærke mig selv. Og fået troen tilbage på mig selv. På at det ændrer sig. Det er i en periode, det her. Det er ikke resten af livet. Det, synes jeg, er det væsentlige, som jeg har fået ud af det. Troen på mig selv.

4.6.3 Ro til at komme sig

De mænd, som har eller har haft ophold på et af centrene vurderer, at deres ophold har haft stor betydning for dem. For flere mænd har opholdet på et center betydet, at de kunne få ro til at finde sig selv og til at kunne fokusere på et problem ad gangen. Medarbejdere på centrene har via den daglige kontakt til mændene desuden kunnet vurdere, om mændene havde brug for at opholde sig der i en lidt længere periode, så de havde tid til at komme sig og være mentalt parat til at kunne klare sig selv og hverdagen igen i egen bolig.

Jeg havde aldrig forestillet mig, at jeg skulle bo her i så lang tid. Aldrig nogensinde. Men det er også en lang proces. Og det gode har været, at der har været tid til processen. Fordi det har betydet rigtig meget for mig. At jeg har haft helle her, hvis man kan sige det sådan. Jeg har kunnet passe mig selv og koncentrere mig om at holde mig selv oppe og ikke noget andet. Og det har jeg brugt rigtig lang tid på.

Det sted her er rigtig godt til at give én ro, så man kan være sig selv og prøve at finde sig selv, uden at føle sig jagtet rundt i manegen. Det, synes jeg, der er nok af andre aktører, der gør i min situation. Jobcenter og alt muligt. Der synes jeg, at det her sted har været rigtig gode til det.

Ligesom jeg sagde før, det der med at have helle herinde. Herinde er der ikke noget, jeg skal leve op til. Altså, der er få regler herinde. Alkohol er forbudt, og det er ikke noget problem. Og så er der nogle praktiske opgaver, man skal overholde. Det er også til at overkomme. Så det ikke bare er, at man suser derudaf og skal præstere og have overskud, og kunne det hele.

Det vigtigste for dem var, at jeg kom på fode igen. For det hjalp jo heller ikke noget, at de hurtigt sendte mig ud af vagten igen, for så havde jeg nok siddet i en lejlighed og stadig været nedtrykt og ikke kunne få taget mig sammen til noget. De kunne jo også se på mig, at jeg fik det bedre og bedre. For der

kunne de også se: "Nå, men du er vist også ved at være klar til at klare dig selv"-agtigt.

4.6.4 Støtte i hverdagen

Nogle af mændene, der har haft ophold på et center, fremhæver det vigtige i, at de ansatte på centrene har bemærket, hvis mændene ikke havde det godt eller ikke var klar til at flytte ud endnu. I de tilfælde har en medarbejder taget kontakt til mændene og fået en snak med dem. Mændene oplever det som positivt og væsentligt, at medarbejderne har kunnet støtte dem på denne måde i hverdagen. Mændene nævner, at det har været medvirkende til, at de ikke er gået helt i stå, og at det har modvirket depressive tilstande hos dem eller modvirket, at de gik alene med deres problemer og spekulerede over dem.

En af de ting, der har været anderledes i forhold til rådgivningen, det er, at jeg samtidig har boet her. Så de har jo også kunnet se, hvordan jeg agerer i hverdagen. Og hvor lidt eller meget, de ser til mig. Så jeg har ikke kunnet sidde og gemme mig og foregive at det gik på en anden måde, end det gjorde. Så jeg har jo været nødt til at være ærlig hele vejen igennem. Det synes jeg har været skide godt.

Så nogle gange er de lige kommet og har prikket lidt. Det var også fint, for så kom jeg sådan lidt ud af skallen.

4.6.5 Nogle at drikke kaffe med og et sikkerhedsnet

Flere af de mænd, der tidligere har boet på et center, kommer stadig forbi for at drikke en kop kaffe og få en snak. En af mændene oplever denne mulighed som en form for tryghed, så han ikke risikerer at stå alene igen med sine problemer. Nogle af mændene fremhæver også det sociale udbytte i at komme forbi og få en snak. Horsens Krisecenter for mænd har forskellige arrangementer for nuværende og tidligere beboere, som fx julefrokost og bowlingture, som flere af mændene deltager i. Og for dem er det vigtigt at deltage for at komme ud og hygge sig, have socialt samvær, snakke med nogle, de kender og lære andre at kende. For nogle af mændene udgør disse relationer en vigtig del af deres netværk.

[...] bare drikke kaffe fra den ene dag til den anden. Altså, det er meget godt at have en backup. Også fordi jeg kender mig selv, og jeg ved, at det vil gøre mig mere tryk med en backup [...], hvis nu jeg skulle blive helt sort igen. Eller begynde at fornemme, at det gik derover af. Ikke at jeg tror det, men det er jo ikke til at vide.

Så kan jeg godt finde på at tage herop et smut om onsdagen lige og få en kop kaffe og sige hej, men ellers så kommer jeg her fast om torsdagen. Og det er så på grund af ham den frivillige der, som jeg snakker rigtig godt med. Det behøver ikke nødvendigvis at være om problemer eller noget, jeg skal have hjælp til, men bare for at komme lidt hjemmefra. I stedet for at sidde...ellers så ved jeg, at jeg ligger og sover hjemme på min sofa.

Det er også for at, med de ting, de arrangerer, efterværnet, for at komme ud og hygge sig. Det kan være bowling, julefrokost, de arrangerer [...] Det er ligesom, så holder man også kontakten ved lige. Man holder kontakten ved lige med de tidligere brugere, altså. De to andre, der er her, dem har jeg ikke boet heroppe sammen med. Dem har jeg lært at kende via efterværnet. Man får sådan lidt en anden, lærer nye mennesker at kende på den måde.[...] Det er det sociale, at snakke om, hvordan det går. Snakke med andre, som har haft samme problem, som jeg har. Det giver et godt rygstød til,

at man forsætter med, at det går den rigtige vej [...] Jeg har fået meget ud af det i hvert fald. Efterværnet. Og jeg har fået utrolig meget hjælp heroppe fra. Også da jeg boede heroppe.

Hvad de ikke har hjulpet og de arrangementer, de har lavet. Hvad det ikke har betydet for dem, der har boet heroppe, og bor heroppe. At der er en eller anden glæde ved det. For det har hjulpet mig. Når de arrangerede det, og jeg boede heroppe. Det at komme ud og kigge på noget andet end problemer, og lige komme ud og få en sjov dag i bowlinghallen [...] Det synes jeg, det har været godt. Altså, at komme ud og have det sjovt.

Så vidt som muligt, så deltager jeg. Og jeg får det ud af det, at jeg er sammen med nogle mennesker, som jeg kender, og som jeg kan snakke med. Fordi når jeg møder nye mennesker, så har jeg sådan, så er jeg stadig en lille smule indelukket altså. Jeg har lidt svært ved at åbne mig op for nye mennesker. Man oplever noget og er sammen med nogle glade mennesker og hygger os, og det er ikke noget, jeg sådan normalt gør. Altså, jeg går ikke sådan i byen sådan normalt.

Efterværnet består desuden af, at medarbejdere på centret kontakter tidligere beboere, for at følge op på, hvordan de har det.

Det var sådan lige i starten, hvis jeg ikke kom herop eller de ikke hørte fra mig i to-tre uger, så ringede de lige til mig for at høre, hvordan det gik. For lige at høre, om alt var okay. Det er ikke ligesom, at de bare lader én være. De er jo også interesseret i, at det fortsat går godt.

4.6.6 Snak om problemer

Flere af mændene fortæller om, hvordan det har hjulpet dem, at de har talt med andre om de problemer, de har. Nogle af mændene har ikke været vant til at tale med andre om deres spekulationer og oplever, at det har været en lettelse for dem at gøre det.

Det er jo altid alt det, der ikke bliver snakket om, som kommer til at fylde, synes jeg. Så det går bare og vokser indeni. Hvis først luften kommer ud, så siver ... Altså, så bliver det lidt mere afslappet og lidt nemmere. Det synes jeg i hvert fald i forhold til mig selv. Hvis jeg bare går med det, så vokser det bare. Og så stikker det af. Ja, så helt klart – Snak om det.

Det er i hvert fald min egen erfaring. Det med at jeg synes, at det giver rigtig meget, det med bare at få det ud og få lidt luft. Det behøver sgu ikke være skide dybt eller noget. Bare det, at det kommer ud. Så er den væk.

Og så havde jeg jo meget med, at når jeg havde problemer, så talte jeg ikke med andre om det. Jeg holdt det for mig selv, hvor de [medarbejdere på centret] så ligesom gik ind og fik rykket sådan, hvad skal man sige, så jeg kom til at tale om mine problemer. Jeg var meget indelukket [...] igennem samtaler åbnede jeg mere.

Det har jo lettet meget sådan [...] I stedet for at lukke det inde og gå og tænke på det hele tiden, så kan jeg komme af med det og få lidt ro inde i hovedet, kan man vel kalde det.

Det har også været vigtigt for mændene at tale om deres følelser i forbindelse med fx en skilsmisse, økonomiske problemer og/eller arbejdsløshed. For nogle mænd har det at tale med andre betydet, at de ikke har følt sig ensomme og alene med deres

problem. I nogle tilfælde har det været medvirkende til at modvirke depression og måske endda til at forebygge selvmord.

Jeg tænker, at man, at de der følelser man gennemgår, og det der kaos man gennemgår lige i starten, det vil ligesom blive om end ikke minimeret, men så ligesom bare blive en lille bitte smule lettere ved at man hurtigt kommer ud og får talt med nogen.

Også for mit eget vedkommende, ikke fordi jeg har været ude i selvmordstanker eller sådan et eller andet, men jeg tænker, det ligesom har lettet det lidt, skubbet lidt på en positiv proces, kan man sige.

Få det ud. Jeg skulle ikke sidde tilbage der hjemme og føle mig ensom, og hvad hedder det, og blive slidt ned af det i stedet for bare at få fortalt det ud, råbt det ud til verden på en eller anden måde.

Og jeg var helt nede i kulkældereren, altså. Der var det også rart at kunne komme og sidde og snakke med nogen. At man ikke var alene om sit problem. For jeg tror, at hvis jeg ikke var kommet hened og havde fået den hjælp her, så, jamen så er det ikke sikkert, at jeg havde siddet her i dag. Så havde jeg nok måske forsøgt at tage livet af mig selv. For så var jeg ikke kommet op af det sorte hul, som jeg vil kalde det.

4.6.7 Man kan tale mere frit end med familie og venner

Nogle af de mænd, der har fået hjælp fra et center, har ikke haft venner eller familie, de har kunnet tale med om deres problem, og nogle af mændene har aldrig været vant til at tale med andre om personlige problemer. Andre har både venner og familie, de kan tale med om deres problem, som fx skilsmisse og de problematikker, der følger i kølvandet på en skilsmisse. Men de fortæller, at det alligevel har haft stor betydning, at de har kunnet tale med udenforstående om deres problemer, som fx når de har deltaget i en mandegruppe eller har kunnet tale med en medarbejder på et center. I disse snakke har de ikke behøvet at tage hensyn til familien, som også er involveret i skilsmissen, og de har kunnet tale om emner, som de ikke ønsker at tale med familie eller venner om. Samtalerne, rådgivning og coaching på centrene har derfor for nogle af mændene fungeret som et afgørende supplement i deres proces med at bearbejde problemer.

[Om at tale med familie og venner] Ja, der er helt klart nogle andre ting på spil, som gør, at man ikke vil sige alt. Det er ikke fordi, at jeg sådan har gået og lukket af, men der er alligevel nogle ting, som jeg ikke vil vende med min familie og venner, bare fordi det komplicerer situationen på en eller anden måde. Det er også i sådan et skilsmisseforløb, der tager det jo også på ens familie og venner. Der er nogle ting, hvor jeg tænker, der er ingen grund til at gøre det værre for dem, der kan man sige alt her, det var hvert fald min følelse.

Jeg kunne også tale om nogle ting der, som jeg ikke kan med familie og venner. Altså, der kan ærligheden, der kan man lige en sidste, hvad kan man sige, der kan alt komme ud af posen, kan man sige, som det ikke kan med familie og venner, synes jeg.

4.6.8 Del erfaringer med andre

På Mandecentret i København kan både beboerne og mænd i ambulante rådgivning deltage i en mandegruppe, hvor deltagerne på skift har mulighed for at tale om emner, der vedrører deres skilsmisse. Nogle mænd nævner, at deres væsentligste

udbytte af dette tilbud har været oplevelsen af at kunne dele erfaringer med andre i en tilsvarende situation. Her har de dels kunnet blive inspireret af at høre andres erfaringer, dels har de selv haft mulighed for at tale om følelser og emner, der vedrører skilsmissem. Flere mænd har oplevet, at familie eller venner giver råd om, hvad mændene skal gøre for at komme videre eller siger, at mændene måske selv er skyld i deres problemer, mens dette ikke nødvendigvis er tilfældet, når der snakkes problemer i gruppen. I grupperne har der været talt om forskellige emner som fx samvær med børn, forholdet til ekskone og kærlighedslivet i fremtiden.

Jeg har fået rigtig meget ud af at høre på nogen som også har stået i sådan en livskrise, hvad hedder det, og sådan en kaotisk situation. Ja, det der med den totale uro, man kan have der. Det er altså, det er jo opslidende for alle, sådan en situation der. Det har jeg fået meget ud af at høre andre tale om også. Også selv at få lov til at fortælle om mine egne tanker. Jeg har også fået rigtig meget ud af at høre om, hvordan man kommer videre i kærlighedslivet, eller hvad man nu skal kalde det, hvilke tanker gør andre sig omkring at skulle ud og finde en ny kæreste, eller skal man det overhovedet og alt sådan noget, og hvor hurtigt kommer folk videre med det og ja, det har faktisk også betydet noget.

Man kunne virkelig høre nogle af dem [de andre deltagere i mandegruppen], men også for mit eget vedkommende, der har det været en lettelse at kunne komme herind og dele erfaringer.

4.7 Opsummerende om centrenes indsatser

De fem centres indsatser kan kort oprides som vist i tabel 3.

Tabel 3. Opsummering og sammenligning af indsatserne på de enkelte centre

	Stedet	Horsens Krisecenter for mænd	Mandecentrene i København, Aarhus og Aalborg
Formål	At mændene, som benytter botilbuddet, får en bolig. At mændene, som får rådgivning, skal kunne klare sig selv i deres hverdag.	At mændene bliver hele mennesker, genvinder deres selvværd og selvrespekt og bliver en ressource for samfundet. At mændene, som benytter botilbuddet, får en bolig.	At mændene har fundet fodfæste, har lært af krisen og kan klare problemerne, som de har defineret i forløbet. At mændene, som benytter botilbuddene, får en bolig.
Aktiviteter	Omsorgsaktiviteter og tilbud om udviklingsaktiviteter efter lyst og behov. Udviklingsaktiviteter benyttes i vid udstrækning.	Omsorgsaktiviteter og udviklingsaktiviteter.	Omsorgsaktiviteter og udviklingsaktiviteter.
Forandrings-teori	Sammenhængende.	Sammenhængende.	Sammenhængende.
Indsatser og metoder	Indsatsen implementeres på et socialfagligt grundlag og i nogen grad efter	Indsatsen implementeres i mindre grad efter velbeskrevne metoder og er i høj grad	Indsatsen implementeres på et fagligt grundlag, og velbeskrevne metoder anvendes.

	velbeskrevne metoder.	baseret på menneskelig erfaring.	
Virkning og effekt	Der er påvist positiv effekt af flere af disse metoder.	Der er påvist positiv effekt af en metode, som implementeres i begrænset omfang.	Der er påvist positiv effekt af flere af disse metoder.
Effekt-vurderings-parathed	Stedet skal udføre et betydeligt stykke arbejde, hvis det skal blive muligt at effektmåle dets indsats.	Krisecentret skal udføre et betydeligt stykke arbejde, hvis det skal blive muligt at effektmåle dets indsats.	Mandecentrene skal udføre et betydeligt stykke arbejde, hvis det skal blive muligt at effektmåle deres indsats. Dog systematiseres og skriftliggøres indsatsen i stigende grad.
Mændenes tilfredshed	Stedets hjælp tillægges særligt stor betydning i forhold til, at mændenes problemer er blevet mere håndterbare, og at de har fået større tro på fremtiden.	Krisecentrets hjælp tillægges særligt stor betydning i forhold til mændenes tro på fremtiden. Også fx krisecentrets hjælp med at arbejde med planer for hhv. mændenes kriser og mændenes fremtidsønsker tillægges betydning.	Mandecentrenes hjælp tillægges særligt stor betydning i forhold til, at mændenes problemer er blevet mere håndterbare, og at de har fået større tro på fremtiden. Hjælp til nuværende forhold til ekspartneren tillægges også væsentlig betydning.
Medarbejder-mæssige opmærksomhedspunkter	Socialfagligheden på Stedet sikres af lederen, som ikke er lønnet. Socialfagligheden er muligvis ikke tilstrækkeligt forankret til, at den umiddelbart bliver videreført i tilfælde af lederens fratrædelse. Det kan desuden vise sig vanskeligt at finde en ulønnet medarbejder, som i samme grad kan sikre fagligheden på Stedet.	Krisecentret har kun én daglig medarbejder med socialfaglig baggrund. Medarbejderen er projektansat, og det kan derfor ikke tages for givet, at hendes stilling fremover vil kunne finansieres og et vist mål af socialfaglige kompetencer dermed sikres.	Rådgivningen i alle tre afdelinger skal fremover helt eller primært varetages af frivillige medarbejdere, som hovedsageligt har relevante faglige uddannelser. Det er væsentligt, at Mandecentrene oplærer, motiverer og fastholder deres frivillige med henblik på at sikre rådgivning af en høj kvalitet.

Mændenes vurdering af deres udbytte af indsatsen, som er beskrevet kvalitativt på tværs af centrene, kan opsummeres i følgende væsentlige punkter:

- Ophold på et center har løst mændenes boligproblem og har givet dem mulighed for at tage fat på ét af deres problemer ad gangen.
- Nogle mænd har fået hjælp til udredning.
- Nogle mænd har fået hjælp til konkrete ting som fx kontakt til offentlige instanser og at lære at udføre husarbejde og styre egen økonomi.
- Mændene har fået hjælp til håndtering af følelser.
- Mændene har fået talt om deres problemer.

5 Undersøgelsens metoder

Viden om målgruppen, centrenes indsatser og metoder og deres virkninger er opsamlet gennem brug af følgende dataindsamlingsmetoder:

- Spørgeskemaundersøgelse af mændene, som benytter bo- og rådgivningstilbud ved de fem centre
- Kvalitative interviews og opfølgende telefon- og e-mailkorrespondance med ledere og medarbejdere ved de fem centre
- Studie af litteratur om effekter af indsatser og metoder på mandecentre og mandekrisecentre

5.1 Spørgeskemaundersøgelsen

Eftermåling

Den kvantitative undersøgelse er gennemført ved hjælp af en eftermåling via spørgeskema⁶². Der er forud for beslutningen om at foretage en eftermåling blevet overvejet fordele og ulemper ved hhv. en før- og eftermåling og en eftermåling. Ulempen ved en eftermåling er, at man med mindre sikkerhed kan sige noget om mændenes udvikling. Ved en ren eftermåling bliver mændene bedt om selv at vurdere, i hvilken grad de har ændret sig inden for en række områder, men sådanne spørgsmål vil være påvirkede af mændenes egen hukommelse i modsætning til en før- og eftermåling. En eftermåling, sammenholdt med en før- og eftermåling, ligger således længere nede i evidenshierarkiet, da der ikke er nogen 'baseline' (førmåling) at sammenligne med.

Socialstyrelsen undersøgte i forbindelse med designet af denne undersøgelse, hvorvidt det ville være muligt at gennemføre en før- og eftermåling. En kort dataindsamlingsperiode betød dog, at det i forvejen meget begrænsede antal mænd i målgruppen ville blive endnu mindre. Et design med en før- og eftermåling ville dermed ikke give et tilstrækkeligt datagrundlag til at kunne konkludere på undersøgelsesspørgsmålene.

Samlet set er det Socialstyrelsens vurdering, at fordelene ved en eftermåling frem for en før- og eftermåling overstiger ulemperne. En før- og eftermåling af målgruppen inden for undersøgelsens tidsmæssige ramme ville give et datagrundlag med for lav validitet og pålidelighed til, at den ville være meningsfuld at gennemføre.

Mændene er i flere spørgsmål i skemaet blevet bedt om at vurdere, hvordan deres livssituation på forskellige parametre så ud før den første kontakt til et af centrene. Besvarelsene kan være påvirkede af mændenes hukommelse, da spørgsmålene ikke er stillet på tidspunktet før den første kontakt.

Udfyldelse af spørgeskemaer

Da mændene i kontakt med centrene i princippet er anonyme, har det været centrenes medarbejdere (ansatte og/eller frivillige), som har udleveret spørgeskemaet til mændene. Medarbejdere fra centrene har skullet udfylde den første del af spørgeskemaet, som indeholder faktuelle oplysninger om opholdet/rådgivningsforløbet, hvorefter mændene selv har skullet udfylde den

---

⁶² Se bilag 2 for opholds- og forløbsskema for mænd på mande(krise)centre.

resterende del af skemaet. En medarbejder har hjulpet mænd med at udfylde skemaet, hvis de har ønsket at deltage men ikke har haft de nødvendige sproglige forudsætninger for det. Omfanget af dette kendes ikke, da det ikke har været muligt at angive det på skemaerne.

Mændene har udfyldt spørgeskemaet lige før udflytning, lige før afslutning på et forløb, eller ved undersøgelsesperiodens ophør. Mændene er blevet bedt om at vurdere deres livssituation på forskellige parametre på tidspunktet for udfyldelsen af spørgeskemaet. Da de to tidspunkter, der svares ud fra, kan befinde sig relativt tæt på hinanden, fx hvis manden er startet i rådgivning eller flyttet ind på et center umiddelbart inden spørgeskemaets udfyldelse, kan det forekomme, at det ikke er muligt at opfange eventuelle ændringer (positive som negative) i mændenes livssituationer efter kontakten til et af centrene.

Respondenterne

Tabel 4. Opgørelse over antallet af forskellige mænd, som har deltaget i forløb eller boet på centrene i indsamlingsperioden samt svarprocenterne opdelt per center

	Boet der én gang	Boet der flere gange	Deltaget i forløb	Total	Indsendte skemaer	Svarprocent
	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal	Procent
Fredericia	8	1	9	18	7	39
Horsens	6	0	14	20	14	70
Aarhus	9	0	212	221	47	21
København	15	0	75	90	40	44
Aalborg ⁶³	0	0	30	30	6	20
Total	38	1	340	379	114	30

Som det fremgår af tabel 4, har undersøgelsen som helhed en relativt lav svarprocent. Det giver et meget beskedent datagrundlag for undersøgelsens kvantitative resultater. Der er ikke lavet en bortfaldsanalyse, som inkluderer de mænd, der ikke har ønsket at deltage i spørgeskemaundersøgelsen. Det er derfor ikke muligt at sige, i hvilket omfang respondenterne er repræsentative for centrenes samlede målgruppe.

Validerede måleinstrumenter

En del af spørgsmålene i spørgeskemaet⁶⁴ bygger på allerede validerede måleinstrumenter. De instrumenter, der er tale om er WHO-5 trivselsindekset og Symptoms Checklist 92 (SCL-92). Se nærmere beskrivelse af dette i bilag 1.

5.2 Kvalitative interviews med ledere og medarbejdere

Beskrivelsen af centrene, som ligger til grund for analysen og vurderingerne af centrenes indsatser og metoder, bygger primært på interview⁶⁵ og opfølgende e-mail- og personlig kommunikation med centrene. De interviewede medarbejdergrupper har kommenteret på og godkendt de faktuelle oplysninger i beskrivelserne.

⁶³ Mandecentret i Aalborg har ikke et botilbud.

⁶⁴ Spørgsmål 44, 45 og 46.

⁶⁵ Se bilag 3 for interviewguide.

Interviewpersoner

Følgende ledere og medarbejdere på de enkelte centre er blevet interviewet til indsatsbeskrivelserne:

- Carsten Nicolaysen, leder af Stedet "Center for mænd i krise"
- Anna Grethe Holst, leder af Horsens Krisecenter for mænd
- Anett Feldt, projektleder i Horsens Krisecenter for mænd
- Svend Asmussen, kasserer i Horsens Krisecenter for mænd
- Morten Kjær Egebjerg, leder af organisationen Mandecentret
- Jan Lindell, ledende rådgiver i Mandecentret København
- Mark Hinchely, leder af botilbuddet i Mandecentret København
- Jørgen Juul Jensen, rådgiver i Mandecentret København
- Jesper Rousing, leder af Mandecentret Aalborg

Dataindsamling

Interview med ledere og medarbejdere er foretaget i februar og marts 2013. Mandecentret i Aarhus er beskrevet dels af Mandecentrets overordnede leder og medarbejdere i Mandecentret København, dels gennem e-mailkorrespondance med Kim Nidam, leder af Mandecentret i Aarhus.

De enkelte centre har udpeget medarbejdere til interviewene. Da der ikke er gennemført fx observationsstudier på centrene i forbindelse med undersøgelsen, er det muligt, at et andet billede af centrenes indsatser havde tegnet sig, hvis andre medarbejdere havde deltaget i interviewene.

Skriftligt materiale udarbejdet af centrene til brug i udførelsen af deres respektive indsatser indgår også som datagrundlag for beskrivelserne.

5.3 Studie af litteratur om effekter af indsatser og metoder på mandecentre og mandekrisecentre

Formålet med litteraturstudiet i denne undersøgelse er at give mulighed for at vurdere, om centrenes indsatser har den virkning på mændenes problemer, som centrene forventer. Det gøres ved at afdække, om der findes undersøgelser, som viser effekten af de indsatser og metoder, som centrene har angivet, at de tilbyder deres målgruppe.

Litteraturstudiets omfang

Litteraturstudiet udgør en mindre men selvstændig del af undersøgelsen⁶⁶ og var oprindeligt afgrænset til at afdække skandinavisk litteratur (dansk, svensk og norsk). Det er senere hen udvidet til også at omfatte engelsksproget litteratur, da det relativt tidligt i litteratursøgningen blev klart, at det ikke var muligt i tilstrækkelig grad at opfylde formålet med litteraturstudiet ud fra de meget få relevante tekster, der kunne findes på de skandinaviske sprog.

Litteratursøgning

Fremgangsmåden i litteratursøgningen har været søgninger i databaser, som Socialstyrelsen har adgang til. De anvendte databaser er:

- De tre skandinaviske nationalbibliografer
- SFI Campell
- The Cambell Collaboration

---

⁶⁶ Se bilag 7 for resultater af litteraturstudiet.

- Social Care Institute for Excellence – Social Care Online
- Department of Health (Public Health, Adult Social Care, and the NHS)
- NOVA Norsk Institut for forskning om oppvekst, velferd og aldring
- NKVTS Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress
- Socialstyrelsen Sverige
- FoU Väldfärd
- PsycInfo
- SocIndex
- Social Works Abstract
- Eric
- Web of Knowledge indeholdende Social Sciences Citation Index
- NREPP – National Registry of Evidence-Based Program & Practices
- CDR – Centre for Reviews and Dissemination
- Cochrane Library

Derudover er der også foretaget tværgående websøgninger i Danmark, Sverige, Norge og Storbritannien via Google og Google Scholar.

5.4 Kvalitative interviews med mændene

Formålet med de kvalitative interviews med mænd, der har fået hjælp fra centrene, er at få mændenes egne ord for, hvordan hjælpen har hjulpet dem og hvordan de har fået udbytte af den hjælp, de har fået.

Antal interviews

Det var hensigten at lave to interviews med mænd, der har fået hjælp fra henholdsvis Horsens Krisecenter og Stedet, og tre interviews med mænd, der har fået hjælp fra Mandecentret København. I undersøgelsesperioden var det dog ikke muligt at få interviews med mænd fra Stedet, da den mand, der i denne periode havde ophold på centret, udelukkende havde brug for et midlertidigt sted at bo og ikke havde modtaget rådgivning eller anden form for hjælp.

Følgende interviews er lavet:

- Tre interviews med mænd, der har modtaget hjælp fra Horsens Krisecenter
- Tre interviews med mænd, der har modtaget hjælp fra Mandecentret København

Udvælgelseskriterier

Som udvælgelseskriterier er der lagt vægt på følgende forhold:

- Mænd, der benytter tilbuddet (som bor på et center eller deltager i et forløb)
- Mænd, der deltager i et forløb (som har modtaget tilbud mindst to gange)
- Mænd, der er i sidste fase af deres ophold eller forløb
- Mænd, der kan reflektere og beskrive, og som taler dansk eller engelsk
- Evt. mænd, der har samlivsbrud som problematik
- Fra samme center: Mænd, der har modtaget og/eller deltaget i forskellige tilbud/forløb (fx en mand, der modtager efterværn, og en mand, der deltager i en mandegruppe)

Etik

Centrene har formidlet kontakt til nogle af de mænd, der har modtaget støtte fra deres centre. Det var frivilligt, om mændene ville deltage i undersøgelsen. Mændene er blevet informeret om, at deres identitet ikke vil fremgå nogen steder og at

formidlingen af deres udsagn vil blive anonymiseret, så de ikke kan genkendes. Alle mænd er blevet interviewet på de centre, som de har modtaget støtte fra.

Analyse

Da formålet er at få mændenes egne ord på det udbytte, de har fået af at få hjælp fra et center, og da det er afgørende at mændene er sikret anonymitet i formidlingen af deres udsagn, er en tematisk analyse af interviewene valgt. Det fremgår således ikke af analysen, hvilket center mændene har fået hjælp fra, udover når de fortæller om indsatser, der kun tilbydes på nogle af centrene.

5.5 Forbehold ved undersøgelsen

I læsningen af denne undersøgelses konklusioner er det vigtigt at have følgende metodiske forbehold for øje:

- Der er ikke foretaget en reel effektevaluering af nogle af centrenes indsatser, hvorfor reel effekt ikke kan påvises. Dette betyder dog ikke, at der ikke kan være en positiv effekt af indsatserne. Undersøgelsen tyder netop på, at centrenes indsatser har en positiv virkning for målgruppen. En reel effektvurdering af centrene vil blandt andet kræve en langt højere grad af systematik og skriftlighed på centrene, end der er tale om nu.
- Der er ved hjælp af spørgeskema kun foretaget en eftermåling. Dette betyder, at den kvantitative analyse er foretaget på baggrund af svar, som er fremkommet på baggrund af respondenternes hukommelse. En før- og eftermåling har ikke været mulig at gennemføre, da datagrundlaget for en sådan måling ville blive yderst begrænset inden for rammerne af den mulige dataindsamlingsperiode.
- Det kan ikke ud fra den kvantitative analyse fastslås, at den positive udvikling, som en del af brugerne beskriver, at indsatsen har haft på deres liv, alene skyldes indsatsen. Der er ikke "renset" for andre påvirkninger, og såvel antallet af respondenter som svarprocenten er lav, hvorfor der må tages forbehold for generaliserbarheden af resultaterne.
- Indsatsbeskrivelserne bygger på interviews med ledere og medarbejdere, som centrene selv har udpeget. Hvis andre medarbejdere var blevet interviewet, havde de muligvis beskrevet centrenes indsatser anderledes. Det kan ikke bekræftes, om medarbejderne gør, hvad de fortæller, de gør, fordi der fx ikke er foretaget deltagerobservation på centrene.
- Den inddragede effektlitteratur er udvalgt på baggrund af litteraturen, som er fremkommet ud fra den valgte søgestrategi, og som har kunnet skaffes, primært i elektronisk og sekundært i fysisk form, fra danske biblioteker. Den fremkomne litteratur er både dansk- og engelsksproget. En anden søgestrategi havde muligvis frembragt en anden effektlitteratur.
- Den inddragede effektlitteratur omhandler effekter af særlige indsatser eller metoder anvendt i en anden kontekst og/eller over for andre målgrupper end de fem centres. Det er vurderingen, at de identificerede effekter i nogen grad vil kunne overføres til centrenes kontekster og målgrupper, og den fundne effektlitteratur er derfor anvendt i undersøgelsen. Effekternes overførbare afhænger dog blandt andet af i hvilken grad, centrene anvender indsatser og metoder stringent og systematisk.

6 Litteraturliste

Christensen, Ivan, Jesper Henriksen, Pauline Haagensen og Vibeke Bruun-Toft (2008): *En mulighed for at få sat livet sammen igen – Evaluering af mandecentrets aktiviteter og resultater*. Socialt Udviklingscenter SUS.

Cooperrider, David L. og Diana Whitney (2005): *A Positive Revolution in Change: Appreciative Inquiry*. Berrett-Koehler Publishers.

Danmarks Statistik – Arbejdskraftundersøgelsen:
<http://www.dst.dk/da/Statistik/dokumentation/metode/aku-arbejdskraftundersogelsen.aspx>.

Danmarks Statistik – tabel FOLK1: *Folketal den 1. i kvartalet efter kommune, køn, alder, civilstand, herkomst, oprindelsesland og statsborgerskab*.
<http://www.statistikbanken.dk/statbank5a/default.asp?w=1350>

Danmarks Statistik – tabel KRHFU1. *Befolkningens højeste fuldførte uddannelse (15-69 år) efter område, herkomst, uddannelse alder og køn*.
<http://www.statistikbanken.dk/statbank5a/default.asp?w=1350>

De Haan, Erik, Anna Duckworth, David Birch, Philippa Hardman og Claire Jones (2010): The holy grail of executive coaching: discovering what really works. *The OCM Coach and Mentor Journal*; 24-27.

De Meuse, Kenneth P., Guangrong Dai og Robert J. Lee (2009): Evaluating the effectiveness of executive coaching: beyond ROI? *Coaching: An International Journal of Theory, Research and Practice*; 2; 2; 117-134.

Den store danske. Gyldendals åbne encyklopædi: www.denstoredanske.dk. (Besøgt maj 2013)

Horsens Krisecenter for mænds hjemmeside: www.horsenskrisecenter.dk. (Besøgt maj 2013)

Jepsen, Birgitte (2009): *Coaching i praksis*. Academica.

Jerlang, Esben og Jesper Jerlang (2006): *Pædagogisk-psykologisk opslagsbog, 2. udg.* Hans Reitzels Forlag.

Juul Jensen, Jørgen (2013): Mænds fortællinger om skilsmisse – et narrativt perspektiv på gruppeforløb med mænd. *Fokus på Familien nr. 1, 2013*, 40-57. Universitetsforlaget, Oslo.

Landsforeningen af VæreSteder (2009): *De små skridts metode. Et stort skridt i den sociale indsats*.

Lundahl, Brad W., Chelsea Kunz, Cynthia Brownell, Derrik Tollefson og Brian L. Burke (2010): A Meta-Analysis of Motivational Interviewing: Twenty-Five Years of Empirical Studies. *Research on Social Work Practice*; 20 (2); 137-160.

Mandecentrets hjemmeside: www.mandecentret.dk (Besøgt maj 2013)

Morgan, Alice (2000): *What is narrative therapy? An easy-to-read introduction*. Gecko.

Olsen, L.R., Mortensen, E.L. og Bech, P. (2004): The SCL-90 and SCL-90R versions validated by item response models in a Danish community sample. *Acta Psychiatrica Scandinavica*; 110; 3; 225 - 229.

Plauborg, Rikke og Karin Helweg-Larsen (2011): *Evaluering af mandecentrene i København og Aarhus*. Statens Institut for Folkesundhed.

Rosdahl, Gregers (2013): *Introduktion til den motiverende samtale*. Artikel på hjemmesiden www.denmotiverendesamtale.dk. Fundet april 2013.

Rubak, Sune, Anelli Sandbæk, Torsten Lauritzen og Bo Christensen (2006): Motivational interviewing: Den motiverende samtale. Systematisk oversigtsartikel og metaanalyse. *Månedsskrift for Praktisk Lægegering*; 1; 81-99.

Social- og Integrationsministeriet (2012): *Udmøntning af satsreguleringspuljen for 2012. Delaftale for det sociale område*.

Stedet "Center for mænd i krises" hjemmeside: www.mandekrisecenter.dk. (Besøgt maj 2013)

Stenager, Kirstina og Lise Barlach (2013): *Årsstatistik for mænd på mandecentre og mandekrisecentre 2012*. Socialstyrelsen (Under udarbejdelse)

Strouse, Janina og Bernd Roehrlé (2011): A Meta-Analysis of Intervention Outcome Studies for Adults undergoing Separation and Divorce. *International Journal of Mental Health Promotion*; 13; 4; 17-29.

7 Bilag

Bilag 1. Anvendte validerede måleinstrumenter

Validerede måleinstrumenter

En del af spørgsmålene i spørgeskemaet⁶⁷ bygger på allerede validerede måleinstrumenter. De instrumenter, der er tale om er WHO-5 trivselsindekset og Symptoms Checklist 92 (SCL-92).

I WHO-5 trivselsindekset spørges ind til i hvor høj grad respondenten:

- har været glad og i godt humør
- har følt sig rolig og afslappet
- har følt sig aktiv og energisk
- er vågnet frisk og udhvilet
- har en dagligdag, som er fyldt med ting, der interesserer respondenten

Respondenten svarer på en skala, der indeholder svarkategorierne:

- Hele tiden
- Det meste af tiden
- Lidt mere end halvdelen af tiden
- Lidt mindre end halvdelen af tiden
- Lidt af tiden
- På intet tidspunkt

SCL-92 består af spørgsmål opdelt på i alt ni underdimensioner, der kan anvendes som selvstændige dimensioner eller som én samlet. Underdimensionerne vedrørende fysiske belastningssymptomer, depressionssymptomer og symptomer på vrede er medtaget i spørgeskemaet.

Respondenten bliver bedt om at svare på skalaer om alle tre underdimensioner, som alle indeholder svarkategorierne:

- Slet ikke
- Lidt
- Noget
- En hel del
- Særdeles meget

I underdimensionen vedrørende fysiske belastningssymptomer bliver respondenten bedt om at vurdere følgende symptomer:

- Hovedpine
- Svimmelhed/tilløb til at besvime
- Smerte i hjerte/bryst
- Lavtsiddende rygsmerte
- Kvalme eller uro i maven
- Muskelsmerter
- Svært ved at få vejret

---

⁶⁷ Spørgsmål 44, 45 og 46.

- Anfald med varme-/kuldefornemmelser
- Følelsesløshed eller snurrende fornemmelse i kroppen
- En klump i halsen
- Føle sig svag i kroppen
- Arme og ben føles tunge

I underdimensionen vedrørende depressionssymptomer vurderes:

- Manglende interesse eller glæde ved seksualitet
- En følelse af manglende energi eller af at være langsom
- Tanker om at gøre en ende på sit liv
- At man nemt kommer til at græde
- En følelse af at være fanget i en fælde
- Selvbeprejdelse
- At føle sig ensom
- At føle sig nedtrykt
- At bekymre sig for meget
- At man ikke føler interesse i noget
- At man føler sig uden håb for fremtiden
- En følelse af, at alting er anstrengende
- En følelse af ikke at være noget værd

I underdimensionen vedrørende symptomer på vrede vurderer respondenteren følgende:

- En følelse af, at man let bliver ærgerlig eller irriteret
- Trang til at slå, såre eller skade nogen
- Trang til at ødelægge /slå ting i stykker
- At man ofte kommer i skænderi
- At man råber eller smider med ting

Normtallene for den samlede mandlige befolkning i relation til de tre underdimensioner stammer fra Olsen, Mortensen og Bech (2004). For skalaen vedrørende fysiske belastningssymptomer gælder at normtallet for den mandlige befolkning er 0,43, og skalaen deles op i "Milde symptomer" = 0,0 – 0,61, "Moderate symptomer" = 0,62 – 1,28 og "Alvorlige symptomer" = 1,29 – 4,0. For depressionsskalaen gælder at normtallet er 0,51, og skalaen deles op i "Milde symptomer" = 0,0 – 0,72, "Moderate symptomer" = 0,73 – 1,50 og "Alvorlige symptomer" = 1,51 – 4,0. For skalaen vedrørende symptomer på vrede gælder at normtallet er 0,31, og skalaen deles op i "Milde symptomer" = 0,0 – 0,57, "Moderate symptomer" = 0,58 – 1,08, og "Alvorlige symptomer" = 1,09 – 4,0.

Sammenligning med den samlede mandlige befolkning

Det er muligt at sammenligne besvarelserne på enkelte spørgsmål fra denne undersøgelse med tal fra Danmarks Statistik om den samlede mandlige befolkning. Dette gør sig blandt andet gældende for spørgsmålene vedrørende beskæftigelse, som kan sammenlignes med tal fra Arbejdskraftundersøgelsen. Disse tal gælder den samlede befolkning over 18 år, og grupperingerne er opgjort således, at "beskæftigede" er personer, som har arbejdet mindst én betalt time i referenceugen, eller som er selvstændige eller medarbejdende familiemedlemmer. Personer, som er midlertidigt fraværende fra arbejdet, fx på grund af ferie, sygdom eller barselsorlov, betragtes som beskæftigede. "Arbejdsløse" er ubeskæftigede personer, som aktivt har søgt arbejde inden for fire uger forud for referenceugen, og som kan tiltræde et job inden for to uger efter referenceugen. Øvrige personer kategoriseres "Uden for arbejdsstyrken".

Bilag 2. Opholds- og forløbsskema for mænd på mande(krise)centre

Opholds- og forløbsskema for mænd på mande(krise)centre

Tekst 1. Udfyldelse af skema Skemaet skal udfyldes for mænd, der har haft ophold på et mande(krise)center eller som har deltaget i et forløb i perioden 15. oktober 2012 – 15. marts 2013. Et forløb karakteriseres som deltagelse i en mandegruppe eller en lignende aktivitet, hvor det bliver aftalt med manden, at han kommer flere gange på et mande(krise)center for at modtage en eller flere indsatser. Manden skal udfylde spørgeskemaet, når han har den sidste samtale.		
Samtykkeerklæring. Inden manden udfylder spørgeskemaet skal manden underskrive en samtykkeerklæring. Med samtykkeerklæringen giver manden tilladelse til, at hans oplysninger fra spørgeskemaet må anvendes til forskning.		
I nedenstående kan du se, hvem der skal besvare hvilke spørgsmål, og hvornår		
Spørgsmål	Udfyldes af.	Tidspunkt for udfyldning
1-14	Mande(krise)centret	Udflytning/afslutning af forløb
15-28	Manden (evt. med hjælp fra medarbejderen)	Udflytning/afslutning af forløb
29-43	Manden	Udflytning/afslutning af forløb
44-47	Manden (evt. med hjælp fra medarbejderen)	Udflytning/afslutning af forløb

Tekst 2.
Spørgsmål 1-14 udfyldes af medarbejderen.

1. **Skriv mandens nummer på mande(krise)centret** (hver mand tildeles et unikt nummer)

_____

2. **Hvilket mande(krise)center er manden tilknyttet?** (Sæt kun ét kryds)

- Krisecenter for mænd i Fredericia
 Horsens Krisecenter for mænd
 Mandecentret i Århus
 Mandecentret i København
 Mandecentret i Aalborg

3. **Har manden boet på mande(krise)centret?**

- Ja
 Nej (Gå til 8)

4. **Skriv datoen for mandens indflytning på mande(krise)centret** (ddmmåååå)

| | | | | | | |

5. Er manden flyttet fra mande(krise)centret?

- Ja
 Nej (Gå til 8)

6. Skriv datoen for mandens udflytning fra mande(krise)centret (dd/mm/åååå)

_____

7. Hvor flytter manden hen efter opholdet på mande(krise)centret?

- I egen bolig uden en partner
 I egen bolig sammen med en partner
 I partnerens bolig sammen med partneren
 I fælles bolig sammen med partneren
 Hos familie
 Hos venner
 På et andet mande(krise)center
 Andet, skriv hvad:

8. Har manden deltaget i et rådgivningsforløb på mande(krise)centret?

(Rådgivningsforløb er når manden har fået hjælp flere gange. Det kan være en eller flere af tilbuddene i spørgsmål 9.)

- Ja
 Nej (Gå til Tekst 3)

9. Hvilke tilbud har manden benyttet på mande(krise)centret? *(Ikke alle nævnte tilbud findes på alle mande(krise)centre. Sæt evt. flere krydser.)*

- Rådgivningssamtaler
 Deltagelse i mandegruppe
 Parsamtaler
 Individuelt coaching-forløb
 Samtalegruppe / selvhjælpsgruppe
 Beboersamtale
 Efterværn
 Opfølgende kontakt fra mande(krise)centret
 Hjælp til at kontakte kommunen
 Hjælp vedr. økonomi, bolig, job, statsforvaltning
 Rådgivning vedr. økonomi, bolig, job, statsforvaltning
 Bisidder ved sager i det offentlige
 Bisidder hos lægen, et sygehus, en psykolog, en advokat
 Juridisk bistand
 Andet, skriv hvad:

---

10. **Hvor mange gange har manden modtaget rådgivningsforløb fra mande(krise)centret?**
(Rådgivningsforløb er når manden har fået hjælp flere gange. Det kan være en eller flere af tilbuddene i spørgsmål 9. Hvis du er i tvivl om antallet, så angiv et cirka antal.)

_____

11. **Skriv datoen for mandens første rådgivningsforløb** (Rådgivningsforløb er når manden har fået hjælp flere gange. Det kan være en eller flere af tilbuddene i spørgsmål 9. ddmmåååå)

_____

12. **Er manden stoppet med at deltage i et rådgivningsforløb på mande(krise)centret?**
(Rådgivningsforløb er når manden har fået hjælp flere gange. Det kan være en eller flere af tilbuddene i spørgsmål 9.)

- Ja
 Nej (Gå til 14)

13. **Skriv datoen for mandens sidste rådgivningsforløb** (Rådgivningsforløb er når manden har fået hjælp flere gange. Det kan være en eller flere af tilbuddene i spørgsmål 9. Skriv datoen for den sidste samtale, manden har modtaget for nuværende. ddmmåååå)

_____

14. **Vurderer mande(krise)centret, at manden er færdig med at deltage i forløb hos jer?**

- Ja
 Nej

Tekst 3.

De næste spørgsmål besvares af manden. Når manden er færdig med spørgeskemaet, sørger mande(krise)centret for at indsende spørgeskemaet.

15. **Hvad er de væsentligste årsager til, at du har søgt hjælp på et mande(krise)center?**

(Sæt evt. flere krydser)

- Brud med min partner
 Partnerens vold
 Ændring i økonomisk situation
 Har mistet bolig
 Problemer med familien
 Udskrevet fra hospital
 Havde brug for rådgivning
 Hjælp til samvær med mine børn
 Andet, skriv hvad:

_____
_____

16. **Hvordan fik du ideen til at søge hjælp på mande(krise)centret?** (Sæt evt. flere krydser)

- Jeg fandt det på Internettet
  - Hørte om det fra en ven / familie
  - Hørte om det fra en sagsbehandler
  - Hørte om det hos min læge, på en skadestue, et sygehus, hos en psykolog, hos politiet, hos en advokat
  - Læste om det i en avis, et magasin
  - Læste om det i en brochure / folder
  - Så / hørte om det på TV eller i radio
  - Hørte om det fra et andet mande(krise)center
  - Hørte om det på et herberg
  - Hørte om det på varmestuen / et værested
  - Andet, skriv hvad:
-
-

17. **Hvad er din alder?**

18. **Hvor bor/ boede du umiddelbart før opholdet/rådgivningsforløbet på mande(krise)centret?** (Sæt kun ét kryds)

- I egen bolig uden en partner
  - I egen bolig sammen med en partner
  - I partnerens bolig sammen med partneren
  - I fælles bolig sammen med partneren
  - Hos familie
  - Hos venner
  - På et andet mande(krise)center
  - Andet, skriv hvad:
-
-

19. **Dit parforhold i dag** (Sæt kun ét kryds)

- Er skilt og har en ny partner
- Er skilt, og har *ikke* en ny partner
- Er separeret og har en ny partner
- Er separeret og har *ikke* en ny partner
- Er gift
- Har ikke tidligere været gift, og er single
- Har ikke tidligere været gift, og har en partner

Tekst 4. CPR. nummer. Det er frivilligt, om du ønsker at opgive dit CPR-nummer. Du sikres fuld fortrolighed ved opgivelse af CPR-nummer, jf. samtykkeerklæringen. CPR-nummeret anvendes kun i forbindelse med forskning.

20. **Hvad er dit CPR-nummer?** (Sæt kun ét kryds)

(skriv CPR-nummeret uden mellemrum eller bindestreg, eks. 0101603835)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Ønsker ikke at oplyse CPR-nummer

Har ikke et CPR-nummer

Tekst 5. Arbejdsmarkedstilknytning og uddannelsesniveau.

Arbejdsmarkedstilknytning:

Beskæftigede er personer, der har arbejdet mindst én betalt time i forudgående uge, eller som er selvstændige eller medarbejdende familiemedlemmer. Personer, som er midlertidigt fraværende fra arbejdet pga. ferie, sygdom eller barsels- og forældreorlov, betragtes som beskæftigede.

Det betyder, at du på de fire efterfølgende spørgsmål skal svare for dinsituation umiddelbart før du holdte ferie, blev sygemeldt eller tog orlov.

21. **Har du været i arbejde i den forudgående uge (mindst en betalt time)?**

Ja (Gå til 24)

Nej

22. **Har du aktivt søgt arbejde inden for de sidste 4 uger, og er du samtidig parat til at tage et arbejde inden for de næste 2 uger, hvis du får muligheden?**

Ja (Gå til 24)

Nej

23. **Har du en aftale om at påbegynde et arbejde inden for de næste 3 måneder?**

Ja

Nej

24. **Hvad er din højest fuldførte uddannelse?** (Sæt kun ét kryds)

Grundskole (de første 9-10 års skolegang)

Almengymnasial uddannelse (Gymnasium, Studenterkursus, Hf-kursus)

Erhvervsgymnasial uddannelse (Hhx, Htx)

Erhvervsfaglig uddannelse (Erhvervsudd., Landbrugs- og søfartsudd., Social- og sundhedsudd.)

Kort videregående udd. (varighed op til 2 år efter studentereksamen, fx politibetjente)

Mellemlang videregående udd. (varighed 2-4 år efter studentereksamen, fx pædagoger og sygeplejersker)

Bachelor (varighed 3 år efter studentereksamen)

Lang videregående udd. (Kandidatudd., varighed 2 år efter bachelor, fx læger, tandlæger, præster)

Forskerudd. (Ph.d.udd., varighed 3 år efter lang videregående uddannelse)

Tekst 6.

De næste spørgsmål handler om dine forhold, din trivsel og din tro på fremtiden.

25. Har du biologiske og/eller adoptivbarn/børn under 18 år?

Ja, skriv antal:

Nej (Gå til 32)

26. Har du ene forældremyndighed over dit yngste barn (biologisk/adoptiv) under 18 år?

(I de næste par spørgsmål spørger vi udelukkende til det yngste barn.)

Ja (Gå til 32)

Nej

27. Har du delt forældremyndighed over dit yngste barn (biologisk/adoptiv) under 18 år?

Ja (Gå til 32)

Nej

28. Har du samvær med dit yngste barn (biologisk/adoptiv) under 18 år?

Ja

Nej

Tekst 7.

De næste spørgsmål handler om den hjælp, du har fået på mande(krise)centret. Spørgsmål 29 – 43 skal du selv udfylde.

29. Hvordan var dit forhold til dit yngste barn lige umiddelbart før du fik hjælp fra mande(krise)centret? (Sæt kun ét kryds)

Rigtig godt

Godt

Hverken godt eller dårligt

Dårligt

Meget dårligt

Ikke relevant

30. Hvordan er dit forhold til dit yngste barn efter at du har fået hjælp fra mande(krise)centret? (Sæt kun ét kryds)

Rigtig godt

Godt

Hverken godt eller dårligt

Dårligt

Meget dårligt

Ikke relevant

31. Hvilken betydning har mande(krise)centret haft for dit forhold til dit yngste barn?
(Sæt kun ét kryds)

- Klar betydning
- Mindre betydning
- Ingen betydning
- Ikke relevant

32. Hvordan var dit forhold til din ekspartner lige umiddelbart før, du fik hjælp fra mande(krise)centret? (Tag udgangspunkt i din seneste ekspartner. Sæt kun ét kryds)

- Rigtig godt
- Godt
- Hverken godt eller dårligt
- Dårligt
- Meget dårligt
- Ikke relevant

33. Hvordan er dit forhold til din ekspartner efter, at du har fået hjælp fra mande(krise)centret? (Sæt kun ét kryds)

- Rigtig godt
- Godt
- Hverken godt eller dårligt
- Dårligt
- Meget dårligt
- Ikke relevant

34. Hvilken betydning har mande(krise)centret haft for dit forhold til din ekspartner? (Sæt kun ét kryds)

- Stor betydning
- Mindre betydning
- Ingen betydning
- Ikke relevant

35. Hvilken betydning har mande(krise)centret haft for din tro på fremtiden? (Sæt kun ét kryds)

- Stor betydning
- Mindre betydning
- Ingen betydning
- Ikke relevant

36. Har du fået det bedre, efter du har fået hjælp på mande(krise)centret? (Sæt kun ét kryds)

- I høj grad
- I nogen grad
- Nej, ingen bedring
- Ikke relevant

Uddyb eventuelt:

---

37. Har den hjælp, du har fået på mande(krise)centret været med til, at du har fået nye venner? (Sæt kun ét kryds)

- I høj grad
- I nogen grad
- Slet ikke
- Ikke relevant

Uddyb eventuelt:

---

38. Har den hjælp, du har fået på mande(krise)centret været med til, at du har bevaret din vennekreds? (Sæt kun ét kryds)

- I høj grad
- I nogen grad
- Slet ikke
- Ikke relevant

Uddyb eventuelt:

---

39. Har den hjælp, du har fået på mande(krise)centret været med til, at du har mindsket dit forbrug af medicin, som fx antidepressiv, nervestimulerende, sovemedicin etc.? (Sæt kun ét kryds)

- I høj grad
- I nogen grad
- Slet ikke
- Ikke relevant

Uddyb eventuelt:

---

40. Har den hjælp, du har fået på mande(krise)centret været med til, at du har mindsket dit forbrug af alkohol? (Sæt kun ét kryds)

- I høj grad
- I nogen grad
- Slet ikke
- Ikke relevant

Uddyb eventuelt:

---

41. Har mande(krise)centret hjulpet dig til at gøre svære problemer mere håndterbare i praksis? (Sæt kun ét kryds)

- I høj grad
- I nogen grad
- Slet ikke
- Ikke relevant

42. Har mande(krise)centret hjulpet dig til at arbejde med planer, fx i forhold til kriser? (Sæt kun ét kryds)

- I høj grad
- I nogen grad
- Slet ikke
- Ikke relevant

43. Har mande(krise)centret hjulpet dig til at arbejde med planer, fx i forhold til egne fremtidsønsker? (Sæt kun ét kryds)

- I høj grad
- I nogen grad
- Slet ikke
- Ikke relevant

Tekst 8.

De næste spørgsmål handler om din trivsel og tro på fremtiden. Spørgsmål 44-47 må du gerne udfylde i samarbejde med en medarbejder.

44. Sæt venligst ved hvert af de 5 udsagn kryds i det felt, der kommer tættest på, hvordan du har følt dig i de seneste 2 uger.

I de sidste 2 uger.....	Hele tiden	Det meste af tiden	Lidt mere end halvdelen af tiden	Lidt mindre end halvdelen af tiden	Lidt af tiden	På intet tidspunkt
...har jeg været glad og i godt humør.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐
...har jeg følt mig rolig og afslappet.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐
...har jeg følt mig aktiv og energisk.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐
...er jeg vågnet frisk og udhvilet.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐
...har min dagligdag været fyldt med ting, der interesserer mig.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐

45. Sæt venligst ved hvert af de 5 udsagn kryds i det felt, der kommer tættest på, hvordan du har følt dig i de 2 uger op til kontakten med mande(krise)centret

(Du skal tænke tilbage i tiden på de to uger op til din kontakt med mande(krise)centret. Forsøg at svare på spørgsmålene ud fra din hukommelse om, hvordan du havde det på daværende tidspunkt).

2 uger op til kontakten med mande(krise)centret	Hele tiden	Det meste af tiden	Lidt mere end halvdelen af tiden	Lidt mindre end halvdelen af tiden	Lidt af tiden	På intet tidspunkt
...har jeg været glad og i godt humør.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐
...har jeg følt mig rolig og afslappet.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐
...har jeg følt mig aktiv og energisk.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐
...er jeg vågnet frisk og udhvilet.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐
...har min dagligdag været fyldt med ting, der interesserer mig.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐

46. I skemaet er der anført en række gener og problemer, som man undertiden kan have.

- Læs hvert spørgsmål grundigt.
- Sæt derefter et kryds i den svarmulighed, der bedst beskriver, i hvor høj grad det pågældende problem har voldt dig ubehag i løbet af de sidste 2 uger, inklusive i dag.
- Det er vigtigt, at du besvarer alle spørgsmålene.
- Sæt kun ét kryds for hvert problem og sæt krydset midt i feltet.
- Vælg den svarmulighed, du umiddelbart finder bedst beskrivende.
- Hvis du skifter mening, bedes du slette din første markering tydeligt.

Hvor meget var du generet af:	Slet ikke	Lidt	Noget	En hel del	Særdeles meget
Hovedpine					
Svimmelhed eller tilfald til at besvime					
Manglende interesse for eller glæde ved seksualitet					
En følelse af, at du let bliver ærgerlig eller irriteret					
Smerte i hjerte eller bryst					
En følelse af manglende energi eller af at være langsom					
Tanker om, at gøre en ende på dit liv					
At du let kommer til at græde					
En følelse af at være fanget i en fælde					
Selvbebrejdelser					
Lavtsiddende rygmerter					
At føle dig ensom					
At føle dig nedtrykt					
At bekymre dig for meget					
At du ikke føler dig interesseret i noget					
Kvalme eller uro i maven					
Muskelsmerter					
At du har svært ved at få vejret					
Anfald af varme- eller kuldefornemmelser					
Følelsesløshed eller snurrende fornemmelse i kroppen					
En klump i halsen					
At føle dig uden håb for fremtiden					
At du føler dig svag i kroppen					
At dine arme eller ben føles tunge					
Trang til at slå, såre eller skade nogen					
Trang til at ødelægge eller slå ting i stykker					
En følelse af, at alting er anstrengende					
A du ofte kommer i skænderi					
En følelse af ikke at være noget værd					
At du råber eller smider med ting					

47. Når du forestiller dig dit liv i fremtiden, er det så?

(Giv en værdi fra 1 til 7. 1= Fuld af mål og mening, 7= Helt uden mål og mening)

- 1. Fuld af mål og mening
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7. Helt uden mål og mening

Tekst 9. Indsendelse af spørgeskemaet.

Spørgeskemaet bedes sendt med anbefalet post til:

Socialstyrelsen

Att: Lise Barlach

Landemærket 9

1119 København K

Send skemaerne månedsvis, hvis manden er færdig med sit rådgivningsforløb / flyttet ud:

Den 31. oktober, den 30. november, den 31. december, den 31. januar, den 28. februar.

De sidste skemaer skal sendes senest den 31. marts 2013.

Kontaktperson i Socialstyrelsen: Konsulent Lise Barlach, lba@socialstyrelsen.dk

Ved bestilling af nye skemaer bedes I sende en mail til: Udsatte@socialstyrelsen.dk

Bilag 3. Interviewguide til ledere og medarbejdere

Tilbuddets formål og succeskriterier

- Hvad er formålet med krisecenter-/mandecentertilbuddet?
- Hvilke succeskriterier er der for at formålet opfyldes?

Indsats, formål, metode

Rådgivningssamtaler					
Formål	Aktiviteter	Metode/ Tilgang/ Redskaber	Output	Outcome	Indikatorer/ Succeskriterier
Deltagelse i mandegruppe					
Formål	Aktiviteter	Metode/ Tilgang/ Redskaber	Output	Outcome	Indikatorer/ Succeskriterier
Parsamtaler					
Formål	Aktiviteter	Metode/ Tilgang/ Redskaber	Output	Outcome	Indikatorer/ Succeskriterier
Individuelt coachingforløb					
Formål	Aktiviteter	Metode/ Tilgang/ Redskaber	Output	Outcome	Indikatorer/ Succeskriterier
Samtalegruppe/ selvhjælpsgruppe					
Formål	Aktiviteter	Metode/ Tilgang/ Redskaber	Output	Outcome	Indikatorer/ Succeskriterier
Beboersamtale					
Formål	Aktiviteter	Metode/ Tilgang/ Redskaber	Output	Outcome	Indikatorer/ Succeskriterier
Efterværn					
Formål	Aktiviteter	Metode/ Tilgang/ Redskaber	Output	Outcome	Indikatorer/ Succeskriterier
Opfølgende kontakt fra centret					
Formål	Aktiviteter	Metode/ Tilgang/ Redskaber	Output	Outcome	Indikatorer/ Succeskriterier
Hjælp til at kontakte kommunen					
Formål	Aktiviteter	Metode/ Tilgang/ Redskaber	Output	Outcome	Indikatorer/ Succeskriterier
Hjælp vedr. økonomi, bolig, job, statsforvaltning					
Formål	Aktiviteter	Metode/ Tilgang/ Redskaber	Output	Outcome	Indikatorer/ Succeskriterier
Rådgivning vedr. økonomi, bolig, job, statsforvaltning					
Formål	Aktiviteter	Metode/ Tilgang/ Redskaber	Output	Outcome	Indikatorer/ Succeskriterier
Bisiddder vedr. sager i det offentlige					
Formål	Aktiviteter	Metode/ Tilgang/ Redskaber	Output	Outcome	Indikatorer/ Succeskriterier
Bisiddder hos lægen, et sygehus, en psykolog, en advokat					
Formål	Aktiviteter	Metode/ Tilgang/ Redskaber	Output	Outcome	Indikatorer/ Succeskriterier
Juridisk bistand					
Formål	Aktiviteter	Metode/ Tilgang/ Redskaber	Output	Outcome	Indikatorer/ Succeskriterier
Andre tilbud/ hjælp					
Formål	Aktiviteter	Metode/ Tilgang/ Redskaber	Output	Outcome	Indikatorer/ Succeskriterier

Særlige spørgsmål til forløb (fx mandegruppe)

- Hvordan er forløbet? (et fast antal timer/fleksible timer, faste/fleksible intervaller)
- Hvor tit – hvor længe?
- Vurderes manden før og efter forløb?
- Hvad er formålet med forløbet?
- Hvad er forløbets succeskriterier?
- Hvad er kriterier for afsluttet forløb?
- Følges der op på forløb? Hvornår? Hvor tit?
- Hvilke tilgange benyttes i forløb? (helhedsorienteret, empowerment etc.)
- Benytter de forskellige faggrupper sig af forskellige tilgange?

Særlige spørgsmål til botilbud

- Hvor mange sengepladser har I til mænd?

Partner og pårørende

- Inddrager I partneren i støtten – og hvordan?
- Inddrager I pårørende i støtten – og hvordan?
- Arbejder I med mandens netværk – og hvordan?
- Hvad er formålet med at inddrage partner og pårørende?

Visitation – botilbud og forløb

- Visiteres der til tilbuddet?
- Er der nogle kriterier for visitation?
- I så fald, hvilke kriterier er der for visitation? (fx alder, misbrug, voldelighed, voldsdomme)
- Hvordan visiteres der? (telefonsamtale, personlig samtale, hvem visiterer – pædagog, psykolog, andet?)
- Hvilke regler har I, for de mænd, der bor her?
- Hvor længe bor mændene her?

Rekruttering og målgruppe

- Hvordan rekrutteres jeres brugere?
- Hvilke former for PR og hvorhenne? (avisannoncer, fagblade, hos læger, på politistationer, på internet)
- Hvem er målgruppen?
- Bliver de henvist til jer – fra hvem?

Data om målgruppen og succeskriterier

- Samler I data om de mænd, som flytter ind – hvilke?
- Samler I data om de mænd, som modtager anden hjælp – hvilke?
- Udarbejder I statistik eller andre opgørelser over disse data, til internt eller eksternt brug?
- Kan vi få de data/opgørelser, og må vi bruge dem i rapporten?

Faggrupper – personale (inden for det sidste år, dvs. år 2012)

- Hvor mange ansatte? /antal timer om ugen?
- Hvor mange frivillige? /antal timer om ugen?
- Hvilke faggrupper har I?
- Hvordan er kønssammensætning? Særlige krav/refleksioner vedr. køn og hjælp til mænd?

- Hvilke formelle krav stiller I til jeres ansatte og frivillige?
- Hvad er deres baggrund (uddannelse, erfaring etc.)? (ansatte og frivillige)
- Hvor længe har de været her (ansatte og frivillige)?
- Hvem gør hvad?
- Får de ansatte / frivillige særlig oplæring på stedet? Særlige kurser, efteruddannelse?
- Hvordan arbejder faggrupperne sammen?
- Mangler I nogle kompetencer?

Eksterne samarbejdspartnere

- Samarbejdes der med andre organisationer eller myndigheder om tilbuddet? (Socialforvaltningen, krisecentre, Kriminalforsorgen, misbrugs- og behandlingssteder, andre?)
- Hvad består samarbejdet i?
- Hvem kan I henvise til?
- Hvem kan I sparre med?

Erfaringer med tilbuddet

- Hvilke erfaringer har I med tilbuddet?
- Hvilke refleksioner gør I jer over egen praksis?
- Er der noget, der skal rettes til?
- Er der nye ting, I kunne tænke jer at sætte i gang?

Skriftligt materiale om tilbuddet

- Hvad findes der af skriftligt materiale om tilbuddet?
- Beskrivelse af metode, succeskriterier, formål med tilbuddet
- Få fat i alt skriftligt, projektansøgning, projektbeskrivelse, annoncering af tilbud

Finansiering af tilbuddet

- Hvilke finansieringskilder har der været til tilbuddet i 2012?
- Hvordan forudser I, at tilbuddet vil finansieres i 2013?

Bilag 4. Beskrivelse af Stedet ”Center for mænd i krise”

Beskrivelsen af Stedet bygger på interview og opfølgende kommunikation med lederen af Stedet.

Stedet er et bo- og værestedsstilbud til mænd, og det er muligt for mændene at have deres børn boende hos sig. Målgruppen er mænd, som ikke har en bolig eller som ikke kan være i deres bolig, fordi de forfølges eller er udsat for vold.

Stedet er primært bemandet om formiddagen mandag-fredag og nogle enkelte timer lørdag-søndag. Der er mulighed for at kontakte Stedets leder pr. telefon hele døgnet.

En bestyrelse har det overordnede ansvar for Stedet.

”Stedet” Krisecenter for mænd har eksisteret som et rådgivningstilbud til mænd siden 1995. Efter flere flytninger med et gradvist udvidet antal sengepladser, har Stedet nu til huse i Prinsessegade 81A i Fredericia.

Webadresse: www.mandekrisecenter.dk

Fysiske rammer for botilbuddet

Stedet er beliggende i et byhus i Fredericia centrum. Fem rum er indrettet til beboelse, hvoraf ét har to senge og resten har en enkelt seng. I udgangspunktet har Stedet altså overnatningsplads til 6 mænd, hvis de ikke har børn med. Mellem to af værelserne er der en dør, så der er mulighed for, at en mand også kan bo på Stedet med to børn. Ud over de fem værelser er der et handicapvenligt værelse med én seng med nem adgang fra gaden og til alle nødvendige faciliteter. Dette værelse reserveres til brug for mennesker med et handicap. Stedet rummer store fællesrum med køkken og et legehjørne til børn samt badeværelser og kontorfaciliteter. Der er endvidere mulighed for at udbygge tagetagen, så der samlet kan blive 8-9 pladser.

Stedet har en række foranstaltninger for at sikre kontrol med, hvem der opholder sig i krisecentrets lokaler. Hoveddøren er altid aflåst, og beboere må ikke lukke nogen ind. Når krisecentret ikke er bemandet, kan eventuelle besøgende ringe til lederen på dennes døgntelefon. Der er desuden kameraovervågning i fællesrum og på værelsesgangen. Dette er for at kunne garantere beboernes og deres børns sikkerhed på krisecentret.

Medarbejderne

Bemanding

Ingen medarbejdere på Stedet er lønnede af krisecentret. Bortset fra to medarbejdere i arbejdsprøvning arbejder alle medarbejdere som frivillige. Stedet er primært bemandet om formiddagen.

Lederen af Stedet er uddannet socialrådgiver og har en baggrund som kommunal fuldmægtig og afdelingsleder. Han er ansvarlig for den daglige drift, økonomi og udvikling, herunder også den socialfaglige tilgang til arbejdet. Desuden varetager han fx indskrivning af mænd, samtaler og samvær med brugerne, herunder de mere komplicerede samtaler, har kontakt med fx brugernes kommunale sagsbehandlere og bemander døgntelefonrådgivningen. Lederen af Stedet har gennemført et medicinkursus, så han kan udlevere medicin og antabus piller til de beboere, som får ordineret disse.

Derudover har Stedet en mand og en kvinde i arbejdsprøvning 15 timer ugentligt og to frivillige hhv. to timer og et fleksibelt antal timer ugentligt. Disse medarbejdere varetager fx samtaler og samvær med brugerne, indskrivning, ugentligt beboermøde og sociale aktiviteter.

Medarbejdernes samlede ugentlige arbejdstimer beløber sig til ca. 57 timer, ikke inkluderet det fleksible antal timer, som en af de frivillige medarbejdere varetager.

Stedet har af og til har medarbejdere, som udøver samfundstjeneste, og som altid har vagter sammen med lederen eller en anden fast frivillig. Desuden tager Stedet imod praktikanter fra pædagog- og socialrådgiveruddannelserne. Praktikanterne har bl.a. samtaler med brugerne.

Lederen af Stedet oplyser, at væsentlige kriterier for at kunne arbejde på Stedet er, at den enkelte medarbejder udviser rummelighed over for brugerne og deres problemer, har lyst og energi til arbejdet og evner at skelne mellem egne og brugernes problemer. Der stilles ikke krav om en specifik faglig baggrund, men der indhentes en børneattest.

Oplæring og opkvalificering

Nye medarbejdere gennemgår sidemandsoplæring gennem tre følgevagter med en erfaren medarbejder. Herefter vurderes det af lederen og andre frivillige, om den nye medarbejder kan fortsætte ud fra kriterierne, som er nævnt ovenfor. Der udarbejdes ansættelsespapirer for alle medarbejdere. Nye medarbejdere deltager i brugersamtaler og indskrivning med en mere erfaren medarbejder, indtil de føler sig parate til selv at varetage opgaverne. Medarbejderne har mulighed for at sparre med lederen undervejs i en samtale med en bruger eller efter samtalen.

Lederen har gennemført Landsforeningen af Væresteders (LVS) 2-dageskursus for værestedsledere⁶⁸, men alle øvrige frivillige har gennemgået begge moduler på uddannelsen for værestedsmedarbejdere, som varer tre dage hver⁶⁹. Disse kurser suppleres med relevante kurser efter behov, fx endagskurser om psykiatri, misbrug og om 'den svære samtale'.

Lederen af Stedet oplyser, at medarbejderne på Stedet kan sparre fagligt med ham efter behov. Selv sparrer han med en privat kontakt, som også er socialrådgiver.

Ideer til nye aktiviteter

Lederen af Stedet nævner, at hvis der var midler til det, ville han gerne kunne tilbyde psykologsamtaler til mænd, som har behov for det. Desuden ville han gerne have en medarbejder, som kunne undervise beboerne i, hvordan de kan spise sundt.

---

⁶⁸ Ifølge LVS indeholder kursus for værestedsledere bl.a. følgende emner: værktøjer til værestedsledelse i hverdagen, at skabe et stærkt hold, selvledelse, at være kulturbærer samt engagement.

⁶⁹ LVS oplyser, at Modul 1 bl.a. indeholder følgende emner: Frivillighed, værestedsværdier samt social dynamik og inddragelse i værestedet. Modul to indeholder bl.a. emnerne at være frivillig i et team, konfliktløsning og engagement.

Finansiering

Stedets drift og aktiviteter finansieres gennem midler fra Fredericia Kommune, satspuljen og beboernes egenbetaling på kr. 95 i døgnnet ekskl. kost. Satspuljemidlerne blev tildelt i 2010 til forbedring af Stedets boligforhold. Dertil kommer mindre beløb fra fonde, foreninger, loger og fra honorarer i forbindelse med foredrag om Stedet.

Stedet havde et samlet budget på kr. 325.000 i 2012, hvorfra kr. 166.000 udgjordes af midler fra Satspuljen.

Krisecentret arbejder gennem Landsforeningen af Mandekrisecentre på, at centrene tilbud inkluderes i Serviceloven.

Samarbejdspartnere

Stedet er medlem af Landsorganisationen af Væresteder og Landsforeningen af Mandekrisecentre.

Stedets leder samarbejder med en række sagsbehandlere og misbrugsbehandlingsinstitutioner i de omkringliggende kommuner i konkrete sager. Han oplyser, at han ofte trækker på det netværk, som han har opbygget gennem sine tidligere ansættelser i flere lokale kommuner.

Stedet har indgået et formaliseret samarbejde med ProVest i Fredericia, som er et rådgivningstilbud for tvangs- og sexarbejdere. Samarbejdet indebærer, at ProVest kan henvise mænd, som indgår i deres tilbud, til et midlertidigt sikkert ophold på Stedet, også med kort varsel og ved fuld belægning på Stedet. Stedet indlogerer i sådanne tilfælde den pågældende mand på sit handicapvenlige værelse eller på en madras på et kontor.

Undersøgelser af Stedet

Stedet har i perioden 2010-2012 modtaget satspuljemidler til at etablere sig i nye og større lokaler på den nuværende adresse. Før og efter flytning til nye lokaler har Stedets medarbejdere vha. spørgeskemaer spurgt beboerne om deres tilfredshed med tilbuddet og med de fysiske rammer. Beboerne har ytret en høj grad af tilfredshed med tilbuddet og med de forbedrede fysiske rammer.

Bilag 5. Beskrivelse af Horsens Krisecenter for mænd

Beskrivelsen af krisecentret bygger på interview og opfølgende kommunikation med leder og medarbejdere på krisecentret.

Horsens Krisecenter for mænd er et bo- og rådgivningstilbud til mænd i krise, med mulighed for, at mændene kan medbringe deres børn. Krisecentret tilbyder også aktiviteter til mænd, som er fraflyttet krisecentret, hvilke betegnes som efterværn.

Krisecentret er fysisk bemandet kl. 8-22 mandag til fredag samt fire timer dagligt lørdag såvel som søndag. Resten af døgnet kan en medarbejder fra centret kontaktes telefonisk, og medarbejderen kommer til centret i sin vagtperiode, hvis det skulle være nødvendigt.

Horsens Krisecenter for mænd ledes af en bestyrelse.

Krisecentret har eksisteret som et rådgivningstilbud siden 1987. Siden 1990 har krisecentret desuden haft tilbud om midlertidigt døgnophold. I 2010 flyttede krisecentret ind på sin nuværende adresse, Tobaksgården 9, 1. sal i Horsens.

Webadresse: www.horsenskrisecenter.dk

Fysiske rammer for botilbuddet

Horsens Krisecenter for mænd har til huse i en lejlighed på 1. sal, som ligger centralt i Horsens. Centret har fire værelser med seks sengepladser, hvorpå der kan bo op til seks mænd, hvis ingen har børn med. Derudover er der et opholdsrum, køkken og badeværelse, et forkontor, hvor der afholdes møder med individuelle beboere, samt kontorfaciliteter til de ansatte.

Af hensyn til beboernes og deres børns sikkerhed er døren til krisecentret og den opgang, hvori den ligger, altid aflåst. Der er overvågningskamera uden for hoveddøren, i entréen og i forkontoret samt en dørtelefon. Kun medarbejdere må lukke besøgende ind. Beboerne har nøglekort til døren.

Medarbejderne

Bemanding

Krisecentret er drevet af såvel ansatte som frivillige medarbejdere. Lederen og tre andre medarbejdere er ansat i fleksjobs, mens to medarbejdere er ansat på deltid. I øjeblikket er der desuden en mand ansat i arbejdsprøvning.

Lederen har det overordnede ansvar for krisecentrets udvikling og drift, herunder ansøgning om midler samt opgavefordeling. Desuden varetager hun weekendvagter. En kasserer er ansvarlig for regnskabsføring og har også vagter på krisecentret. Lederen af projektet, som krisecentret har fået satspuljemidler til, er ansvarlig for projektets aktiviteter og økonomi i samarbejde med lederen og kassereren. Projektlederen samt to omsorgsmedarbejdere fungerer desuden som kontaktpersoner for mænd, som bor på krisecentret, og for mænd som modtager rådgivning. Alle de nævnte ansatte varetager konfliktfyldte samtaler med beboere. Projektlederen har gennemført et medicinkursus, så hun kan uddele medicin til

beboere, som får lægeordineret medicin. Desuden er en medarbejder ansat som hushjælp.

De ansatte medarbejdere har forskellige uddannelses- og erhvervsmæssige baggrunde. Kun projektlederen for satspuljeprojektet har en socialfaglig baggrund, mens de øvrige ansatte fx har erfaring fra tillidsmandsarbejde og IT-konsulentarbejde.

Derudover er der 12 frivillige medarbejdere tilknyttet med forskellig baggrund, heraf bl.a. som pædagog, social- og sundhedsassistent, jobkonsulent og hhv. psykologi- og coachstuderende. De ansatte og gruppen af frivillige består af både mænd og kvinder. Alle medarbejdere, såvel ansatte som frivillige, varetager samtaler, indskrivning og har socialt samvær med mændene i tilbuddet. De ansatte ved krisecentret bemander tilbuddet om formiddagen og nogle timer om eftermiddagen. De frivillige medarbejdere varetager vagter fra kl. 12 middag til kl. otte morgen. Om natten er centret ikke bemanded, men der er en telefonvagt.

De ansattes ugentlige arbejdstimer beløber sig til ca. 124 timer. Derudover kommer de frivilliges varierende timetal.

Ud over de ovenfor definerede opgaver vurderer medarbejderne i fællesskab, hvilke opgaver de hver især kan varetage, ud fra deres kompetencer og erfaringer.

Lederen af mandekrisecentret tilkendegiver, at tilbuddet ofte har medarbejdere, som er i arbejdsprøvning. Desuden har tilbuddet af og til praktikanter, og de fleste af de nuværende ansatte er startet som praktikanter.

Ved rekruttering af ansatte og frivillige medarbejdere lægges der vægt på menneskelig og social erfaring samt at medarbejderen har "hjertet på rette sted", er engageret og ikke har vægtige personlige problemer, og at hun/han kan samarbejde med centrets team. Formelle uddannelsesmæssige kompetencer anses ikke for at være en nødvendig kvalifikation.

Krisecentret har haft en socialrådgiverstuderende og en pædagog ansat på deltid med henblik på at inddrage yderligere faglig viden om pædagogik og lovgivning. Disse medarbejdere har dog alle forladt krisecentret efter en kortere tids ansættelse.

Oplæring og opkvalificering

Nye medarbejdere og frivillige får sidemandsoplæring, først med centrets leder eller projektleder og siden med andre medarbejdere. Nye medarbejdere lærer krisecentrets arbejdsmetoder ved at se, hvordan de andre medarbejdere bruger dem. Derudover bliver ideen bag *De små skridts metode*, som er centrets arbejdsmetode, forklaret for de nye medarbejdere.

Både lønnede og frivillige medarbejdere ved krisecentret har mulighed for at deltage i kurser gennem Center for frivilligt socialt arbejde, hvis de ønsker det. Her har krisecentret adgang til to gratis weekendkurser årligt. Medarbejderne har bl.a. deltaget i kurser om 'den svære samtale', krisepsykologi og styrkelse af gennemslagskraft. Lederen og projektlederen har desuden været på kursus i fundraising. Efter deltagelse i et kursus holder den pågældende medarbejder et oplæg om kurset for sine kolleger med henblik på at inspirere med ny viden.

Krisecentret har arrangeret enkelte faglige foredrag for medarbejderne i samarbejde med kvindekrisecentret i Horsens. Temaerne for disse har været stalking, mænd der

udøver partnervold samt hvordan man arbejder med mennesker i socialt arbejde. Derudover inviteres en sagsbehandler fra Horsens Kommune en gang om året til at opdatere medarbejderne i ny relevant lovgivning, og sagsbehandleren informerer endvidere krisecentret ved væsentlige lovgivningsændringer. Endelig har der været afholdt et førstehjælpskursus.

Krisecentret har aftaler med en psykolog, som afholdt foredrag om at arbejde med mennesker i socialt arbejde, om, at han kan kontaktes, hvis krisecentret har brug for hans råd, hvilket medarbejderne af og til benytter sig af. En lignende aftale er indgået med den ovenfor nævnte sagsbehandler i Horsens Kommune.

Ideer til nye aktiviteter

Krisecentret oplyser, at de gerne ville have et team af medarbejdere, som kan besøge de mænd, der er tilknyttet centrets efterværn, hvis mændene ikke selv har overskud til at komme ud. Disse medarbejdere ville også kunne give støtte og hjælp til mænd, som er fraflyttet krisecentret, i den første tid derefter. Derudover vil krisecentret gerne have mulighed for at kunne henvise til gratis psykologhjælp i de tilfælde, hvor en mand har brug for det. Endelig ville de gerne have mulighed for at kunne benytte sig af en tolk, når de hjælper mænd, som ikke taler et sprog, som krisecentrets medarbejdere kan tale.

Finansiering

Centrets drift og aktiviteter finansieres gennem midler fra Horsens Kommune, satspuljen samt Tryg- og Veluxfonden. Desuden indgår beboernes egenbetaling på kr. 4.250 om måneden inkl. kost i krisecentrets budget.

Satspuljemidlerne blev tildelt i 2010 til udvidelse af aktiviteter og øget fokus på professionalisme/socialfaglighed samt systematik i sagsbehandlingen.

Krisecentret havde et samlet budget på kr. 1.294.000 i 2012, hvoraf kr. 829.000 var midler fra Satspuljen.

Krisecentret arbejder gennem Landsforeningen af Mandekrisecentre på, at centreens tilbud inkluderes i Serviceloven.

Samarbejdspartnere

Krisecentret er medlem af Landsorganisationen af Væresteder og Landsforeningen af Mandekrisecentre.

Et samarbejde med kvindekrisecentret i Horsens om fælles faglig opkvalificering af medarbejdere er etableret.

Krisecentret samarbejder med relevante parter i konkrete sager, fx sagsbehandlere i kommuner, statsforvaltningen, den regionale psykiatriske rådgivning, Dialog Mod Vold m.m.

Undersøgelser af Horsens Krisecenter for mænd

Krisecentret laver halvårlige opsamlinger af erfaringer baseret på evalueringsskemaer, som udfyldes med den enkelte bruger. De opsamlede erfaringer bruges til at foretage tilpasning af daglige rutiner og bemanning, og erfaringerne formidles på et bestyrelsesmøde.

Bilag 6. Beskrivelse af Mandecentrene

Beskrivelsen af Mandecentrene bygger på interview og opfølgende kommunikation med ledere og medarbejdere på Mandecentrene i København, Aarhus og Aalborg.

Mandecentrene er et rådgivnings- og botilbud for mænd i krise efter et forlist parforhold.

Mandecentrene består af såvel rådgivnings- som botilbud i København og Aarhus. Der findes desuden Mandecentre med rådgivningstilbud baseret på frivillige medarbejdere i Aalborg, Herning, Esbjerg, Nykøbing F, Silkeborg og Viborg. Hvert frivilligcenter har egen ledelse og er relativt autonomt vedrørende brug af metoder i sit arbejde.

Denne beskrivelse vedrører alene Mandecentrenes tilbud i København, Aarhus og Aalborg.

Mandecentrene har følgende åbningstider:

- København: mandag til torsdag kl. 9-20 samt fredag kl. 9-18
- Aarhus: mandag til fredag kl. 10 -17 og efter aftale. Udvidet åbningstid kl. 17-20 hver anden onsdag
- Aalborg: telefontid mandag-fredag kl. 10-17. Fysisk rådgivning torsdag kl. 16-21 samt efter aftale.

Mandecentret er en del af organisationen Fundamentet, som ledes af en bestyrelse.

Det første Mandecenter blev etableret i København i 2006 med et rådgivningstilbud. I 2007 åbnede botilbuddet i København. Siden er der etableret Mandecentre i yderligere otte byer, hvoraf Mandecentret i Odense dog måtte lukke i 2011.

Mandecentrenes botilbuds adresser er:

København: Overgaden neden Vandet 17,2, København K

Aarhus: Vestergade 58K, Aarhus C

Webadresse: www.mandecentret.dk

Fysiske rammer for botilbuddene

Mandecentret i København har til huse i et byhus på Christianshavn, hvor centret råder over 2. og 3. sal. Der er 10 værelser til beboere samt to værelser til mænd, som har weekendsamvær med deres børn. Der er desuden fællesrum, badeværelser og to køkkener.

Mandecentret i Aarhus har lokaler i en lejlighed centralt i Aarhus. Centret har fem værelser til beboere samt fællesrum, badeværelser og køkken.

Botilbuddene er altid aflåst, og kun medarbejdere må lukke besøgende ind. Dette er af hensyn til beboernes og deres børns sikkerhed.

Medarbejderne

Bemanding

Mandecentrene i København og Aarhus drives af ansatte såvel som frivillige medarbejdere, mens Mandecentret i Aalborg udelukkende drives af frivillige medarbejdere.

I København har Mandecentret seks ansatte, hvoraf fire er ansat på deltid og to på fuld tid. En af de deltidsansatte er leder af organisationen Mandecentret og arbejder 32 timer ugentligt. Tilsammen har de ansatte ca. 148 timer om ugen. Dertil kommer 11 frivillige med et varierende timetal, der tilsammen udgør ca. en fuldtidsstilling.

Lederen af Mandecentret er Cand.merc. og har desuden gennemført uddannelsesforløb i business administration og sjælesorg⁷⁰. Den økonomiansvarlige har langvarig erfaring som selvstændig. De to ledere af København-afdelingen, som også yder rådgivning, er hhv. socialrådgiver med ledelseserfaring og stipendiat i sjælesorg med kortere efteruddannelser i bl.a. ledelse. De øvrige ansatte, som bl.a. varetager rådgivningssamtaler, har hhv. terapeut- og coachuddannelser. De frivillige har alle relevante faglige baggrunde som fx terapeut, psykolog, socialrådgiver eller jurist.

I Aarhus har Mandecentret to fuldtidsansatte medarbejdere og fem frivillige med et varierende timetal. Såvel ansatte som frivillige medarbejdere yder rådgivning, og lederen yder støtte til Mandecentrenes frivilligcentre i Jylland. Begge ansatte har en psykoterapeutuddannelse.

Både i København og Aarhus arbejdes der på, at frivillige skal overtage en stigende andel af rådgivningssamtaler med mændene, da der ikke er ressourcer til, at de ansatte kan gøre det alene. Dertil kommer, at man i København har socialrådgiverpraktikanter, som også yder rådgivning.

Mandecentrets afdeling i Aalborg har fem frivillige med et samlet timetal på ca. 30 timer ugentligt. Tre af de frivillige, inkl. lederen, er socialpædagoger med terapeutuddannelse, mens en fjerde frivillig er jurastuderende. Den sidste frivillige har bl.a. som baggrund, at han selv har fået hjælp i tilbuddet. Lederen varetager de vanskeligste samtaler, som indebærer rådgivning om fx følelser af tab efter parforholdsbruddet. Der arbejdes på, at de øvrige frivillige i større grad varetager denne type samtaler.

I rekrutteringen af såvel ansatte som frivillige medarbejdere lægges der vægt på menneskelig erfaring, at være i balance og at kunne lytte. Der udarbejdes kontrakter med frivillige på alle tre lokaliteter. Der indhentes børneattest på alle medarbejdere, ansatte såvel som frivillige.

Blandt såvel ansatte som frivillige findes der både kvinder og mænd på alle tre lokaliteter.

Oplæring og opkvalificering

I alle tre afdelinger af Mandecentrene foregår oplæring af nye medarbejdere ved sidemandsoplæring, hvor medarbejderen følger en erfaren kollega, indtil vedkommende selv er klar til at varetage rådgivning. Det anses for vigtigt, at alle medarbejdere kender til de faglige metoder, som bruges i rådgivningen. I København gives desuden en indledende præsentation til nye medarbejdere af Mandecentrets værdier, historie og målgruppe.

---

⁷⁰ Af *Den store danske. Gyldendals åbne encyklopædi* fremgår bl.a. følgende om 'sjælesorg': "Kirkens hjælpende og trøstende indsats for mennesker. (...) Siden 1970'erne har en fælles holdning bredt sig: På varierende måder søger man at fastholde sjælesorgens teologiske grundlag, samtidig med at psykologiske indsigter inddrages." Der undervises bl.a. i sjælesorg på Teologisk Fakultet på Københavns Universitet.

Alle medarbejdere har en relevant faglig baggrund, og flere medarbejdere gennemfører kurser og personlige udviklingsforløb for egne midler. Dertil kommer, at Mandecentrene i løbet af det seneste år har afholdt kurser for såvel ansatte som frivillige fra alle sine afdelinger i forældreansvarsloven og særligt relevant sociallovgivning. Enkelte medarbejdere har desuden gennemført kurser i brandsikkerhed, tidsstyring og frivilligledelse. Der planlægges et uddannelsesforløb om vold og skilsmisses påvirkning af børn i 2013.

Mandecentret i Aalborg planlægger et samlet coachingforløb for alle sine frivillige i 2013 med henblik på at styrke fagligheden og tydeliggøre den enkelte frivilliges kompetencer.

Ideer til nye aktiviteter

Mandecentrene vil gerne udvikle deres indsats til mere målrettet at kunne hjælpe mænd, som har været udsat for partnervold. Denne problemstilling hører de stadig oftere omtalt i deres samtaler med mændene. Mandecentrene har søgt om midler til at kunne specialisere sig ift. denne målgruppe samt midler til også at kunne rådgive mænd, som er i fare for at udøve vold mod en (eks)partner eller har gjort det få gange. Mandecentrene har en faglig dialog med Dialog Mod Vold og Alternativ Til Vold om dette. Mandecentrene vurderer, at vold mod mænd ikke er i stigning, men at mænds bevidsthed om, hvornår de er udsat for psykisk eller fysisk vold, er steget, og at mænd gradvist bliver mere villige til at tale om dette.

Der er desuden planer om at starte en børnegruppe for de 3-6-årige børn, hvis fædre modtager rådgivning eller deltager i botilbuddet i København. Emnet for børnegruppen er skilsmisse. Endelig arbejder en gruppe frivillige i København på at etablere en selvhjælpsgruppe for mænd, som er i sidste del af et rådgivnings- eller boforløb og har behov for mere hjælp inden afslutning eller udflytning.

Mandecentrene ville også gerne kunne bruge flere ressourcer på at skabe større faglig og samarbejds-mæssig sammenhæng mellem alle deres afdelinger.

Finansiering

Mandecentrenes drift og udvikling er finansieret af midler fra satspuljen, Bikubenfonden, A.P. Møllers Fond og andre private fonde og virksomheder samt private bidrag. Desuden indgår beboernes egenbetaling på kr. 3500 (ekskl. kost) månedligt pr. mand i Mandecentrets budget.

Mandecentret har i 2012 og 2013 fået satspuljemidler som en overgangsbevilling med henblik på at styrke Mandecentrets forankring og dermed sikre dets fortsatte eksistens.

Mandecentret havde et samlet budget på ca. kr. 4,7 mio. kr. i 2012, hvoraf kr. 4,6 mio. kr. var et tilskud fra Satspuljen. Andre indsamlede midler blev brugt til at dække Mandecentrets underskud i egenkapital, som ved årets begyndelse var på 1,4 mio. kr.

Mandecentret arbejder gennem Landsforeningen af Mandekrisecentre på, at centrenes tilbud inkluderes i Serviceloven.

Samarbejdspartnere

Mandecentret er medlem af Landsforeningen af Mandekrisecentre.

Mandecentret samarbejder og sparrer fagligt med Center for Familieudvikling og Dialog Mod Vold, Alternativ Til Vold og Red Barnet med udvikling af konkrete projektaktiviteter. Desuden har de et fagligt samarbejde med Forældre-fonden og med enkelte medarbejdere fra Psykiatrifonden.

Mandecentret i Aarhus har et stort net af samarbejdspartnere både i Aarhus kommune og i Region Midtjylland. Heriblandt Aarhus Kommune, som Mandecentret har en samarbejdsaftale med, Psykiatrisk skadestue i Risskov, Frivilligcenter Aarhus, Mødrehjælpen, Center for selvmordsforebyggelse, Sund By Aarhus og Offerrådgivningen.

Mandecentret i Aalborg har desuden en samarbejdsaftale med Aalborg Kommune om, at mænd med tilknytning til Mandecentret opprioriteres til ledige kommunale boliger. Mandecentret informerer også løbende samarbejdspartnere i kommunen om deres tilbud, antal henvendelser og mændenes problemstillinger. Kommunen holder Mandecentret orienteret om måder hvorpå de kan støtte mandecentrets tiltag. Lederen af Mandecentret i Aalborg oplyser, at der desuden har været positive tiltag til samarbejde med fagforeninger i Frederikshavn og Aalborg.

Undersøgelser af Mandecentrene

To evalueringer af Mandecentrene (Christensen et al. 2008 og Plauborg og Helweg-Larsen 2011) er foretaget og er nærmere beskrevet i kapitel 4 og i bilag 7.

Bilag 7. Litteraturstudiets resultater

Det vurderes, at indsatsernes/metodernes generelle effekter også vil kunne gøre sig gældende for centrenes målgruppe, såfremt de anvendes systematisk og præcist.

Der er på baggrund af litteratursøgningen udvalgt følgende tekster:

- To tidligere evalueringer af Mandecentrene. Den ene kun omhandlende centret i København (Christensen et al., 2008), og den anden omhandlende centrene i København og Aarhus (Plauborg og Helweg-Larsen, 2011)⁷¹.
- To metaanalyser omhandlende effekt af *Den motiverende samtale* (Rubak et al., 2006, og Lundahl et. al., 2010).
- En metaanalyse omhandlende effekt af *Interventioner i relation til samlivsbrud* (Strouse og Roehrl, 2011).
- En metaanalyse omhandlende effekt af *Coaching* (De Meuse, Dai og Lee, 2009).

Teksterne er udvalgt dels efter deres beskrivelse af indsatser, som kan sammenlignes med de undersøgte centres indsatser, og dels på grund af deres karakter af metaanalyser eller lignende større, systematiske og sammenlignende studier.

Litteratursøgningen har ikke afsløret indsatstyper, som ligner centrenes, i en "samlet indsattpakke" i international kontekst, og der er først i de senere år kommet fokus på skriftlighed og effekt af indsatser og metoder i det sociale arbejde herhjemme. Der er derfor ikke fundet relevante effektstudier af centrenes indsatser i forbindelse med dette litteraturstudie. Det har dog været muligt at finde metaanalyser omhandlende effektstudier af nogle af metoderne, som centrene har oplyst, at de anvender.

Resultaterne af de udvalgte tekster beskrives kort i de følgende afsnit.

Evaluering af Mandecentret i København

Christensen et al. har i 2008 gennemført en evaluering af aktiviteter og resultater i Mandecentret i København. Evalueringens formål var dels at belyse i hvilket omfang, Mandecentret indfrie deres målsætninger, og dels at undersøge, hvad der sker i mødet mellem medarbejdere og mænd på Mandecentret. Det vil sige at afdække og beskrive forløb, metoder og principper i Mandecentrets indsats.

Evalueringen bygger på data fra en spørgeskemaundersøgelse med deltagelse af 64 mænd, som havde været eller stadigvæk var i kontakt med Mandecentret, samt kvalitative interviews med blandt andet otte mænd, som stadig var eller tidligere havde været brugere, samt personale og forstander ved Mandecentret.

Evalueringen finder, at en del af mændene oplever en forværring af deres livssituation i forbindelse med samlivsbruddet. Dette kommer til udtryk i forhold til bolig, arbejde, alkoholforbrug og karakteren af deres sociale netværk. Forfatterne konkluderer, at Mandecentret bidrager til og støtter mændene i at komme ud af deres krise. Udviklingen kan ikke entydigt alene tilskrives Mandecentret, men data fra både spørgeskemaer og interviews peger på, at en stor styrke ved Mandecentret er at

---

⁷¹ Der er ikke offentliggjort evalueringer eller lignende af indsatserne på de to mandekrisecentre omfattet af denne undersøgelse.

bidrage til, at den enkelte mand kan håndtere og komme videre fra den følelsesmæssige krise, han befinder sig i.

Evalueringen viser, at antallet af konflikter mellem mændene og deres eks-samleverer er reduceret fra tidspunktet for mændenes henvendelse til centret og til undersøgelsestidspunktet. Derimod konkluderes det i evalueringen, at der er behov for en dyberegående undersøgelse af udviklingen i mændenes samvær med deres børn, hvis der skal kunne udledes noget om mændenes forhold til deres børn. Evalueringen viser også, at udviklingen i mændenes boligsituation, sociale netværk og helbredssituation generelt går i positiv retning i forbindelse med kontakten til Mandecentret. Således får mændene ro på deres boligsituation, en forbedret kontakt til familie og/eller venner samt bedre helbredsvaner vedrørende fx alkoholforbrug og søvnvaner i forbindelse med kontakten til centret. I forhold til mændenes økonomi og erhvervsituation er der ikke påvist de store ændringer i forbindelse med mændenes kontakt til centret.

Hvad angår Mandecentrets metoder og indsatser beskrives de i evalueringen som systemiske og holistiske, hvilket vil sige, at der tages udgangspunkt i mændenes situation og problemstillinger ved henvendelsen til centret, hvorefter der efterfølgende kigges på øvrige forhold i mændenes liv såsom netværk og arbejdsmarkedstilknytning. Nogle af de specifikke metoder, der anvendes på tidspunktet for evalueringen er fokusgrupper, coaching og parsamtaler. Ifølge evalueringen angiver Mandecentret, at de væsentligste kompetencer blandt personalet er livserfaring, det rette menneskesyn og den rette personlighed.

Forfatterne beskriver i evalueringen, hvorledes mændene ved henvendelse til Mandecentret udredes gennem en eller to samtaler. Herefter har langt hovedparten af mændene modtaget rådgivning enten i form af personlige samtaler med en kontaktperson fra centret eller i form af telefonrådgivning. Rådgivningsemnerne kan spænde vidt, og de afhænger af mændenes behov og ønsker. Nogle få mænd (13 %) har fulgt individuelle coachingforløb, hvis formål er personlig udvikling. Det kan dog ifølge evalueringen være svært at skelne coaching fra de personlige samtaler for mændene, da elementer fra coaching benyttes i de personlige samtaler, og da begge metoder anvendes med henblik på at styrke mændenes bevidsthed om egne handlemuligheder. Mandecentret tilbyder ligeledes fokusgrupper, hvor mændene kan mødes og dele erfaringer og vende udfordringer. Der kan være vanskeligheder med at få igangsat sådanne fokusgrupper, men ifølge evalueringen er mændene generelt positive overfor grupperne, og når de fungerer, kan mændene lære af hinandens erfaringer og oplevelser. Udover personlige samtaler, coachingforløb og fokusgrupper tilbyder Mandecentret også parsamtaler, hvor både mændene og deres eks-samleverer deltager. Når det lykkes at få parsamtalerne op at stå, beskriver evalueringen, at de bidrager til, at parret kan kommunikere på en hensigtsmæssig måde, ligesom de ligefrem kan bidrage til, at parret kæmper videre for at opretholde forholdet. Endelig tilbyder Mandecentret også ophold i et bofællesskab, hvilket opleves som et fristed af mændene, der har benyttet sig af det.

Evaluering af Mandecentrene i København og Aarhus

Plauborg og Helweg-Larsen gennemførte i 2011 en evaluering af Mandecentrene i København og Aarhus. Evalueringens formål var at give en karakteristik af brugerne af de to Mandecentre og at beskrive centrenes aktiviteter og indsatser og mændenes oplevelser af disse.

Evalueringen er baseret på spørgeskemadata fra i alt 27 mænd fra de to centre samt interview med mænd og personale fra begge centrene. Derudover indgår data fra

Mandcentrenes egne brugerdata-baser. De 27 besvarede spørgeskemaer fordeler sig med 14 fra centret i København og 13 fra centret i Aarhus. Det betyder, at det i realiteten kun er en meget lille andel af de mænd, der har været igennem et forløb på de to centre i perioden fra januar 2008 til og med maj 2011, der har besvaret skemaet. Det drejer sig om 1,6 % i København og 1,3 % i Aarhus, hvilket gør, at resultaterne af evalueringen er baseret på et meget lille udsnit af de mænd, der reelt benytter centrene.

Forfatterne tegner med evalueringen følgende karakteristik af de mænd, der benytter centrene:

- Respondenterne i spørgeskemaundersøgelsen er fra 35 til 68 år, mens gennemsnitsalderen af alle brugere i København er 37 år, og i Aarhus er den 39 år.
- Tre ud af fire mænd er etnisk danske, og langt de fleste har børn.
- Der er en overrepræsentation af højtuddannede blandt respondenterne sammenlignet med danske mænd i den samme alder, og lidt over halvdelen er i beskæftigelse, mens godt en tredjedel er på overførselsindkomster.
- En lille del af mændene oplever, at deres økonomi er blevet bedre efter kontakten til Mandcentrene, og ingen af mændene er boligløse eller bor hos venner eller familie ved besvarelsen af spørgeskemaet. En enkelt mand bor dog på centret ved besvarelsen.

Evalueringen viser derudover, at langt de fleste af mændene har modtaget individuelle samtaler med en kontaktperson på Mandcentrene, mens kun få har benyttet sig af muligheden for at bo på centrene.

De fleste mænd (78 %) har fået hjælp til at håndtere en konflikt mellem sig selv og ekssamleveren, mens kun få har fået hjælp til at håndtere økonomiske problemer. Evalueringen viser en positiv udvikling i konfliktniveauet mellem mændene og deres ekssamleverere i retning af færre konflikter efter henvendelsen til Mandcentrene. Forfatterne understreger dog også, at det er usikkert, i hvor stort omfang denne udvikling kan tilskrives centrene. Evalueringen beskriver, at mere end fire ud af fem mænd vurderer, at de har fået stort udbytte af Mandcentrenes indsats, mens ingen mænd vurderer, at de ikke har fået et udbytte. Det angives i evalueringen, at Mandcentrene tilbyder individuelle samtaler, coaching og fokus-/mandegrupper, og der er generelt stor tilfredshed med tilbuddene blandt de mænd, der har deltaget i dem.

For så vidt angår mændenes oplevelser af mødet med Mandcentrene, så viser evalueringen, at fordomme og manglende viden om Mandcentrene sammen med frygten for at fremstå svag og umandig er de største barrierer i forhold til at søge hjælp på centrene. Flere af mændene er blevet positivt overraskede ved kontakten til Mandcentrene. Dette gælder både de fysiske rammer i centrene, men også mødet med andre mænd i samme situation som dem selv. Det fremhæves, at det at tale med ligesindede, som er i samme situation med de samme tanker og følelser som én selv, er meget positivt og medvirker til, at man får det bedre psykisk.

Metaanalyser omhandlende effekt af *Den motiverende samtale*

Lundahl et. al. offentliggjorde i 2010 en metaanalyse omhandlende effekten af den motiverende samtale. Formålet med analysen var at undersøge i hvilken grad, den motiverende samtale hjælper borgere til forandringer. Derudover undersøgte forfatterne effekten af den motiverende samtale sammenlignet med andre behandlinger, ligesom de undersøgte og afdækkede tilstedeværelse af modererende elementer i forhold til effekten.

Metaanalysen inkluderer studier omhandlede effekten af den motiverende samtale inden for blandt andet brug af alkohol, tobaksrygning, følelsesmæssig eller psykologisk velbefindende, selvrapporteret vilje til forandring og selvrapporteret tro på egen evne til forandring.

Resultaterne i Lundahl et al.'s metaanalyse viser, at den gennemsnitlige effekt af alle de inkluderede studier er relativt lille i positiv retning men signifikant⁷². De enkelte studiers effektstørrelser rangerer fra -0,89 til 1,82, hvilket vil sige, at metaanalysen indeholder studier med en negativ effekt såvel som studier med en meget stor positiv effekt. Forfatterne pointerer dog, at det er vigtigt at huske, at en negativ effekt ikke nødvendigvis betyder, at metoden er skadelig. Det betyder kun, at kontrolgruppen enten havde større fremskridt eller en mindre forværring end behandlingsgruppen.

Forfatterne påviser også, at den motiverende samtale er effektiv uanset tyngden af borgernes problemstillinger, at det ikke spiller nogen rolle, hvilken baggrund den professionelle har, og at der ingen sammenhæng ser ud til at være mellem borgernes køn og effekten af metoden.

Overordnet set konkluderer Lundahl et al., at den motiverende samtale har en lille men dog signifikant positiv effekt på tværs af en lang række forskellige problemstillinger, og at den motiverende samtale giver effekter, der stemmer overens med effekterne fra andre interventioner/metoder, som er anvendt i relation til ændringer i borgeres situationer. Forfatterne konkluderer yderligere, at den positive effekt for borgerne kan opnås hurtigere end ved andre anvendte behandlingsmetoder som fx de 12 trin og kognitiv adfærdsterapi inden for misbrugsbehandling, og at effektens varighed er holdbar over tid (enkelte af de inkluderede studier målte på effekten i op til to år efter, at den motiverende samtale var blevet anvendt). Endelig konkluderes det, at det på baggrund af metaanalysen ikke er muligt at sige noget generelt om brugen af den motiverende samtale i grupper sammenlignet med individuelle samtaler, da kun meget få studier fokuserer på brugen i grupper. Forfatterne tolker dog de få data i metaanalysen således, at man skal være forsigtig med at anvende metoden kun i gruppesammenhæng.

De overordnede konklusioner i metaanalysen af Lundahl et. al. stemmer overens med konklusionerne i systematisk oversigtsartikel og metaanalyse fra 2006 af Rubak et. al. Denne metaanalyse inkluderer 72 randomiserede kontrollerede studier, der er offentliggjort i perioden 1991 til 2005. Hovedkonklusionerne i metaanalysen af Rubak et al. er, at den motiverende samtale har en signifikant effekt på en lang række sygdomme, som til en vis grad påvirkes af borgernes adfærd. Der er påvist effekt af metoden i 75 % af de inkluderede studier, og ingen af studierne har angivet, at metoden er skadelig eller har uønskede bivirkninger. Den positive effekt er påvist i forhold til både biologiske og psykologiske sygdomme. Forfatterne konkluderer ydermere, at den motiverende samtale kan vise effekt selv ved korte sessioner af et kvarters varighed, og at flere sessioner med borgeren øger sandsynligheden for effekt. Endelig har det ingen betydning for effekten, hvilken baggrund den professionelle har.

---

⁷² *Hedges g* = 0,22, *z* = 8,75, *p* < 0,001.

Metaanalyse omhandlende effekt af *Interventioner i relation til samlivsbrud*

Strouse og Roehrlé offentliggjorde i 2011 en metaanalyse af effekten af interventioner, som er designet til at hjælpe voksne gennem samlivsbrud⁷³. Formålet med analysen var blandt andet at lave en metodisk solid opdatering af forskningen i interventioner til voksne, der gennemgår et samlivsbrud, at undersøge nye interventionstyper, og at afdække vigtige modererende elementer i forhold til effekten af interventionerne, hvis det var muligt.

Resultaterne i metaanalysen viser, at den gennemsnitlige effektstørrelse er på 0,47⁷⁴, det vil sige, at der er en positiv effekt af interventionerne.

Studierne i metaanalysen omhandler interventioner af forskellig art, herunder kognitive adfærdsteknikker som fx problemløsning, rationel emotionel terapi og stresshåndtering, former for støttegrupper, og undervisende tilgange som fx nyhedsbreve, videofilm og lektioner, hvor deltagerne blev informeret om, hvordan de skulle håndtere forskellige problemstillinger i forbindelse med et samlivsbrud, sådan som ensomhed, tab af selvtillid og mangel på forhandlings- og konfliktløsningsfærdigheder. Interventionerne, der anvendte en undervisende tilgang, havde en gennemsnitlig effektstørrelse på 0,55, hvilket vil sige, at de viste en positiv effekt.

Forfatterne konkluderer, at interventioner, som er designet til at hjælpe voksne gennem samlivsbrud, er effektive i forhold til at afhjælpe de negative psykosociale konsekvenser af samlivsbrud. Det vil sige, at interventionerne er effektive både til at reducere symptomer med udspring i samlivsbrud og til at øge de involveredes færdigheder. Effekten vedrører således variabler så som vrede, lav selvtillid, depression, nervøsitet eller stress og konflikter. Metaanalysen dokumenterer også effekt for kompetencer som fx konfliktløsning, kommunikation og generelle mestringsstrategier, som kan hjælpe i forbindelse med gennemgangen af et samlivsbrud. Forfatterne konkluderer endvidere, at det kan være gavnligt for individer, der gennemgår et samlivsbrud, at tale om og/eller at få hjælp til at håndtere symptomer i kølvandet af bruddet i en kontekst, som er specielt indrettet til at håndtere den begivenhed, som et samlivsbrud er. Dette kunne fx være mandecentre og mandekrisecentre. Endeligt konkluderes det, at interventioner, der anvender en undervisende tilgang, kan være effektive i forhold til at klæde individer på i relation til, hvad de kan forvente undervejs i processen omkring samlivsbruddet, ligesom sådanne interventioner kan give individerne viden om og færdigheder i forhold til at håndtere almindelige problemer.

---

⁷³ Interventioner i relation til samlivsbrud målrettet voksne inkluderer blandt andet terapigrupper, undervisningsgrupper, støttegrupper, rådgivning om mægling eller egentlig mægling.

⁷⁴ DELTA (Δ) udregnet ved brug af den tilfældige effekt model.

Metaanalyse omhandlende effekt af Coaching

Formålet med metaanalysen af De Meuse, Dai og Lee fra 2009 var at gennemføre en omfattende metaanalyse af forskning, som evaluerer effekten af ledelsescoaching⁷⁵.

På baggrund af de seks studier, der er inkluderet i metaanalysen, konkluderer forfatterne, at coaching har en moderat til høj positiv effekt på udviklingen i de coachedes færdigheder og/eller præstationer. Udviklingen angives dog til at være større af de coachede selv end af andre. De coachede oplever i de fleste tilfælde en positiv effekt af coachingen, mens andre ind imellem angiver, at coachingen har medført negative effekter.

Overordnet konkluderer forfatterne endvidere, at der er en generel positiv effekt af coaching, men at dette også skal fortolkes med varsomhed grundet det lave antal studier, der er inkluderet i analysen, sammen med studiernes manglende detaljerede oplysninger om coaching-interventionerne.

Forfatterne konkluderer også, at der på trods af, at coaching er blevet meget populært, stadigvæk mangler større, valide evalueringer med et design, der gør det muligt reelt at måle effekten af coaching (dvs. RCT's eller som minimum før- og eftermålinger).

---

⁷⁵ Det er ikke lykkedes at identificere metaanalyser med fokus på "livscoaching", det vil sige med fokus på at facilitere forandrings- eller udviklingsprocesser for private borgere uden for virksomheder, men det er vurderingen, at visse elementer af ledelsescoaching, fx identifikation og fastsættelse af mål, også er relevante i forhold til livscoaching, og resultaterne af metaanalysen omhandlende ledelsescoaching vurderes derfor i nogen grad at kunne overføres.

Bilag 8. Beskrivelser af centrenes anvendte metoder

Aktiv lytning

Metoden indebærer at lytte med forståelse, dvs. at modtageren (lytteren) i en kommunikation forsøger at sætte sig ind i afsenderens referenceramme, følelser mv. for derved at kunne forstå afsenderens budskab, før modtageren svarer på den afsendte kommunikation. (Jerlang og Jerlang 2006)

Appreciative enquiry

Metoden udgør en tilgang til arbejde med mennesker og organisationer, hvor der er fokus på at bygge på det, som fungerer godt. (Cooperrider og Whitney 2005).

Coaching

Der findes mange definitioner af coaching. Fælles for definitionerne er, at coaching er et middel, hvor en person via dialog og samtale hjælper en anden person til at udvikle nye ideer, muligheder og resultater. Dette gøres ved hjælp af anerkendelse, gensidig tillid og respekt samt tid og rum til at udforske, udfordre samt reflektere over forskellige perspektiver. (Jepsen 2009)

Den motiverende samtale

En grundsten er, at motivation er relationel, og at motivationsarbejdet via samtalen i høj grad består af at fremdrage personens egne argumenter for at lave en forandring. Det vil sige, at der i den motiverende samtale arbejdes med spørgsmål og nysgerrighed ud fra borgerens situation, perspektiv og ønsker frem for forsøg på at overtale borgeren. (Rosdahl 2013)

De små skridts metode

Metoden er udarbejdet af Landsforeningen af VæreSteder. Metodens hjørnesteen er dels, at man er på et værested som et menneske med egen vilje og ansvarlighed og ikke som bærer af et problem, dels at værestedet ikke har målsætninger for sine brugere, idet målet skal afhænge af brugernes situation, behov og energi. (Landsforeningen af VæreSteder 2009)

Narrativ tilgang

En narrativ tilgang til at arbejde med rådgivning og socialt arbejde bygger på, at et menneske og dets omgivelser konstruerer historier om det enkelte menneskes liv, kompetencer m.v., som bliver styrende for menneskets handlinger. Ved at arbejde med alternative historier, får han/hun mulighed for at ændre sine handlinger og finde en løsning på sine problemer. (Morgan, 2000)

Bilag 9. Interviewguide til mænd

Interviewguide, støtte til mænd i krise

Valg af tilbud

- Hvordan kom du i kontakt med centret?
- Hvordan fandt du frem til centret?

Hvilke tilbud

- Hvilken støtte har du fået?
- Har du benyttet flere tilbud på centret?
- Har du boet på centret?

Stop og start

- Hvornår flyttede du ind?
- Hvornår flyttede du ud
- Bor du der stadig?
- Hvornår startede du med hjælpen?
- Benytter du stadig tilbud fra centret?
- Har du tidligere fået hjælp fra centret?
- Har du tidligere fået hjælp fra et andet center?

Hvordan har det været en hjælp?

- Hvad har du fået ud af den hjælp, du har fået på centret?
- Mangler du mere hjælp nu eller har du fået den hjælp, du har brug for, så du kan komme videre med dit liv?
- Hvad har du fået mest ud af?
- Hvad var godt?
- Hvad var dårligt?
- Er du kommet videre nu ift. de problemer, du havde, da du søgte hjælp på centret?